**Viorel Savin**

# De-ajuns! (Tranziţie, tranziţi(h)oţi şi plagiate)

Redactor de carte: **Ionel Rusei**
Coperta: **Alexandru Sardeni**
Tehnoredactare computerizată: **Docuprint**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României**
**SAVIN, VIOREL**
**De-ajuns! : Tranziţie, tranzi(h)oţi şi plagiate** /
Viorel Savin ; pref.: Ionel Rusei. - Bacău : Babel, 2016
ISBN 978-606-8583-49-5
821.135.1.09-995
**Copyright: Viorel Savin**

Tipografia DOCUPRINT Editura BABEL
Tel: 0234 - 588 930 / 0744 - 774 818
birou@docuprint.ro Bacău, str. Letea nr. 30 bis
www.docuprint.ro

***Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă electronic, mecanic, prin fotocopiere sau prin vreun alt mod, fără acordul scris dat în prealabil de Editura BABEL din cadrul S.C DOCUPRINT S.R.L.***

**Editura BABEL din cadrul S.C. DOCUPRINT S.R.L. Bacău sprijină, prin lucrările editate, crearea de către Academia Română a „Corpusului computațional de referință pentru limba română contemporană”.**

**Viorel Savin**

# DE-AJUNS!

**- Tranziție, tranziți(h)oți și plagiate -**

**(Ilustrații: Vasile Crăiță Mândră)**

**Editura BABEL**
**2016**

*Se dedică cu speranță, Președintelui, Guvernului și Parlamentului României!*

*„…România mafiotizată nu poate fi scoasă din marasm decât de Prea Fericitul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, care* ***este de fapt și de drept arbitrul moral al nației*** *și trebuie nu neapărat în felul, dar în spiritul întâiului stătător al ortodoxiei românești, Patriarhul Elie Miron Cristea,* ***să îi semnaleze derapajele****; prin predici și prin scrisori pastorale prilejuite măcar de Nașterea Domnului, de Învierea Lui și de sărbătoarea Sfintei Marii!"*

(„De-ajuns!", pag. 31)

# Argument

Omul a furat înainte de a se da porunca a 8-a. S-a furat și după ce s-a dat această poruncă. Probabil că se va mai fura încă mult timp de-acum încolo. Înainte de a se da această poruncă, dar și după aceea, fiecare lupta cu armele lui împotriva furtului. Eu, ca editor, fac ce pot: scot o carte despre plagiat.

Tot timpul s-a furat. Uneori mai mult, alteori mai puțin. Acum, la noi, după revoluție, s-a furat și se fură mult. Foarte mult. Din ce în ce mai mult. Se fură cu legea în mână (ca să fie clar: se dau legi care permit celor cu putere să fure cât vor), dovada modul cum hoții dovediți și (cu greu) condamnați, fură din nou (din pușcarie și în complicitate cu „doctori" de afară) și ies mai repede din pușcărie pe baza unor cărți „furate".

De aici și revolta, la început singulară, apoi din ce în ce mai extinsă și organizată, a celor care constată că s-a depășit cu mult limita „permisibilă" a furtului și care au început să strige: de-ajuns! (vezi apelul adresat Președintelui Academiei Române de Grupul pentru Reform• _i Alternativ• Universitar• , Cluj-Napoca).

Cartea de față cuprinde câteva opinii, fieacre încercând să devoaleze un alt unghi al acestui fenomen. Dar cartea aceasta nu este o analiză ci trebuie privită ca un strigăt de alarmă care atenționează asupra cancerului care a cuprins ființa morală a Neamului. Eu

cred că se poate învinge cancerul. Sigur că sunt multe căi de a-l învinge dar un lucru este cert: e nevoie de un efort concertat pentru a fi găsite acele soluții care să aducă lumea noastră acolo unde trebuie (microbii există pretutindeni, nu se poate trăi fără ei, dar când se înmulțesc peste o anume limită apare boala și apoi, dacă nu găsești soluțiile bune de luptă împotriva lor, survine moartea). Aștept cu maxim interes clipa în care universitățile din România vor stabili ca teme de doctorat și cercetare: plagiatul în domeniul juridic, medical, poliție, apărare, informații, sportiv, muzical, literar, etc. Atunci (Doamne ajută!) vom aplauda apariția doctorilor în plagiat care (alături de alte soluții) vor asana atmosfera morală a Neamului, adăugând (chiar și post-mortem) acolo unde cazul, pe lângă titlul de doctor și pe acela de „plagiator". Iar acolo unde e cazul, DNA-ul să stabilească și să recupreze până la ultimul leu veniturile pe care posesorul fraudulos al titlului de profesor, doctor, academician, sau ce-o mai fi, le-a obținut în urma acestui plagiat (furt).

Doamne ajută!

**Ionel Rusei**

29 martie 2016,
în Postul Paștelui.

# De-ajuns!

## I

Cum trebuie să arate o carte despre **plagiat** şi de ce este ea necesară? Sunt întrebări care obligă la definirea noţiunii ce întreţine, inclusiv în mediile academice, opinii favorabile sau potrivnice şi ale căror multiple implicaţii şi dramatice consecinţe îi determină apariţia.

În sufocanta şi nesfârşita tranziţie românească marcată de marasm moral, cultural, social şi economic, constatăm cu stupefacţie că plagiatul este chiar… chintesenţa acesteia şi, în limbaj cvasifamiliar, îl putem lesne defini ca… „cireaşa de pe tortul raptului românesc", - el însuşi fiind rodul unui furt abject. Teoria elitelor spune că acestea sunt *crema, floarea, fruntea, spuma* (DEX), unui popor, iar morala lor este proiecţia firească şi fidelă a moralei acestuia. Aşadar, în condiţiile în care la noi elitele se desăvârşesc în infracţiuni cărora, cu viclenie, le rezervă Legi, Ordonanţe de urgenţă şi Instrucţiuni de aplicare acoperitoare, ce îi rămâne

populaţiei/turmei să facă altceva decât… să îşi urmeze „ciobanii”?

Cu tristeţe observ că aruncarea în derizoriu cu consecinţe morale dintre cele mai dezastruoase a poruncilor biblice (pe care le regăsim până şi în subtextul Codului eticii şi echităţii socialiste redactat de Statul ateu!), întreţinerea adversităţilor latente dintre bugetari (profesori, medici, militari etc., etc.) prin discriminări salariale ilogice, comportamentul tembel de apatrizi şi dispreţuitori ai istoriei propriului neam ale unor grupuri de semidocţi deghizaţi în formatori de opinie, menţinerea degringoladei economice prin fortificarea birocraţiei şi emiterea unor Legi ridicol redundante, nepăsarea, heirupismul şi prostia cu care sunt calificate la noi esenţele fiinţei naţionale (educaţia şi cultura), sunt tuşele negre cu care este pictat tabloul prezentului nostru.

De vreo douăzeci şi cinci de ani suntem asediaţi de „exemple” care, covârşitoare ca număr, vor să ne întipărească în minte ideea că totul se cumpără - dreptate, prietenie, diplome, doctorate, dragoste, respectabilitate, carieră, etc. -, şi numai câţiva, intrigaţi de fenomen, se întreabă:

1 - de ce totul se cumpără cu neruşinare şi incorect?

2 - de ce „acest incorect” ne este impus drept „corect”, - uneori chiar cu participarea unor instituţii ale Statului?

3 – de ce înţelesul tradiţional al noţiunii „corect” este calificat de „incorect” şi

„nedemocratic” de aceeaşi oameni care, folosind „cuţitul” ce li l-am încredinţat prin vot, „ne împart pâinea cea de toate zilele”, după pofta lor?

…Ne lamentăm în piaţă, acasă, prin tramvaie, metrou, la slujbă, prin ziare şi pe la televiziuni că nu reuşim să aflăm răspunsuri la întrebările ce ne tulbură somnul. De fapt, ne comportăm precum copiii care, dorind să mănânce nuci coapte au dat foc clăii cu fân şi apoi îşi zbiară nevinovăţia: ne prefacem a uita că din patru în patru ani „ne-am dorit nuci coapte”, dar nu ne-am pus zăgaz emoţiilor acolo unde a trebuit şi ne-am lăsat manipulaţi de emoţiile narcotice ale turmei,

- în care *„…coeficienţii de inteligenţă ai tuturor indivizilor ce o compun* (…) *se nivelează după cel mai de jos.”*[1]

Suntem fără nicio scuză vinovaţi de naşterea şi de existenţa continuă a tuturor întrebărilor noastre.

Nimic nu ne este învăţătură de minte.

Ne împărţim simpatiile subiectivi, precum copiii colacii obţinuţi după urat, şi suportăm fataliști şi plictisiţi „să ne conducă” guverne cu jumătate dintre miniştri corupţi, aflaţi în curs de cercetare, cu un sfert dintre ei deja condamnaţi, însă menţinuţi la cârmă ca şi cum fără ei ţara (nu cumva acoliţii?) ar fi gata să piară. Eticheta „prezumţiei de nevinovăţie”, precum asigurarea CASCO împotriva accidentelor, pe plaiurile noastre

[1] V. S., *„Acorduri pentru urechi surde”,* Tipo Moldova, Iaşi, 2012, pag.41.

funcţionează implacabil „contra naturii” Statului şi a devenit furnizoare de notorietate şi de încredere, căci, dacă toată ţara **ştie că individul fură din gros** şi că „manageriază”, după legile capitalismului românesc, tunuri de miliarde de lei, cine să se mai ferească de el?

Doar fraierii!

Adică cetăţenii cinstiţi!

Dar şi aceştia: cu sistemul de propagandă bine pus la punct pot fi convinşi că „dosarul penal” a fost „întocmit politic”, că procurorii „au acţionat la ordin” sau că „judecătorul a fost şantajat”, iar ei, cetăţenii cu adevărat oneşti îl vor răbda pe hoţoman să hălăduiască în aerul tare de pe culmile puterii, lăsându-l… să îşi iubească după cum ştie el mai bine patria şi poporul în timp ce îşi pune agoniseala la adăpost prin Grand Cayman, Cayman Brac sau prin Monaco. – *„De ce s-o mai fi inventat şi porcăria asta de cinste?!...”,* se întreabă sărmanii milionari hăituiţi, iar noi nu ne-am hotărât încă să le dăm un răspuns ferm.

Există o Lege a echilibrului pe care, spre paguba noastră, nu o respectăm.

Legea aceasta, pe care colocvial aş numi-o *a bunului simţ*, se verifică peste tot şi în toate: de la banalele relaţii ale familiilor rurale cu ogoarele lor, ale indivizilor cu societăţile în care vieţuiesc, până la dramaticele retroacţiuni ale planetei pe care civilizaţia umană o exploatează cu urmări previzibil apocaliptice, - consecinţele consumului deşănţat al hidrocarburilor, fără prudenţa de a-i întoarce planetei mamă, sub formă de materii

nepoluante, reziduurile rezultate. Ne consumăm cu nerăbdare şi cu mare veselie clipa, în dispreţul acestei Legi, uitând că, pentru **a compensa ceva** în mod corect, este obligatoriu **să întorci altceva**, la fel de util, locului de unde ai dobândit lucrul de care aveai nevoie. Până mai încoace, tot ceea ce ţinea de supravieţuirea trupului şi a simţurilor sale: aerul, apa, adăpostul, hainele şi hrana, omul şi le-a obţinut printr-un onest şi binefăcător barter: consum de energie fizică, psihică şi intelectuală contra pâine; contra calificare; contra ascensiune socială etc. Asta, în condiţiile unei vieţi rudimentare. Dar omul dintotdeauna a vrut mai mult şi vrea tot mai mult, iar acea diabolică făţărnicie a evoluţiei numită „progres" i-a prilejuit descoperirea multor mii de alte lucruri utile pentru supravieţuirea sa, - de la scoicile înfipte în urechi, merţanul din faţa terasei, până la retuşarea păgână a trăsăturilor cu care l-a autorizat Pronia să trăiască.

De la bun început, întrucât nu fiecare putea produce toate cele necesare unei vieţi pline de satisfacţii, managementul acestui „progres" a prilejuit apariţia banului care a înlocuit în bună măsură dobândirea unui lucru prin efort propriu şi inteligenţă, sau prin schimb cu un alt lucru de utilitate asemănătoare, prin dobândirea lucrului jinduit în schimbul valorii lui; cuantificată de cerere şi de ofertă.

De aici efectele perverse ale civilizaţiei care a indus ideea profund imorală că totul poate fi cumpărat.

…Încă din luna martie de după Schimbărăsturnarea din decembrie ’89, la care am participat efectiv şi hotărâtor, însă am refuzat să obţin Certificatul de revoluţionar cu avantajele lui prea asemănătoare cu cele ale „foştilor ilegalişti comunişti”, am semnalat public defecţiunile tranziţiei; care, mai apoi, au devenit metastaza capitalismului românesc. De atunci şi până acum, ca un blestem aruncat asupra neamului nostru, „stările lucrurilor publice” nu s-au schimbat, ba dimpotrivă, s-au acutizat.

Iată două cioburi din oglinda pe care, la începutul lui ’90, o puneam în faţa proaspetei „democraţii româneşti de la Bacău” – atunci nu mi-a sărit nimeni lângă umăr, dimpotrivă: cei dintotdeauna apropiaţi şi-au răcorit brusc sentimentele faţă de mine, iar „colegii revoluţionari” m-au izolat, urmând cu sfinţenie convingerea oximoronică a unui om pe care eu, numai datorită inteligenţei lui l-am inclus printre cei aleşi a face parte din Biroul Judeţean: *„Feriţi-vă de Savin fiindcă escrocul… chiar este cinstit!”* – Deşi a trecut peste un sfert de secol de atunci, veţi observa imediat conservarea perfectă a haosului politic şi a degringoladei economice şi morale, care certifică fără drept de tăgadă Neschimbarea.

Despre „adormirea” intelectualilor:

„…Oricare om raţional acceptă că orice *atitudine socială este o atitudine politică*.

Iar când susţii că nu faci politică, sprijini de fapt politica celui mai tare! - Prilej pentru rău intenţionaţi de a anexa fatalismului românesc o anumită înclinaţie pentru laşitate, lucru cu care nu putem să fim de acord, noi acuzând doar o greşită înţelegere a *stării de fapt*.

Încă nu este târziu să acţionăm. După revoluţie, *„eroii”* au proliferat ca ciupercile; ne aflăm în faţa unui fluviu de contestatari ce se exhibă în presă; ne cuceresc cavalerii dreptăţii: ne înconjoară, acuză, ne trag de urechi, ne arată *ce am* şi *ce nu am făcut* - vai, cât am greşit că nu ne-am aşteptat la atât de multe conştiinţe curate! - Şi totuşi, în vagul sentiment de vină îşi face loc un fir de întrebare: vacarmul pe care aceştia-l întreţin şi articolele lor cu sclipici, oare nu ascund ceva? Ceva urât… şi murdar…? Ei, şi?... Oricum, pe domniile voastre, domnilor intelectuali, nu vă interesează, rămâneţi demni şi de neatins în Olimpul ce vi s-a dăruit: lăsaţi canaliile să supravieţuiască. Hotărâţi, nu abdicaţi de la programul nobil de a nu face nimic! Nu puteţi uita nici o clipă cu cât prudent dispreţ v-aţi înclinat în faţa otrepelor lui Ceauşescu. Acum sunteţi liberi: dispreţuiţi din plin!

Astfel, vă dovediţi vouă înşivă că *sunteţi superiori*! Astfel, *„vă aduceţi din*

*plin aportul”* - horribile dictu - la *„înflorirea patriei”*!

Drept pentru care... *vi se va dărui vouă*, încă o dată, cu generozitate.

*Dar construită de alţii*. Aşteptaţi!”[2]

Despre lupta politică şi despre confundarea ca până nu de mult a *persoanei* cu *partidul,* a actelor sale cu *ideologia mişcării*, a locului său în ierarhie *cu capacitatea sa*:

„…Ne lipseşte o veritabilă confruntare de idei. Schimbarea politică, la noi, - nu suntem pregătiţi! -, are un caracter extrem de simplu, ca să nu-i spun... vulgar: de luptă primitivă, lipsită de cavalerism, în care nu se dă adversarului nici o şansă, şi în care fair-play-ul este considerat în cel mai bun caz o naivitate; luptă egoistă, purtată doar pentru câştig, - toate platformele program au în ele câte ceva generos, unele mai puţin, altele mai mult, dar nu asta interesează ci… *doar victoria*! De aici, bunii mei, falsa perspectivă: se confundă, ca până nu de mult, *persoana* cu *partidul*; *actele sale*, cu *ideologia mişcării*, *locul său în ierarhie* cu *capacitatea sa.*

Lipsesc ideologii rafinaţi în partide, şi avem cu mult prea puţini oameni implicaţi

[2] *Anotimpul democraţiei,* hebdomadarul *„Moldova”,* 4 martie 1990.

în viata politică. A nu lua parte la viaţa Cetăţii este egal cu a trăda, am mai spus-o, dorim haosul? Indiferentismul nostru politic înseamnă că dorim să ajungă mediocrităţile, din nou, în fruntea noastră? - Oare am uitat că mediocrităţile nu pot conduce decât în limitele unei discipline perfecte, conform unei riguroase planificări a vieţii cetăţenilor ţării şi numai în viziunea *necesităţii* aducerii la cârmă a unui dictator care să le asigure stabilitatea, în pofida propriilor lor limite?

Dispreţul faţă de viermuiala politică ne poate fi suficient, nouă, dar poate deveni fatal pentru ţară! Viitorul se găseşte aici, în noroiul respingător al prezentului, trebuie să alegem: în locul comunismului rudimentar, de cazarmă, pe care l-am respins, trebuie să punem altceva: o dezvoltare *de altă calitate* a democraţiei - premise sunt. Ştim că revoluţia nu se desfăşoară după un plan prestabilit şi că nu dă exact roadele pe care au contat participanţii, dar mai trebuie să ştim că un Stalin a făcut cu pricepere uz de nerăbdarea revoluţionară a indivizilor, de tendinţele utopice şi nivelatoare, proprii oricărei mişcări populare.

Pericolul se găseşte în neînţelegerea acestor mişcări.

Este comod şi plăcut să condamni nebunia celor îndrăzneţi.

Sunt puţini îndrăzneţi autentici în viaţa publică, se vede, şi puţini înţelepţi se găsesc în agora. Locurile sunt goale! Nu vă sfiiţi oameni care le meritaţi: ocupaţi-le!

Nu trebuie să ne fie indiferent pe mâinile cui intră ţara…”[3]

scriam/spuneam eu, încercând să îi conving pe cei ce mă citeau/auzeau să strige alături de mine, înţelegând:

- De-ajuns!...

…Nu încerc, orgolios, să conving că de la bun început - rău ne-a mai fost acel… „bun început”! -, eram bântuit de nelinişti profetice şi că în van, precum un vestitor nedorit şi incomod mi-am strigat premoniţiile, dar am avut neşansa de a întâlni doar capete pătrate între urechi surde; deşi, acum o putem mărturisi: chiar aşa a şi fost!

Dar la ce ar folosi, şi cui, această târzie şi inutilă recunoaştere?

La nimic, şi nimănui!

Ba, dimpotrivă: ar isca un scandal monstru, fiindcă, nu-i aşa?, ar sări vajnicii apărători ai statu-quo-ului intelectului provincial, chirăind sideraţi: *„Cine i-a dat lui dreptul să aibă dreptate?...”,* sau mormăind ofensaţi, pe la colţuri: *„Noi am fost întotdeauna* pentru*, el a fost… dintotdeauna* împotrivă! *De asta noi suntem* aici, *iar el…* acolo!*”* sau, culmea eructaţiei academice – îmi place oximoronul acesta! -, în ceea ce mă priveşte: *„Nu*

[3] *Pe mâinile cui intră ţara? „Moldova”,* 1 aprilie 1990.

*îi stă bine. Pe el* nu îl prinde *să aibă dreptate!...”* – Să trecem, însă, peste disconfortul produs de joasele frustrări ale unora şi să recunoaştem, oricât de greu ne-ar veni, că ceea ce încă suportăm nu se numeşte Tranziţie, ci… Neschimbare, Băltire, sau… Evoluţie contra naturii Statului de drept. Iată, în alte două „cioburi de oglindă”, câteva trăsături ale obrazului tinerei noastre „Tranziţii” - „azi”, doar mai strident şi mai comercial sulemenite.

În primul, despre dezinformarea şi manipularea noastră:

> „…Trăim într-o lume în care *„ştim”* că nivelul de trai este din ce în ce mai scăzut, că Guvernul este incompetent, că imaginea României este năclăită, că minorităţile vor drepturi mai mari şi mai multe decât majoritarii, că ruşii… „Niet!”, că americanii … „Yes!…
>
> Ce nu ştim?
>
> Nu ştim când cei (re)căţăraţi după decembrie se vor gândi mai întâi *la neam* şi mai apoi *la neamuri*, şi când… Opoziţia însăşi va înţelege că cicălirea eternă a Puterii, fără a acţiona logic şi ferm pentru a schimba locul cu ea, nu face bine decât… propriilor săi conducători.
>
> Suntem ca şoarecii din poveste: unii învârt sacul în care ne aflăm ca nu cumva să ne treacă prin minte să-l roadem. Dacă

I-am roade am vedea ce-i afară, am deveni lucizi şi... cine ştie?"[4]

Iar aici, despre ciubuc, circuitele monetare şi… despre ceea *ce cunoaştem* (dar nu recunoaştem!) *că este strâmb:*

„…se induce populaţiei teama zilei de mâine, neîncrederea în posibilitatea supravieţuirii prin salariu, nevoia unei *acumulări ilicite*. Fenomenul, devenit general, se numeşte corupţie, este acceptat de voie, de nevoie, şi propune noi elemente de conduită în societate: azi, un om civilizat lasă bacşiş chelnerului două-trei mii de lei, face cadou mamei logodnicei sale un salam de Sibiu, lasă un milion-două „omului de bine" ce-i înlesneşte afacerea, donează zece-cincisprezece milioane celor ce-i asigură – Partidului! - un profit de cel puţin cinci ori mai mare.

Cum se numesc aceşti bani? – Negri. Iată cum, paralel cu circuitul monetar la vedere, apare un circuit ocult, culmea, cu rol de regulator social. Căci, în România, *toţi primind ciubuc şi plătind ciubuc*, până la urmă... nu pierde nimeni. (…)

Dacă urmărim cu atenţie circuitul descris, observăm, uluiţi, că... *toată*

[5] *Sindromul Cara, „Monitorul de Bacău",* 4 noiembrie 1995.

*lumea câştigă!* –Totuşi, cineva trebuie să piardă. Acesta este Statul: marfă furată, dări neplătite, morală precară – nesiguranţă.

*Circuitele monetare*, cel oficial şi cel ocult, în virtutea Necesităţii, *s-au constituit într-un sistem foarte bine pus la punct.*

În acest sistem, mobilitatea socială a indivizilor este enormă şi imprevizibilă. Viaţa socială vizibilă este cu totul exterioară vieţii de familie; demagogia cotidiană a individului diferă de credinţele sale intime: *tot ce se spune este minunat, dar nu este adevărat*, *tot ce se întreprinde egoist*, pentru sine în dauna celorlalţi, *este considerat moral.*

Ce facem?

Un prieten îmi spune: *„Sunt om şi încerc să fiu cât mai necunoscător. Cei ce cunosc mult, păcătuiesc mult."* – În cazul acesta, calul este un... sfânt!

Nu vom păcătui, cu siguranţă, încercând să îndreptăm măcar *ce cunoaştem că este strâmb*."[5]

[5] *Anomalii perene, „Monitorul de Bacău",* 29 ianuarie 1996. (Numai speranţa deşartă că măcar câtorva potentaţi le va veni şi… *„mintea românului cea de pe urmă",* citindu-mi articolele publicate la începutul „democraţiei noastre originale", m-a făcut să reeditez de trei ori volumul *„Acorduri pentru urechi surde",* - ultima dată la Tipo Moldova, Iaşi, în 2012.)

Folosesc, respectând cutumele academice, o parte dintre textele prin care anunţam naşterea şi evoluţia **îndărăptismului** românesc (îndărăpt: îndărăt!), în haosul căruia, pentru ca să fie desăvârşit, nimeni nu ascultă pe nimeni. (Pentru cine nu ştie, sau îşi altoieşte propria judecată cu inepţii regurgitate de tócşoişti plătiţi, **îndărăptismul** se caracterizează prin schimbarea semnului categoriilor morale, a căror necesară şi fastă pozitivitate a fost întreţinută de când lumea, de însăşi exclusiva lor promovare în interesul conaţionalilor, - a Statului, deci.)

Este exclus ca să nu se fi băgat de seamă cum peste tot şi peste toate se întinde confuzia, precum negura aşteptată de hoţii de cai, - şi totuşi, puţini am strigat: „De ajuns!...”

Este puţin probabil să nu se fi remarcat cum de peste douăzeci şi cinci de ani Statul este agresat cu viclenie şi cu mare dobândă de indivizi cu instincte haiduceşti, - besegânzi care colcăie prin Parlament, prin Guvern, prin fruntea treburilor mai mari sau mai mici de prin ţară, care jură cu mâna pe Biblie că îşi iubesc neamul, iubindu-şi de fapt, din belşug, neamurile, - şi totuşi prea puţini, adormiţi de propaganda isterică, ne-am trezit şi am strigat: „De ajuns!...”

Este imposibil să existe român adevărat care să nu fi perceput cu amărăciune faptul că „formatori de opinie” năimiţi, fluturã „pe sticlă” sau prin paginile publicaţiilor cu morală dubioasă imbecilităţi apatride, insultându-şi Patria încă prea severă, din punctul lor de vedere, cu lenea şi cu

impostura, - şi totuşi… prea rare au fost cazurile când acestor laşi pescuitori în debandada socială, politică, economică şi culturală românească li s-a strigat: „De ajuns!...”

Ce mai păducherniţă sub coafura princiară de pe capul Patriei noastre!?...

Şoferi analfabeţi, educatoare isterice, jurişti găinari, generali corupţi, caizi ai mafiilor retrocedărilor, privatizărilor, defrişărilor şi licitaţiilor; absolvenţi ciudaţi ai tot felul de universităţi private, doctoranzi infractori şi infractori de drept comun cu acte în regulă; campioni ai incompatibilităţilor, ai conflictelor de interese, ai abuzurilor în serviciu, ai traficului de influenţă, ai spălărilor de bani, ai evaziunii…! Aproape că nu există Lege pe care să nu o fi încălcat scumpii noştri, „totuşi mult prea scumpi”, miniştri penali (13 găbjiţi de DNA, din gaşca de 29, - aproape jumătate din Guvernul precedent!), şi de parlamentarii *eiusdem farinae*[6] (95 din hoarda de 588!), cei care i-au confirmat din interese personale pe primii şi care fac cât de dăunător pot, Legi pentru noi! (Vezi lista ruşinii!)[7]

Iar noi? Cum reacţionăm?

---

[6] Lat.: „din acelaşi aluat”.

[7] Denisa Miron, „Ştiripesurse.ro”: *„ULUITOR Parlamentul e plin de condamnaţi şi cercetaţi penal/ LISTA care dă fiori”,* 13/09/2015.(Lista nu îi cuprinde şi pe cei care sunt în cele aproximativ 7.000 de dosare aflate în lucru doar la DNA. Informaţiile despre ei nu sunt încă publice şi ei nu au fost informaţi de acţiunile procurorilor în ceea ce îi priveşte.)

Le suportăm ruşinaţi neruşinarea şi îi votăm drogaţi de emoţii mărunte, fără să ne gândim cu calm la viitor şi fără să ne întrebăm măcar:

- Oare, nu ne-o fi de ajuns?!...

…România se află în stare de comă, - vedem indusă de cine, şi cu ce scop.

Resuscitarea se face greu, ba pare chiar imposibilă din cauză că fiarele lacome care şi-au înfipt colţii în trupul ei nu îşi mai descleştează fălcile, nu vor să îi dea drumul, ci mârâie tot mai abitir, cu ochii ieşiţi din orbite către oricine încearcă să schimbe statu-quo-ul care le asigură până la ultimul oscior posesia cadavrului Patriei.

Ca o dovadă a faptului că anevoie se poate schimba ceva în favoarea celor mulţi, iată un flashback al României de acum trei lustri:

> „…Îţi este silă să mai şi comunici. Eşti vândut de prieteni, negustorit de duşmani, nu există repere morale, nu afli un centru coordonator, un Arbitru – fiinţa naţională este în primejdie. Bieţii noştri intelectuali (mulţi) şi-au pierdut elementarul simţ care-i făcea diferiţi: cel al istoriei. Posteritatea nu-i mai sperie, s-au îngălat în murdăria cotidiană, scriitorii şi filosofii nu mai sunt cei *„ce fac normele”* pentru vulg, în schimb cei mai obraznici şi *„mai acoperiţi”* dintre abjecţi *„fac”* ritualul social care este, desigur, o expresie, dar şi

o condiţie a stabilităţii sociale, deci, a progresului obştii, implicit.

Foşnetul banilor şi zgomotele josului burţilor inspiră nouăzeci la sută din comunicarea dintre români – înjurătura proferată cu gura plină e semn de bogăţie, putere şi mare influenţă, respectul omului, al legilor şi acceptarea lumii aşa cum este sunt obligaţiile celor slabi. Perversitatea legiuitorilor sau neluarea în calcul de către aceştia a soluţiilor diabolice de apropriere a legii, iscate în mintea „bunului" cetăţean de pofta devastatoare de bani şi de putere - sau şi de una şi de alta -, determină *potopul de pravile,* abătut cu „patriotică grijă" asupra societăţii civile, să o îmburuieneze cu funeste consecinţe.

În sfârşit, 22 Decembrie a permis tuturor românilor să ia parte la popularul concurs „*Cum se folosesc legile împotriva Legii*", dotat cu uriaşe recompense!

În rumoarea generală întreţinută de entuziasmul infantil al schimbărăsturnării valorilor, regulilor de convieţuire, logicii preceptelor morale, *redactarea* legilor, *jaful* naţiunii sub protecţia acestora, *macularea* valorilor publice, *manipularea* ignoranţei, *exploatarea* prostiei şi *punerea în conflict* a populaţiei - o parte împotriva alteia - sunt îndeletnicirile „nobile" şi

exclusiv profitabile ale politicianului român.

Cel care tâlhăreşte, distruge şi calomniază ajunge *răscunoscut* (VIP) şi *(răs)plătit* (Om de afaceri)."[8]

Fotografia de mai sus, destul de veche, pare a reproduce clipa de faţă în care, iarăşi: **nu poporul** din stradă, **ci tot partidele,** de pe băncile capitonate ale opoziţiei strigă împotriva celor de la putere:

- De ajuns…! De ajuns! De ajuns!...

Iar voi, bunii mei cititori, după mese de tot frugale vă bucuraţi în faţa televizoarelor, aprobându-le împăcaţi strigătul de avertizare. Însă uitaţi că nu există partid carpato-danubiano-pontic care să se revolte numai de grija naţiunii. Partidele sunt îndeobşte excitate de îngrijorarea că nu le va rămâne suficient de mursecat din trupul ţării. - O demonstrează liota de politicieni găbjiţi de DNA. Şi mai uitaţi, deşi v-au minţit, vă mint şi nici nu intenţionează să vă spună vreodată adevărul -, că numai voi ţineţi Partidele în viaţă: votându-le din patru în patru ani!

## II

Bineînţeles că m-am întrebat: ce se întâmplă cu noi? De ce ni se întâmplă cele ce ni se întâmplă? Mie ce îmi rămâne de făcut?...

[8] Viorel Savin, *„Herostraţii"* revista *„Cartea",* 17 august 2001.

Existența este cu atât mai frumoasă cu cât răspunzi mai corect întrebărilor ce ți se pun de-a curmezișul; și devine de-a dreptul minunată când, împăcat, reușești să răspunzi propriilor întrebări, - îndeosebi celor legate nu atât de „supraviețuire", cât de „dăinuire". Dăinuirea, ținând mai mult de neam, are legătură cu individul numai dacă acesta *s-a născut/se află/a ajuns* deasupra neamurilor, - precum Dumnezeu, Iisus, sfinții sau Shakespeare. Personal, nu cred că îmi pot cuantifica și impune răspunsurile (explicațiile și soluțiile), găsite chestiunilor ce ne aglomerează, dar urgența limpezirii lor îmi obligă modestia să îndrăznească să și le facă imediat cunoscute:

În jurul Carpaților bălțește Tranziția de o eternitate parcă, și îți mută nasul din loc cu exalațiile ei diabolic „organizate" de către partide; „progresul original și de neoprit" îi este susținut/anunțat „optimist" de însăși întețirea propriului miros putrefact!…

*Tranziți(h)oți* de toate calibrele, secondați de *linguși* și slujiți de *lichelele* tuturor etajelor sociale, exersează cu viclenie prin publicații arondate și pe la televiziuni marcate cu fierul roșu al interesului mafiot, transformarea nerușinată a „negrului intens" în… „alb strălucitor"![9] *„Orice, oricând și oricum, numai profit să iasă!"*, este rezumatul ideologiei lor sălbatice, care le ascute

[9] ***Tranziția*** este perioada de trecere de la „socialism" la „capitalism", ***tranziționții*** sunt cei care muncesc, iar ***tranziți(h)oții*** sunt „băieții deștepți", adică aceia care profită fără scrupule de ***Tranziție*** și de ***tranziționți.***

vigilența și îi motivează să detecteze cinstea, oricât de bine s-ar ascunde pe după cutume morale sau în spatele interesului național, și să o inactiveze neîntârziat. Iosif Vissarionovici Stalin, dacă îmi aduc bine aminte, ne-a învăţat cu tancurile chiar, şi cu sovromurile că *„Revoluția din Decembrie…!”*, pardon: *„…din Octombrie, nu trebuie considerată numai ca o revoluție în domeniul relațiilor economice și social-politice. Ea este totodată o revoluție în minți…!”*

Doamne, şi încă ce revoluţie…!?

O vreme am crezut că ne vor salva intelectualii naţiunii [10] şi „le-am făcut” semn.

M-am amăgit că teritoriul în care aceştia se manifestau demni, mândri şi aparent de neatins, va fi, din respect pentru ei, absolvit de agresiuni dezastruoase.

M-am înşelat, însă: pierdusem din vedere că lichele[11] sunt peste tot şi că lăcomia nu are limite.

---

[10] „…Luminoforii noştri sunt prea de tot „oameni”: *îşi uită de misie* prinşi în vâltoarea şi panica restrictivă a existenţei. - Dar milioane de conaţionali au imperioasă nevoie de *îndrumători*. Adică, de *arătători de drum!* În ţara asta, puţini mai respectă ceva. (…) Dăm vina pe absenţa legilor bune – infantilă ipocrizie! – dar cu toţii ştim că o lege proastă, respectată, este infinit benefică faţă de absenţa ei! Ei, domnii mei, avem legi. Multe şi proaste, dar ne comportăm de parcă nu le-am avea: românii, nici picaţi cu ceară, nu sunt dispuşi să le respecte. Şi, atunci? Speranţa este în înaintemergători: e timpul să se dea exemple! *Luminători ai naţiei*: „barbarii” sunt la porţi! Voi, mândrilor, obosiţi… strălucitori în discuţii sterile iar *pe metereze* se află cei nepricepuţi.” (Viorel Savin, *„Ce-i de făcut?”,* rev. *„Cartea”,* 15 ianuarie 2003.)

În permanentă căutare de „terenuri de vânătoare”, voracii *tranziți(h)oți* cu intuiții de hiene au descoperit nu numai *cretinopotențialul* [12] *Democraturii* [13] (vezi devalizarea frauduloasă a tuturor palierelor economiei!), dar şi posibilităţile imense de câştig ale exploatării vanității părinților cu copii mai puțin dotați, - adică, a *cretinopotențialului* lor nativ. Aceștia, mulți, nevoiți datorită exigențelor impuse de un

---

[11] „…Licheaua este un om fără caracter, un profitor al bunei credinţe, un ingrat oportunist gata să vândă, pentru siguranţa lui de o clipă, un prieten de o viaţă. Licheaua este un netrebnic, o secătură care zâmbeşte cu faţa năclăită de dăruire celor de sus, care îşi răneşte din calcul egalii, care este neîndurător cu cei de sub el şi… se recunoaşte după senzaţia inexplicabilă de vomă ce îţi provoacă aparenta lui preocupare şi seriozitate cu care acţionează în public. Lichelele se dezvoltă în perioadele de marasm social, - cinstea, dreptatea, generozitatea, adevărul... fiind otrăvuri cumplite pentru ele. Lichelele ne fac viaţa imposibilă, ne fac să ne îndoim de dreptatea divină. Aşa cum bucuria nu poate fi gustată până la starea de fericire dacă nu am cunoscut durerea, tot aşa starea *de bine social şi de siguranţă* nu le vom trăi pe deplin dacă nu vom recunoaşte lichelele. Pentru a le ocoli! Căci *de schimbat, lichelele niciodată nu se vor schimba!”* (Viorel Savin, *„Despre lichele”*, Bacău, 7 iunie 1999, în Programul de sală al satirei *„Ginere de import”*)

[12] *Cretinopotenţial:* **potenţial de câştig net al prostiei abil exploatate.**

[13] ***Democratură: democraţie totalitară.*** (Pentru a evita apariţia unora din baie cu „dreptul de autor” al zicerii de mai sus în gură, precizez că încă din 11 martie 1990 susţineam în săpt. *„Moldova”* că: *„...democraţia totalitară este mai oribilă decât dictatura”.* (A se vedea şi *Acorduri pentru urechi surde,* pag. 10, ediţia a III-a la Tipo Moldova, Iaşi - 2012.)

învățământ cu adevărat performant, să își înscrie copiii la școli de ucenici sau cel mult la licee industriale, - dar și acolo numai în urma unui „discriminator" examen de admitere! -, incitați de propriile frustrări părinteşti (cumva, de înţeles) şi de sumedenia de oportunităţi create de o „democrație" care numai logică nu se arăta a fi, gândeau, credeau şi acţionau în orice împrejurare după modelul:

> *„Trăim în democrație!... De ce nu și copilul meu, chiar dacă este arierat, sociopát și urăște cartea, de ce să nu „obțină", **nu contează cum!**, o diplomă de absolvent de liceu? Apoi, având drepturile garantate prin Diploma de bacalaureat, de ce să nu „obțină", **nu contează cum!**, și o Diplomă de absolvent de facultate? Ce?, banii noștri nu sunt buni? Și, la sfârșit, după atâta efort depus de familie, de ce, când va avea toate hârtiile la mână, de ce să nu „obțină", **nu contează cum!**, și o diploma de doctor?... După asta, he, he…, la naiba! Să vedem cine va îndrăzni să îmi oprească copilul, care a „obținut" diplome peste diplome, **nu contează cum!**, să ajungă ministru, **nu contează cum!**, ca să facem **și noi** ordine, **nu contează cum!**, în țara asta de rahat care nu știe decât să pună piedici în calea oamenilor cinstiți?!..."*

Din păcate, numai la lectură acest „model de gândire" pare aberant! Dacă privim în jur vom observa că a fost deja validat sub înaltă oblăduire

guvernamentală - doar atâția parlamentari, înalți funcționari și miniștri cu veleități de profesori aveau nevoie de o îmbucătură în plus! -, și funcționează perfect.

Sunt slabe speranțe de a fi corectat în viitorul apropiat, căci, ca și în economia anesteziată prin birocrație excesivă și vândută/înstrăinată/privatizată pe nimic, și în învățământul românesc, sub sloganul *accesului democratic la studii* a fost instituit cu pricepere haosul endemic: s-au desființat școlile care livrau Statului necesarul de indivizi calificați, care îl făceau funcțional, și în locul lor s-a înființat puzderie de licee și de Universități al căror program de învățământ a fost „democratic" simplificat după IQ-ul elevului sau studentului cel mai puțin performant, - cu consecințe dramatice:

prea multe loaze ieșite pe brânci din simulacre de bacalaureate,

prea mulți mim-studenți plătitori la Facultăți mimetice,

prea mulți absolvenți de dubioase studii înalte,

prea puține locuri de muncă în piață…

- De ajuns cu această costisitoare *pantomimă națională!* mă pomenesc eu că strig în pustiu.

O fi de ajuns, poate…!?

Dar ce mai contează când orice proaspăt alfabetizat de pe strada *Milionarul de carton* își poate obține Diploma *„pe care mușchii lui și-o vrea",* dacă plătește cât trebuie și cui trebuie?

Ce vreți democrație mai bine „organizată”?

Banii curg, nimeni nu contabilizează corect, iar hoţii, impostorii, înşelătorii, pungașii, șarlatanii, șnapanii, escrocii, într-un singur cuvânt care le adună la un loc înţelesul: *tranziți(h)oții,* prosperă!

Prosperă.

Însă, melancolizaţi de bogăție, lux și de prea multa putere necenzurată de nimeni și de nimic, au descoperit merituoșii că nu îi mai satisface invidia contemporanilor. *Docta lor ignoranță* este, mai nou, tulburată de informația cum că… sărăntocii de intelectuali ar cam bate șaua prin târg că, vezi Doamne, marile „personalități politice” – *unii de-alde Maiorescu, de-alde Brătianu, de-alde Goga, de-alde Iorga, de-alde Titulescu și alții ca ei* -, au rămas în istorie pentru că și-au câștigat respectul contemporanilor… mai întâi ca *oameni docți* și abia mai apoi, ca *oameni politici!*

Descoperind că acel *atât de vorbit respect al târgului* poate fi obținut printr-un aranjament simplu - plătind „cum trebuie” validarea unor hârtii, căci… ce altceva sunt Diplomele înaintașilor? -, *tranziți(h)oții*, oameni inteligenți, adaptabili și hotărâți au trecut la defraudarea bibliotecilor, plagiind[14] fără rușine.

Iar țara ni s-a umplut de doctori precum pădurile cu ciuperci de tot felul, după ploaie!

---

[14] Cf. DEX: **PLAGIÁT[1],** *plagiate,* s. n. Acţiunea de *a plagia;* plagiere. f (Concr.) Operă literară, artistică sau ştiinţifică a altcuiva, însuşită (integral sau parţial) şi prezentată drept creaţie personală.

## III

Editura Babel îmi tipărise în condiţii excepţionale ediţia a II-a din albumul monografic *„Nicu Enea”* (93 de pagini conţinând studiul *„Nicu Enea şi posteritatea sa circumspectă”,* Reperele biografice şi Bibliografia, restul de 226 pagini fiind acoperite cu imagini fotocolor din opera pictorului, plus DVD-ul cu piesa *„Bătrâna şi hoţul”* în care joacă Irina Răchiţeanu Şirianu şi Sorin Medeleni), şi tocmai îi exprimam telefonic domnului Ionel Rusei recunoştinţa sinceră pentru prestaţiile editurii şi tipografiei Domniei Sale când, acesta, schimbă subiectul, întrebându-mă: „Ce părere aveţi despre plagiat?”

Fiind eu însumi victima a vreo trei plagiate[15], fără să stau pe gânduri i-am răspuns că „Plagiatul este cireaşa de pe tortul raptului românesc”. „Şi nu vreţi să faceţi nimic?” m-a întrebat. I-am răspuns că din punctul meu de vedere, România mafiotizată nu poate fi scoasă din marasm decât de Prea Fericitul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, care este **de fapt şi de drept arbitrul**

[15] În unul dintre cazuri, de tot hazul: „prietenii” mi-au înscenat plagierea comediei de mare succes *Ginere de import* (jucată în ’95, ’96 şi ’97 la Teatrul „Fantasio” din Constanţa, iar în anii 1999 – 2003 la Teatrul „Bacovia” din Bacău), după o piesă de a unui anonim, jucată la Deva în 1986!? Ca şi cum, diabolic, nu?, eu îmi plagiasem… chiar plagiatorul! Ca să zic aşa, „ante festum”, căci publicasem fragmente din ea, în „Ateneu”, încă din 1982 şi 1984, iar în 1985 obţinusem chiar Premiul Naţional!…

**moral al naţiei** şi trebuie nu neapărat în felul, dar în spiritul întâiului stătător al ortodoxiei româneşti, Patriarhul Elie Miron Cristea, să îi semnaleze derapajele; prin predici şi prin scrisori pastorale prilejuite măcar de Naşterea Domnului, de Învierea Lui şi de sărbătoarea Sfintei Marii!

Domnul Ionel Rusei a fost de acord că sugestia mea ar putea fi o soluţie, după care m-a întrebat: „Dar dumneavoastră? Personal, ce faceţi?" – „Sunt revoltat, simt că abia mai pot să respir!..." i-am răspuns. „Atunci, respiraţi într-o carte, mi-a propus. V-o public eu!"

Aşa a pornit cartea aceasta.

Apoi am trimis câtorva sute de oameni pe care îi respect – reciproca nu am considerat-o obligatorie, căci… „doar oameni suntem"! -, o scrisoare care arăta chiar aşa:

*„Mă confesez şi… vă rog, cu încredere!*

*Fiind convins că în aceste vremuri nu există nimic mai util pentru români decât să respingă prin orice mijloace* ***jalnica şi păguboasa parafrază*** *a unei vechi ziceri care ne marchează adânc existenţa:*

*„Amicus veritas, sed magis amica Plato!"*
*(Prieten îmi este adevărul, dar* ***mai prieten îmi este Platon****),*

*mi-am propus să fac cadou cititorilor, cu ajutorul editurii Babel, o carte cu „interviuri revolver" în care măcar câteva pagini să fie luminate/arse de gândurile Domniei Voastre!*

*În consecință, invitându-vă să dați cititorilor șansa să vă cunoască/urmeze măcar o parte dintre ideile cu privire la…* ***„parafraza în care supraviețuim”****, vă rog să sacrificați puțin din timpul Dvs. și să răspundeți (pe una, două pagini A4), la cele cinci întrebări care au prilejuit acest mesaj! – Editura se angajează să vă trimită gratuit, două exemplare din cartea tipărită.*

*Asigurându-vă că nu v-aș fi incomodat cu acestea dacă nu aș fi fost convins că demersul este absolut necesar timpului prezent, rămân al Dvs., cu cele mai nobile gânduri și profund recunoscător,*

*Viorel Savin”*

Pe la sfârșitul lui noiembrie mi-am repetat demersul:

*Luncani, 29 nov. 2015*

*Bună dimineața!*

*Onestitatea mă obligă să vă aduc la cunoștință că vreo câțiva dintre scriitorii contactați și-au declinat calitatea de respondenți la Chestionarul pe care l-ați primit deja.*

*„Săpând” în „situație”, am descoperit că eschiva lor se datorează în totalitate proastei mele creșteri, fiindcă nu am ținut cont în demersul meu de interdicția de a vorbi de funie în casa/gașca spânzuratului, ba, și mai de condamnat: în câteva cazuri „am greșit” adresând întrebările*

*chiar unor autori de plagiate…!? Cât despre încălcarea consensului general că despre cinste, ca şi despre patriotism nu este decent să vorbeşti în public, ce să mai vorbim…?!*

*Şi, la fel de franc recunosc că acest Chestionar, acceptându-l, nu vă oferă nici glorie, nici beneficii materiale, însă… vă prilejuieşte ocazia de a vă consuma obligaţia şi dreptul de a vă spune adevărul, - răspunzând întrebărilor lui aparent benigne. – Exemplele concrete pot conferi un plus de forţă răspunsurilor!*

*Cu perfectă loialitate, etc., etc."*

Am notat întrebările şi am semnat. Răspunsurile presărate cu reproduceri de grafică satirică semnate Vasile Crăiţă Mândră[16], se găsesc în secţiunea următoare. Nu le-am sintetizat, nu doresc să speculez în marginea lor, - las cititorul să îşi exerseze propriu-i instinct de orientare. Alegerea, dar şi vina alegerii îi aparţin!

[16] Pictor şi grafician. Născut la 1 ian. 1945 în Galaţi. Absolvent al Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu", secţia pictură murală promoţia 1969 - clasa prof. Ştefan Constantinescu şi Ghiţă Popescu. Participant la numeroase expoziţii în ţară şi străinătate, prezent cu grafică satirică în mai toate revistele şi almanahurile de profil din ţară. Membru U.A.P.

# III - Cinci întrebări despre plagiat

**JUSTIŢIA**

**I – Utilitatea demersului.**

**II – Ce este plagiatul?**

**1 – Omagiu adus operei unui congener, prin preluare riguroasă a unei părţi mai mari sau mai mici din ea, cu sacrificare altruistă a propriilor modalităţi şi mijloace de exprimare?**

**2 – Simplă recunoaştere, din partea unui intelectual onest şi discret, a valorii operei altuia, - care a avut norocul să trateze deja o temă interesantă?**

**3 – Promovare insolită şi plină de riscuri a unei opere mai mult sau mai puţin valoroase?**

**4 – Infracţiune blamabilă, sau dovadă peremptorie a efortului de desăvârşire intelectuală personală, în interesul comunităţii, din partea autorului secund?**

**5 – Cireaşa de pe tortul Raptului Românesc, sau… banal pişicherlâc intelectual, fără consecinţe morale?**

**Vasile AGAPIE[17]:**

Atât cât eu vă cunosc, n-am crezut că mă veţi invita vreodată să vedem iadul… Ba… nu, dv. doar m-aţi făcut atent…

Eu nu văzusem decât câţiva diavoli şi îmi imaginam că sunt vulnerabili printre atâţia oameni. Dar dv. mi i-aţi descris pe ăştia, pe plagiatori, şi astfel mi-am dat seama cât sunt de periculoşi.

Am simţit apoi că trebuie să mă rog, şi am strigat mai mult în gând: Doamne! Apoi imediat am simţit nevoia de a vă urma demersul.

Prin stricăciunea făcuta operei plagiatorul nu omagiază autorul, ci vrea să-i fure din prestigiu. Modalităţile şi mijloacele de exprimare proprii ies din discuţie, ca şi orice alte valori morale, cum este şi altruismul.

Psihicul arivistului nu este compatibil nici cu cunoaşterea operei altuia, nici cu cel al intelectualului, nici cu onestitatea, nici chiar cu discreţia; el poate crede că a fost ocolit de noroc iar autorul nu.

[17] Avocat. Preşedinte fondator al asociaţiei socio-culturale „Oamenii cetăţii”.

Într-o lume lipsită de valori pot apărea vedete şi dintre plagiatori, această lume promovând non-valori, desigur.

Plagiatul este dovada peremptorie că plagiatorul fraudează drepturile autorului.

Plagiatul este vârful Raptului Românesc pentru Oamenii acestei ţări, chiar dacă pentru mărunţii tot de pe aici poate părea un banal pişicherlâc, fără consecinţe morale.

Dacă plagiatorii dispar, vom avea o cale deschisă spre aflarea adevărului, căci ei sunt călăuzele false.

Bacău,
22 febr. 2016

**Paul Aretzu[18]:**

Cărţile din cărţi se fac

Există o expresie (incontestabil) adevărată, conţinând şi o formă de modestie auctorială: *Cărţile din cărţi se fac*; pentru că există un a citi pentru a şti, pur şi simplu, şi un a citi pentru a scrie. Cultura este un proces de continuitate şi, dezirabil, ascendent, legând între ele timpuri istorice şi experienţe artistice şi de civilizaţie. În acest sens, umanitatea întreagă a fost globalizată cultural, încă de la început. Cultura înseamnă acumulare, iar, în această privinţă, un rol important l-a avut descoperirea scrisului şi tradiţia. Avem, cu toţii, un cult al cărţii. Acesta apare din copilărie, când ni se dezvăluie cartea cărţilor omeneşti, adică Abecedarul (Sfânta Scriptură este dumnezeiască). Îmi aduc aminte cu câtă veneraţie am deschis, în anii maturităţii, paginile abecedarului lui Ion Creangă, tipărit într-o nouă ediţie.

Cu siguranţă, cartea presupune multă muncă, seriozitate, responsabilitate şi

[18] Poet, critic şi eseist. Redactor şef al revistei *„Ramuri”.* Membru U.S.R.

perseverenţă. Poeţii beneficiază, în plus, de privilegiul harului. Când un scriitor sau un cercetător încheie o carte, are sentimentul unei datorii făcute în beneficiul celorlalţi. De altfel, munca intelectuală, ştiinţifică şi culturală, nu-şi are justificarea decât ca dar făcut semenilor, ca transfer de iubire şi omagiu.

Se pare, însă, că vremurile de azi au adus, odată cu utopia globalizării şi a comunicării generalizate, demonii fraudei şi ai imposturii. Tot mai des, aflăm despre aşa-zise personalităţi ale vieţii publice că recurg la una dintre cele mai dezgustătoare forme de înşelăciune, plagiatul. Este adevărat că între mijloacele de creaţie promovate de programul postmodernist se află şi intertextualitatea. Aceasta constă în folosirea, din admiraţie, a unor fragmente arhicunoscute, intrate în memoria colectivă, servind ca argumente şi augmentând mesajele scriitorilor actuali. Intertextualismul nu este o formă de plagiat, ci una de referenţialitate, de citit prin alţii, un fel de reverenţă.

Spuneam că orice carte se face din alte cărţi, că nimic nu este nou sub soare. Acest succesorat patrimonial este unul onest (pentru că nu există o carte care să le conţină pe toate celelalte, ci există o infinitate de cărţi – scrise/nescrise – care alcătuiesc ideea de carte). În cazul operelor ştiinţifice, se impune o rigoare specifică, prin semnalarea bibliografică a surselor folosite. În orice carte coexistă identitate şi alteritate. Pe de altă parte, se găsesc în literatura

beletristică arhetipuri sau motive consacrate care sunt valorificate de fiecare scriitor în stilul său propriu. Un exemplu concludent, în acest sens, este cartea lui James Joyce, *Ulysse*. Parodia, parafraza, pastişa sunt forme care ţin de tehnica literară, nicidecum frauduloase. Metoda modelului nu înseamnă automat plagiere. Temele, canoanele scrisului pot forma serialităţi de opere, diferenţiate însă de marca stilistică a fiecărui scriitor. Aceasta reprezintă chiar un patent.

Plagiatul, însă, este o formă degradantă de însuşire a bunului altuia. Ea este umilitoare pentru cel care o face, dându-i imaginea propriilor limite şi neputinţe, creându-i un complex de inferioritate şi de recurs oneros. Pe de altă parte, prejudiciază munca altcuiva. Afară de acestea, textul plagiat este lipsit de valoare, nu aduce niciun câştig literar sau ştiinţific, riscând, la un moment dat, să fie descoperit şi să atragă oprobriul public. Altădată, o lucrare scrisă presupunea originalitate şi un pas înainte făcut pe calea cunoaşterii. Semnarea unei opere implica asumarea celor exprimate şi dădea posibilitatea polemicilor constructive (sau destructive).

Plagiatul, azi, a devenit, în afara aspectului imoral, o afacere, un mijloc de parvenitism, de obţinere a unor beneficii materiale sau de promovare pe scara ierarhică. Plagiatul nu înseamnă nici omagierea unui congener, nici recunoaşterea valorii unor opere scrise, nici o formă de preţuire a unor lucrări nemenţionate, nici măcar o formă de smerenie personală, ci pur şi

simplu o impostură obținută printr-o hoție înjositoare. Ceea ce caracterizează această categorie de șarlatani ai intelectului este faptul că atunci când sunt descoperiți, dați în vileag, în loc să-și recunoască, stânjeniți, fapta reprobabilă, sunt aroganți, nesimțiți. S-a creat, chiar, o solidarizare a celor din aceeași tagmă. Funcționează la acești ipochimeni dorința nejustificată de a colecționa, pe lângă o sinecură politică (obținută adesea pe căi discutabile), și un titlu academic (veros).

Trăim, din nefericire – de câte veacuri? –, într-o țară a formei fără fond.

15 dec. 2015

**Mirela BALAN[19]:**

Primul impuls pentru a răspunde celor cinci întrebări a fost unul şcolăresc. Să caut pe Google şi apoi, ca orice elev conştiincios (şi nu numai), să apăs butoanele copy/paste şi să rezolv tema. Glumesc, bineînţeles. Însă pentru majoritatea reprezentanţilor generaţiei mele nu ar fi o glumă, deoarece în anii de şcoală nu ne-a fost încurajată creativitatea mai deloc. Părerile noastre nu erau importante. Nici acasă, nici la şcoală. Eram reduşi la tăcere destul de rapid. Cine îndrăznea să aibă o opinie diferită în faţa unui părinte sau a unui profesor, suporta consecinţe care de multe ori însemnau şi violenţă fizică. La limba română am învăţat caiete întregi de comentarii literare pentru bacalaureat, deşi aveam şi păreri proprii şi talent scriitoricesc. Însă reuşita la examen era mai sigură dacă *reproduceai idei* decât dacă *le produceai.* Aşa că, pentru mine, nu e de mirare că se întâmplă ceea ce se întâmplă. Pe de altă parte, dorinţa/ nevoia românilor de-a fi deştepţi cu patalama e fără margini. Ţara e doldora de absolvenţi de facultăţi, de mastere, de doctorate. Şi cu toate astea, locurile patriei gem sub un strat de coji de

[19] Poetă, publicistă. Redactor la revista *„13 Plus”.*

semințe scuipate cu hărnicie pe jos. Cred că ar fi interesant de făcut un studiu – poate pentru cercetătorii britanici nu ar fi prea greu - şi de văzut câte dintre lucrările de absolvire sunt cu adevărat originale; câte dintre lucrările de doctorat aduc ceva nou, inovator, în domeniul în care au fost elaborate.

Mergând pe fir, din aproape-n aproape, e important să descoasem sensul de bază. *A plagia* presupune, în primul rând, furt intelectual (cuvântul *intelectual* absolvă cuvântul *furt* de o parte din vină). Una este să furi de la fabrică, din spital, de la abator, de la parcul naţional, în funcţie de locul de muncă şi alta este să furi *smaralde,* gata şlefuite, din fabrica mentală a cuiva. Este înălţător într-o oarecare măsură. Practic, celuilalt îi furi o parte din operă, ţie îţi furi căciula. Plagiatorul nu suferă însă modificări esenţiale de imagine pentru că, traducând literal expresia, el pierde o căciulă, dar şi câştigă o căciulă. Pierde căciula demnităţii, dar câştigă căciula produsului finit, obținut cu efort minim. *„Renumeraţie mică, după buget"; 15% pentru un doctorat, dar dacă tot e furat, e ca şi spălat*. Iar până se vor descălţa unii, alţii pentru a-şi da seama de şiretlic, plagiatorul se va plimba mândru în pantofi lucitori *de împrumut*, dar care vor părea nou-nouţi.

Revenind acum la chestionar, nu ştiu de ce cuvântul acesta *plagiat* mă trimite la cuvântul englezesc *plague*, care înseamnă ciumă. Plagierea e precum o boală de care nu mai scapi, deoarece

dovada furtului rămâne scrisă în lucrarea publicată. Dar ce mai contează că eşti bolnav cu dovezi, atâta vreme cât pe tine scrie doctor. Românul, dacă se enervează, se vindecă şi singur.

Ca să nu rămân doar la teorie, care pierde din vigoare în faţa exemplelor practice, nu pot să nu amintesc de senatorul Dragoş Luchian, aspirant la funcţia de primar al oraşului, lansat de curând într-o asiduă campanie electorală. Într-un afiş electoral, preia imaginea de vis a unui oraş american, la asfinţit şi o transformă într-o imagine mirifică a oraşului Bacău. Tot dumnealui îmi zâmbeşte din acest afiş electoral şi-mi spune că a schimbat înfăţişarea Bacăului. Cum? Prelucrând în Photoshop o fotografie făcută de sus. Tolerăm realităţile câtă vreme nu ne afectează în mod direct. Suntem de acord cu homosexualii, atâta timp cât nu locuiesc la uşa vecină. Îi lăsăm în pace pe manelişti, atâta timp cât în blocul în care locuim e linişte. Nu avem nimic împotriva musulmanilor, atâta vreme cât nu ne măcelăresc familia. Distanţa pare a fi esenţială. Nu mă doare atât de mult doctoratul plagiat al lui Ponta, cât mă înfurie mârlănia acestui domn care ne fură şi ne păcăleşte cu zâmbetul pe chip.

Oare cât de mai penibili putem deveni?

Atât noi care tolerăm, cât şi cei care profită.

Bacău,
8 martie 2016

**Nicolae BĂCIUŢ[20]:**

Urăsc plagiatul, îi dispreţuiesc pe plagiatori!

Cu siguranţă, autorul acestui demers de despre plagiat ştie că întrebările sale sunt retorice, că e greu de crezut că va fi cineva care să găsească vreo scuză plagiatului şi circumstanţe atenuante plagiatorului.

Un furt rămâne un furt, oricum i-am zice, iar un plagiator un hoţ în toată regula cuvântului. Hai să admitem şi inocenţe, în sensul că s-a putut întâmpla că a fost preluat un text cu bune intenţii, dar s-a neglijat/uitat să se pună ghilimele sau să se facă trimiterea la sursă. Deşi e greu de imaginat că astfel de neglijenţe chiar ar putea exista.

Din punctul meu de vedere, un plagiat trebuie tratat ca o faptă penală. Să luăm cazul unei teze de doctorat, fiindcă aici incidenţa plagiatului pare a fi cea mai mare.

Obţinerea unui titlu de doctor atrage şi consecinţe legate de statutul profesional şi ceva beneficii financiare, direct sau indirect.

Ca exemplu, fără doctorat, nu poţi urma o carieră universitară.

[20] Poet. Redactor-şef al revistei *„Vatra veche”.* Membru U.S.R.

Dacă obţii un doctorat, până când se dovedeşte că teza a fost un plagiat, „doctorul” accede ilegal la o funcţie, obţine nişte drepturi salariale etc. Toate acestea înseamnă obţinerea de foloase necuvenite, faptă prevăzută şi în Codul penal.

Dacă furi o găină, există riscul să ajungi la închisoare. Dacă furi din munca altuia, de ce să nu ajungi la închisoare? Credeţi că retragerea titlului de „doctor” e suficientă? Infracţiunea rămâne şi ea trebuie pedepsită, ca orice găinărie.

Mă-ntreb, totuşi, ce poate fi în capul celor care plagiază? V-amintiţi de cazul Eugen Barbu şi acuzele de plagiat? S-a spus atunci că l-au lucrat „negrii” care salahoreau la cartea sa, *Incognito* III. Ce credeţi, pentru doctorii făcuţi pe bandă rulantă, în timp ce ei sunt mari şefuţi, nu lucrează sclavi? Eu cred că da şi ei nici nu s-au gândit că sclavii o să-i tragă în piept, dar nici nu pot recunoaşte public acest lucru.

Nu ştiu - dacă cineva fură pasaje întregi şi croşetează cu ele propriile scremete, mai poate aştepta să fie recunoscut ca scriitor? E o descalificare care pune sub semnul îndoielii însăşi existenţa unei conştiinţe literare!

Originalitatea este o aspiraţie fără seamăn pentru un scriitor. Dorinţa de a fi tu însuţi este parte a respectului faţă de tine şi faţă de cititor.

Colajul nu poate fi invocat ca tehnică literară, atunci când se fură din opera altcuiva. Cu ghilimele, cu note la subsol, cu bibliografie, se mai poate sta de vorbă în privinţa tentaţiei citării.

Dacă cineva crede că, plăcându-i sau potrivindu-i-se şi scrisului său ceea ce deja au scris alţii, aceasta poate să însemne elogiu adus unei opere, unui autor, se-nşeală amarnic, ori este ipocrit cu peste măsură!

Ce mai tura-vura! Urăsc plagiatul, îi disprețuiesc pe plagiatori!

18 noiembrie 2015

**PRINS**

**Mioara BĂLUŢĂ[21]:**

Stimate domnule Viorel Savin,

Răspund provocării dvs. cu stângăcia unui şcolar care, deşi ar putea spune câte ceva despre subiect, se teme să ridice mâna numai să nu fie înţeles greşit dar rămâne în continuare atent şi îi ascultă pe ceilalţi. M-aş bucura să ştiu că demersul dvs. va schimba ceva măcar în conştiinţa unora.

Convingerea mea este că toate creaţiile au la bază o idee care a aparţinut altcuiva. Nimic nu-i nou sub soare ar spune filozoful. Dacă s-ar cerceta AND-ul fiecărei creaţii cu siguranţă s-ar găsi proveniența genelor purtătoare de informaţie. Problema apare atunci când omuleţul, aflat în faţa creaţiei altcuiva, scurtcircuitat de lumina ideii din lectură, crede că această lumină i se cuvine şi şi-o însuşeşte. Apoi, cu neuronul astfel împopoţonat, pozează galeş sub laurii propriei minciuni. Acum, parcă, mai mult ca oricând. Mă tot întreb dacă nu cumva dorinţa de a fi perfect, cultivată de societatea acestor vremuri alerte, nu este principala pârghie care îl determină pe omuleţul nostru să recurgă la plagiat. Interesantă este

[21] Poetă. Redactor-şef adjunct al revistei *„13 Plus”.*

situaţia în care omuleţul dornic de ascensiune, plăteşte un alt omuleţ să-i *,,facă lucrarea"* şi acesta din urmă *i-o face* (scuzaţi-mi limbajul frust), e cazul multor teze, uneori chiar lucrări ştiinţifice, unde semnatarul pus în faţa faptelor, bâlbâie argumente penibile spre deliciul societăţii care l-a creat.

Citeam pe undeva că plagiatul este alimentat de faptul că multe lucrări sunt publicate pe internet, aspect care favorizează copierea crasă, ordinară aş spune eu, a textelor. E adevărat. Cu astfel de ,,găinari virtuali" m-am confruntat şi eu, textele mele fiind însuşite şi chiar tipărite de diverşi oportunişti. Dacă vă întrebaţi ce-am făcut în situaţia asta: ei bine, mai nimic. În afară de dezgust, instalat pe fondul înţelegerii că mă voi lupta cu morile de vânt, n-a fost nimic altceva. Cartea buclucaşă a apărut la Craiova în 2010, semnată de o doamnă profesoară care a „cules" textele mai multor autori publicându-le în nume propriu. La polul opus *găinarilor* se află *plagiatorii cu clasă*, cei care ştiu să „cosmetizeze" textele însuşite reformulându-le, traducându-le, adăugând pe ici colo câte un cuvânt…

Oricum, ca autor aflat între găinari şi elevaţi, între efervescenţa actului creator şi demersurile, destul de birocratice şi *a la longue,* de a demonstra un plagiat, nu pot să fiu decât tristă. Poate şi din lipsa atitudinii pe care ar fi trebuit să o iau şi n-am luat-o. Vreau sau nu vreau, respir aerul otrăvit al acestei societăţi din ce în ce mai săracă în valori. În ceea ce-i priveşte pe

plagiatori, nimic nu-i mai cumplit decât atunci când, cercetându-ţi sufletul, găseşti chiar… nimicul.

Adevărul este unul singur, mai devreme sau mai târziu tot se va arăta în toată splendoarea lui, deşi lumina în care este pus câteodată, naşte umbre şi geometrii care sunt luate drept adevăruri noi.

Sunt şi voi rămâne tristă, conştientă de neputinţa de a schimba ceva, în condiţiile în care predispoziţia către plagiere sărăceşte actul creator şi conştiinţa de sine. Nu cred că o lege poate schimba rădăcina răului pe o sămânţă creatoare. Schimbarea trebuie să vină din Om. Cine ştie dacă vreodată…

Până atunci ne vom privi unii pe alţii murind şi nu vom putea face nimic.

15 decembrie, 2015

**Adrian BOTEZ[22]:**

…După cum sunt sigur că ştiţi, formularea este făcută, de către filosoful alexandrin Ammonius Saccas, care a trăit în secolul al III-lea d.Chr., în lucrarea ,,*Viaţa lui Aristotel*", EXACT INVERS: ,,*Amicus Plato, sed magis amica veritas!*"

În traducere liberă şi valabilă în contemporaneitate: ,,*Mă interesează Adevărul UNIC şi HRISTIC, iar nu cabalele şi înţelegerile, din găştile, pretins <<intelectualiste>> (de fapt, trădătoare ale Duhului de Neam şi ale Patriei Sacre!), care-mi pretind <<fidelitate întru minciuna comună>>/<<minciuna convenţional-acceptată>>, de către o societate întreagă (aproape complet putredă!!!)*".Demersul pentru Adevăr şi Principii Moral-Spirituale (chiar dacă pare inutil, absurd, poate chiar burlesc, într-o vreme în care Hristos este uitat şi vândut de milioane de ,,*iude fariseice*", într-o vreme când cuvintele ,,*ONOARE*", ,,*DEMNITATE*", ,,*PATRIE*" ori ,,*NEAM*" sunt uitate (la modul desăvârşit amnezic!), sau silite să fie ,,*cenuşărese*" (prin bucătăriile criminale, ale potentaţilor şi zarafilor întregii

[22] Poet, eseist, istoric şi critic literar. Doctor în ştiinţe filologice. Fondator şi coordonator al revistei *„Contraatac".* Membru U.S.R.

lumi) – este singura modalitate de supravieţuire a Omului.

OMUL – ca identitate umano-divină, iar nu ca sclav al Mafiei internaţionale şi a ,,*multinaţionalelor*", care asasinează şi Duh, şi suflet, şi corporalitate fizică umană. Care au dezlănţuit, de câteva decenii, prin trădătorii ,,*postaţi*" (abuziv!) în fruntea statelor (de către ,,*Oculta Mondială a Zarafilor*!"), cel mai ucigător şi (atoate)distrugător război, din toată istoria terestră. OMUL, ca următor al Lui HRISTOS (,,*Imitatio Christi*") – care s-a autodefinit: ,,*Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa*". Nu poate exista, deci, ,,*viaţă*", fără ADEVĂR! Fără Principii Moral-Spirituale. Şi nici Mântuire, eliberare de beznele RĂULUI, CRIMEI, ÎNŞELĂCIUNII (de sine şi de ceilalţi).

PLAGIATUL nu este decât expresia-ecou a acestei situaţii (o formă perversă de încălcare, înstrăinare şi pângărire a Adevărului) - situaţie de degenerare spirituală, monstruoasă, a fiinţei terestre a Omului.

…Când eu am muncit, zi şi noapte, o viaţă întreagă, să elaborez (prin hermeneutică) idei (care să fie utile şi mântuitoare semenilor mei, întru Adevăr!), să transcriu mesaje divine (în poeme despre Adevăr!) etc. – să vină unul, ,,*adus de vânturi rele*", care să-şi pună pecetea ghearei lui scârnave, peste Adevărul Creator (al Lui Hristos, deci şi al meu)?! Plagiatorul este nu doar impotent spiritual, este şi un criminal, un deicid:

prin furtul de Idei şi Mesaje Divine, el ÎNJOSEŞTE şi Ideea, şi Mesajul Divin.

Le relativizează, adică, le desfiinţează, în esenţa lor umano-divină. Le decredibilizează, în ochii umanităţii, şi aşa teribil de slăbite, teribil de vlăguite moral – ajunsă atât de vulnerabilă la rău, încât pare drogată cu indiferenţă şi iresponsabilitate perenă (…de fapt, indiferenţa şi iresponsabilitatea nu pot fi ,,*perene*", pentru că lipsa lor, din Duhul uman, stinge şi specia umană, stinge şi stelele cosmosului, perceput la modul umano-divin…!).

Această umanitate, vlăguită moral-spiritual, de către demonii veacului - abia aşteaptă să se strige, dincotrova, că ,,*IDEEA A MURIT!*" - şi, deci TOTUL (din ce-i rău şi ucigaş!) este posibil:

- ,,*Trăiască Minciuna!"*

-,,*Trăiască Lenea Spirituală Letală/SINUCIGAŞĂ!"*

-,,*Trăiască Asasinatul, la Grămadă, al Legilor Dumnezeieşti…şi, fireşte, al BUNULUI-SIMŢ şi al DREPTEI MĂSURI DIN LUCRURI - DIN FAPTE ŞI DIN FIINŢE!*"

…Cu riscul MARTIRAJULUI (cum ne învăţa Sfântul IUSTIN PÂRVU!) – să nu dezertăm de la umanitate, de la identitatea noastră umano-divină, de la Stâlpul de Foc (Stâlp Mântuitor!) al Dumnezeului nostru, de care ne ţinem, spre a nu aluneca în bezna bestialităţii desăvârşite!

18 Noiembrie 2015

**Mihai Nechita BURCULEŢ[23]:**

„Furt intelectual”, spune dicţionarul, este când cineva îşi însuşeşte, total sau pe bucăţele, de la altcineva, cu bună ştiinţă sau cu viclenie, ideile, sau în întregime opera unui autor, dându-le drept creaţie proprie.

Eram încă tânăr prin anii 75, când se vorbea în Iaşi despre prozatorul Corneliu Ștefanache că a plagiat, că ar fi luat „Miezul şi coaja” (roman) de la un scriitor italian. În oraş s-a vorbit de o variantă cum că el (autorul plagiatului) ar fi primit de la un colaborator (student la litere) nişte fişe cuprinzând romanul, fără ghilimelele de rigoare. După publicarea romanului a primit premiul Uniunii Scriitorilor, dar, ghinion! colegii de breaslă l-au catalogat drept plagiator, chiar dacă nu era nici prim-ministru.

Se spune:„Cărţile din cărţi se scriu”. Observaţi ghilimelele! Dar onest, trebuie să recunoşti de unde ai luat. (Recunosc, nu cunosc autorul zicerii).

În artele plastice, una e să spui că ai copiat o lucrare, unde specifici printr-un înscris, lângă semnătură şi alta e să o dai drept autentică. În

[23] Pictor. Membru U.A.P.

lume sunt chiar muzee celebre, cu falsuri. Nu cunosc dacă în literatură există biblioteci cu falsuri.

Când eşti tânăr artist mai şi imiţi, până îţi găseşti „drumul”. Van Gogh i-a imitat pe pointilişti, devenind promotorul expresionismului. Din totdeauna, artiştii şi-au găsit stilul propriu, căutând să nu rămână „la umbra marilor arbori”.

Imitatorii, în plan secund, au un rol deosebit de important! Oare Eminescu sau Brâncuşi ar mai fi fost consideraţi geniali, dacă n-ar fi „însămânţat” emulii?

Dacă Moş Ilie îşi cumpără o căciulă nouă, înseamnă că Moş Vasile care ia una la fel, a plagiat? Nu! Și nu-i doctor şi nici nu-l urmăreşte Parchetul!...Nu-i moral!

Gata! Am spus tot despre plagiat. Mai mult, nu! Mi-e frică de Comisia de etică a Universităţii din Cracovia, că am copiat, într-un tablou, un roman de Sienkiewicz.

Tg. Ocna,
24 nov. 2015

**Alexandru CETĂŢEANU[24]:**

Sunt bucuros că aţi iniţiat această dezbatere şi m-aţi inclus să iau parte - tocmai din Canada; este o idee bună, într-o ţară unde se pare că ,,Platon este mai important decât adevărul" şi nu invers, aşa cum se presupune că a zis Aristotel!

Desigur, nu se poate generaliza (cum fac unii - nu dau nume), dar de multe ori în România adevărul se manipulează, se ocoleşte, se contaminează cu tot felul de sofisme, din diferite motive şi interese. Să fie de vină ,,anii lumină" unde se minţea pe faţă în fiecare zi? ,,*Mamă bună, savant de renume mondial , cel mai iubit fiu etc."* ... şi acum, îmi răsună în memorie lozincile comuniste !

Văzut din depărtări, se dă impresia că în România sunt multe discuţii pe acest subiect, dar… vorba proverbului ,,câinii latră, ursul merge…"! Hoţii sunt prinşi, condamnaţi, dar hoţia nu se diminuează, ci dimpotrivă. Vorbesc de ,,hoţie" deoarece plagiatul nu este altceva decât un furt, indiferent cum se încercă a se justifica. De fapt,

[24] Scriitor. Preşedinte al Asociaţiei Canadiene a Scriitorilor Români. Redactor-şef al revistei *„Destine literare"* din Montreal.

formula cea mai bună pe care am găsit-o pentru a defini ,,plagiatorismul" se găseşte la acest site: *www.plagiarism.org/plagiarism-101/what-is-plagiarism/* - It involves both stealing someone else's work and lying about it afterward. ... copying words or ideas from someone else without giving credit. ... changing words but copying the sentence structure of a source without giving credit. DEX-ul românesc este deasemenea aproape clar, când este vorba de subiectul în cauză : „PLAGIÁT[1], *plagiate,* s. n. Acţiunea de *a plagia;* plagiere. (Concr.) Operă literară, artistică sau ştiinţifică a altcuiva, însuşită (integral sau parţial) şi prezentată drept creaţie personală. [Pr.: *-gi-at*] - Din fr. plagiat." (Sursă: DEX 98 Anul: 1998)

Când este însă vorba de plagiat la o lucrare de doctorat (cum am auzit că s-a întâmplat în România), trebuie gândit puţin diferit. Revin, după ce voi răspunde la cele 5 întrebări ale Chestionarului:

Este bună gluma-întrebare – *„Omagiu adus operei unui congener…?"* Sigur, un bun samaritean poate face aşa ceva, dar menţionând numele autorului, al lucrării sau operei acestuia, data apariţiei etc. O astfel de lucrare se poate numi... de critică literară, critică de artă, recenzie, studiu asupra lucrării X de către Y, sau orice, dar dacă se „scapă" numele autorului primar, tot plagiat se numeşte.

Nu este „plagiat" dacă cineva recunoaşte valoarea altcuiva şi dă exemple prin *copy and*

*paste,* atâta timp cât respectă principiile simple enumerate mai sus – arătând clar despre ce lucrare vorbeşte şi a cui este.

Acelaşi răspuns ca mai sus – dar în marea majoritate a cazurilor (am uitat să menţionez) un autor trebuie să respecte „copy right-ul" lucrării.
Să nu schimbăm sensurile – dacă vorbim despre plagiat, nu există scuze, oricât de bune ar fi intenţiile. „Iadul este pavat cu bune intenţii" se spune în lumea anglofonă. Dacă dovezile sunt peremptorii, cu atât mai bine. Dacă nu s-au respectat principiile, nu este altceva decât - PLAGIAT.

Plagiatul nu este o bagatelă, o „cireaşă pe tort" sau la ureche. Este un act antisocial, combătut şi sancţionat chiar şi penal, în oricare societate civilizată.

…Aşa cum am promis mai sus, revin asupra plagiatului (particular) la teze de doctorat, susţinând că aşa ceva nu este posibil şi iată de ce: Un candidat la doctorat (PhD în lumea largă) trebuie să aibe un coordonator de teză, care îi îndrumă „paşii" timp de câţiva ani. Acesta este un cadru universitar exigent, de înaltă ţinută morală şi intelectuală (sau aşa ar trebui să fie). Candidatul trece anumite trepte, îşi susţine etapele şi teza finală în faţa unei comisii formată din mai mulţi profesori universitari, unii chiar academicieni cu o vastă cultură. Cum pot fi toţi aceşti eruditi „păcăliţi" de un candidat care eventual ar vrea să înşele şi să-şi însuşească idei sau texte care nu-i

aparţin? Dacă totuşi aşa ceva se întâmplă, nu candidaţii trebuiesc blamaţi în primul rând, ci aceia care nu au fost competenţi, în cel mai scuzabil caz... Dacă o lucrare de doctorat a fost scrisă în limba engleză, există pe Internet zeci de programe de detecţie a plagiatului – deci nu mai este uşor să se producă infracţiuni în mediile academice şi nu numai...

De amuzament: unul dintre băieţii colonelului Gaddafi a fost acuzat că a plătit peste 4.000 de lire pe lună unui profesor universitar să-l ajute să „fabrice" o lucrare de doctorat; chiar şi Hassan Rowhani, actualul preşedinte al Iranului a fost acuzat că a „trişat" la doctorat, deci „este vechi păcatul"! Şi câţi alţii nu or mai fi! Evident, se poate uşor imagina că dacă ai mulţi bani poţi să cumperi orice – inclusiv titluri de doctor – depinde mult şi de societatea în care trăieşti.

În final, ca să dau o tentă mai veselă acestor rânduri, să ne amintim de vorbele simpaticului scriitor şi actor american Steven Wright: „To steal ideas from one person is plagiarism; to steal from many, is research." (*„Să furi ideile de la o persoană, este plagiere; să le furi de la mulţi, este cercetare."*)

10 dec. 2015,
Montreal.

**Doru CIUCESCU[25]:**

Stimate şi distins scriitor Viorel Savin,

În afară de faptul că pentru mine veţi rămâne, printre multe altele, fondatorul şi primul preşedinte al filialei din Bacău a Uniunii Scriitorilor din România, cu toate consecinţele ce au decurs, decurg şi vor decurge pentru demersul unei localităţi de provincie de a se debarasa de stigmatul marginalizării culturale, demers început în trecut şi de alţi băcăuani, George Bacovia fiind cel care l-a reuşit cel mai bine, mi se confirmă opinia că, prin chestionarul „Despre plagiat", pe care mi l-aţi înmânat pe 9 decembrie 2015, dumneavoastră sunteţi şi un exigent observator a tot ceea ce se întâmplă, în general, în spaţiul românesc, ori, în mod special, în „Moldova de Mijloc", dacă ar fi să folosesc o sintagmă din titlul unei monografii al cărei autor sunteţi.

Dumneavoastră aţi pus întrebarea „*Ce este plagiatul?"* Totodată, dumneavoastră aţi formulat cu ironie amară unele răspunsuri posibile, cum ar fi… *„omagiu adus operei unui congener"* ori…

[25] Poet, prozator, publicist. Profesor asociat la Univ. „Vasile Alecsandri" din Bacău. Membru al U.S.R. şi al U.S.R.M.

*„recunoaşterea (…) valorii operei altuia”,* ori… *„promovarea (…) unei opere”* ori… *„banal pişicherlâc intelectual”* ori chiar… *„cireaşa de pe tortul Raptului Românesc”.*

În privinţa caracterizării plagiatului, pe care mi-aţi cerut să o fac „pe scurt", eu mă voi conforma, mai ales că în proza scurtă mă simt cel mai bine.

Plagiatul, definit de dicţionare ca „însuşirea fără drept, integrală sau parţială, a calităţii de autor a unei operei literare, muzicale, de artă plastică ori a oricărei opere de creaţie intelectuală", este o problemă nu numai de etică profesională, dar şi de Cod Penal, ca „furt de înscrisuri", cât şi, mai grav, de mentalitate colectivă, accentuată în perioada regimului comunist, dejisto-ceauşist, când devenise aproape general furtul de bunuri din avutul obştesc, avutul tuturor şi al nimănui.

Acuzaţii publice, mai mult sau mai puţin întemeiate de plagiat au fost aduse pe plaiurile mioritice încă din secolul al XVIII-lea, chiar poetului naţional Mihai Eminescu, ele au continuat neîncetat, ajungând ca la începutul mileniului al III-lea să fie adresate chiar unui prim-ministru, Victor Ponta. În vecinătatea confluenţei Bistriţei cu Siretul, notorii au devenit acuzaţiile de plagiat comunicate în mass – media, din anii 2009 – 2010, adresate unui număr de nici mai mult, nici mai puţin de 24 de cadre didactice ale Universităţii „Vasile Alecsandri".

În prezent sunt elaborate numeroase programe de detectare a plagiatului, iar, de exemplu, dacă o lucrare de licenţă are peste 15 procente de text plagiat ori peste 15 procente de text citat, evident, pus între ghilimele şi având menţionată referinţa bibliografică respectivă, atunci acea lucrare este respinsă automat.

Închei prin a preciza că această scrisoare v-a fost transmisă de un om onest; eu nu am primit nicio acuzaţie oficială sau şoptită de plagiat în cele peste 300 de articole de cercetare ori în cele peste 2000 de pagini de inginerie şi economie, ale celor 19 cărţi cu caracter didactic, toate scrise de mine într-o carieră de profesor universitar, precum şi în cele peste 2000 de pagini de proză, poezie şi publicistică, ale celor 15 cărţi, toate scrise de mine într-o carieră de scriitor.

14 decembrie 2015

**Livia CIUPERCĂ[26]:**

## O lecţie de onestitate versus malonestitate

### I – A plagia

Interesant traiectul „*a plagia*" – „*plagiere*"! *Plagiere*, un cuvânt derivat, căruia-i recunoaştem prin prezenţa sufixului feminin pentru *denumiri abstracte*, un hiat diplomatic, adevărată cheie dezlegătoare, ba chiar o şiretenie greu de înfrânt. Nu degeaba s-a plămădit, întru acţiune, în ipostază… feminină. Mai mult, îi remarcăm o ritmică cu aripi străpungând secolele, chiar în mai multe înveşmântări. De la simpla inspiraţiune-creaţiune – şi până la… distilatul furtişag... Aşa, să folosim termeni neaoşi. De ce să ne rotim, precum titirezul?!

Din prima categorie, cea a creatorilor, modelul ni-l oferă Ienăchiţă Văcărescu, Anton Pann, Costachi Conachi, „*întemeietorii poeziei române*", ai „*matinalului*", cei care au trăit şi au scris „*într-o dimineaţă a poeţilor*", cum, atât de elegant se pronunţa profesorul Eugen Simion, la 1980. Da, ei sunt începătorii care s-au înfruptat,

[26] Filolog, membră a U.Z.P.R. şi al U.S.R.

copios, din scrierile bizantine (Fisiologus, Poricologos sau Opsarologos). Explicaţii succinte, dar revelatorii, datorăm profesorului Oreste Tafrali, în studiul său, Bizanţul şi influenţele lui asupra ţării noastre (1914, p. 82-90). Şi-un singur exemplu poate fi concludent: Povestea vorbei este o imitaţie după parabola bizantină Poricologos. Dacă intenţia lui Pann a fost aceea de a oferi o lecţie „*împotriva beţiei*", parabola bizantină este „*îndreptată împotriva funcţionarismului şi a titlomaniei bizantine, împotriva intrigilor şi camarilei de la curte*" (pentru detalii, monografia Ορέστης ΤΑΦΡΑΛΗ. Uitare-n neuitare, Ed. StudIS, 2015, p. 177-181).

Urmează o altă categorie de inspiratori, autori de scrieri-studii, care preiau informaţii de natură ştiinţifică – şi care, cu bună ştiinţă, nici măcar nu dau impresia de omisiune biografică sau de transfer de informaţie. Să fie aceasta o formă de furtînsuşire? Dvs. decideţi!

Se preiau idei, informaţii, pasaje, se reproduc imagini din diferite periodice sau arhive, fără a se preciza sursa. Şi totul, cu aerul de a fi oferit informaţii în premieră. Ca şi cum ar fi scos singur(i) la lumină, prin efort propriu, nişte vestigii arheologice. Asemenea, şi câte un documentar tv.

A respecta cuvântul rostit de un semen al nostru este o datorie sfântă. Nu pierdem din demnitatea noastră repetând o vorbă înţeleaptă. Dar se cuvine a o sublinia – cu sinceritate. Nicio justificare nu va găsi mângâiere pentru gestul

nostru. Nu este nevoie de o instanţă judecătorească pentru a face dreptate. Propria noastră conştiinţă este cel mai drastic judecător. Sau ar trebui să fie.

În recenta monografie, pe care am dedicat-o unui mare învăţat din perioada interbelică, Oreste Tafrali (1876-1937), istoric, arheolog, bizantinolog, profesor universitar doctor la Universitatea Mihăileană din Iaşi (1913-1937), am descoperit multe gesturi, contemporane nouă, de-a dreptul de neacceptat. Şi nu am vrut să le trec cu vederea. În numele acestui om cult, inteligent, perseverent, vertical, demn, şi bun patriot (deşi viţele sale strămoşeşti strălucesc în vechea Eladă), nu am iertat, şi-am încondeiat fapta.

Şi pentru că invitaţia distinsului domn Viorel Savin a fost generoasă, trimiţând şi mie Chestionarul, îmi permit, cu scuzele de rigoare, de a prelua, în rezumat, pe alocuri, situaţiile care se apropie de ceea ce numim „*a plagia*" (plus derivatele acestuia).

Ei bine, în revista pe care a fondat-o, „Arta şi Arheologia" (1927-1936), profesorul Tafrali a publicat multe studii interesante, dar şi texte care vizau actualitatea oraşului Iaşi. Reţine atenţia şi astăzi, textul intitulat: „Monumentul lui Mihai Eminescu din Iaşi şi sculptorul I. Schmidt-Faur" (fascicola 3/1927). Detaliile oferite sunt mină de aur pentru tinerii cercetătorii. Dar o mină de aur din care s-au înfruptat şi istorici, şi jurnalişti, şi comentatori tv etc., ca-n codru! Cred, s-a înţeles

perfect semnificaţia expresiei populare: „*ca-n codru*”.

În carte, prezint, în detaliu nu doar subiectul în cauză, ci dau exemple concrete – şi la cald, de furtînsuşire, plus, deturnare sau denaturare de informaţie.

<Recent, am urmărit un film documentar, realizat de TVR Iaşi, despre monumentele din vechea capitală a Moldovei. Ei bine, în legătură cu acest monument, precum şi despre actualul său amplasament, s-au formulat informaţii, nu doar eronate, ci atât de neadevărate, încât parcă am fi în 1945 şi nu în 2015>. [Ορέστης ΤΑΦΡΑΛΗ. Uitare-n neuitare, Ed. StudIS, 2015, p. 277]

*

Acestor rubedenii în ale stilului plagiator, li se alătură alte personaje importante care au aspirat la creaţia literară a vreunui confrate. Care au fost motivaţiile? Nici nu-i greu de presupus. Şi se cunosc (mai mult sau mai puţin) două cazuri celebre: Dumitru Ciurezu (1897-1978) – cu-al său „Mitrea Cocor”, sau cazul preotului-scriitor Constantin R. Crişan/Toma Spătaru (1902-1985), cu-al său „Zbateri. Întâmplări din Mândruţa”, cu finalitate dramatică [pentru detalii, pentru cea de a doua nominalizare, monografia **Cartea dragostei creştine**, Ed. Doxologia, Iaşi, 2015, p. 238-445].

În lumea ştiinţifică, cunoscut este cazul prof. univ. dr. Cornel Tiberiu Opriş (1908-2008), fiu al Ţării Haţegului, absolvent al facultăţii de medicină din Cluj, cu specializare la Viena şi Berlin

(bursier Humboldt), fondator al Clinicii de Chirurgie Maxilo-Facială din Cluj, academician… – care a reuşit un experiment unic în lume: primul „*cap izolat*" (de câine) din lume („*detaşarea de corp a capului unui animal, păstrând intact sistemul circulator şi cel nervos*"). Despre această contribuţie ştiinţifică „*de răsunet mondial*" a oferit detalii fostul său student, prof. univ. dr. Teofil Lung, din Cluj. Interesant este că această performanţă unică în lume, dar prezentată la nivel teoretic, îl va încununa cu un Premiu Nobel, în 1938, pe belgianul Francois Heymans (1892-1968).

Ei, dar creaţia, o, creaţia poetică e ca focul – scânteiază, s-aprinde, luminează… Ea este „*mistuire*", glăsuieşte Ioan Alexandru. „*A crea nu însemnează, precum credeţi voi, / A umbla pe drumuri late ca un car cu boi…*" (Urmuz). Poezia e har dăruit – şi-i aparţine doar celui vulturit… „*Vultur e creaţiunea, vultur ce străbate / Sfere încă neumblate' n plină libertate…*" (Urmuz) Dacă ai avut fericirea să te mângâie pe frunte Euterpe, fericit de tine. Dacă nu, resemnează-te! Procedează precum eroul lui Lucian de Samosata – din „Visul". Aplică-ţi câteva vergele la partea dorsală, şi-n mod cert, usturimea trupului te va trezi la realitate – şi nu vei mai încerca să ciupeşti de ici… o sintagmă, de acolo… un verb…, de dincolo… un vers…, şi-aşa, din floare-n floare (am vrut să zic: din volum în volum, din revistă în revistă etc.) ciupeşti câte ceva. Sunt cazuri concrete de câte vreo poetesă care… a ciupit de ici

– de acolo – de dincolo, dorind… Ce anume dorindu-şi? Simplu, să intre-n U.S.R. Şi să nu vă miraţi, a ciupit şi-a ciupit… până a ajuns… la nectarul dorit. Puteţi crede, caz autentic.

Ei, dar Eminul nostru drag să n-aibă adepţi şi-n mileniul cu numărul trei? „*Iar cărările vieţii fiind grele şi înguste, / Ei încearcă să le treacă prin protecţie de fuste…*" (Scrisoarea II) V-amintiţi? Ei bine, dar în zilele noastre se poate întâmpla şi viceversa… Caz autentic.

Îmi închipui, veţi şuşoti, dar mie aşa-mi pare că şi aceste situaţii fac parte tot din ograda plagiatorismului. Şi tare-aş crede că în curând se vor pune bazele unei noi ştiinţe: plagiatorismul!

Dar cum sunt un muritor – ca toţi muritorii, aş zice că în toate se cuvine raţiunea, adică, un pic de măsură. Dacă vom aşeza faţă-n faţă două versuri, e foarte posibil să ne luminăm de-a binelea: „*Te roagă pentru dânsul să-i fie somnul lin*!…" (Ovidiu) – şi – „*Să-mi fie somnul lin*!" (M. Eminescu). O, Doamne, câte un surâs al genialităţii mângâie la distanţe (chiar) de secole pe câte vreun fiu pe-acest pământ!

## II – Ce este plagiatul?

Dacă vom accepta respiraţia unei noi ştiinţe, plagiatorismul, „*plagiatorul*" – fi-va considerat un artist… ca toţi artiştii. Şi ce credeţi că are vreo importanţă că este o artă a amatorismului?! Cam de multişor poveste am uitat de stoici, adică – de un Diogene din Sinop. O, şi ce nevoie ar fi de un

Diogene Laertius, Doamne! La timpul său se zburlise rău asupra înfumuraţilor… şi a altor specii rare.

Ce mai tura-vura!

„*Plagiatul*" este un exerciţiu al necuviinţei, iar plagiatorul – un „*malonest*", citându-l, cu plecăciune pe-al nostru Mihai cel Mare Eminescu! Şi dacă am reflecta, niţeluş, mi-aş zice: De ce oare n-am încerca să fim oneşti… cu noi înşine; de ce să nu gândim că – mai devreme sau mai târziu – vom lua chipul zorilor de zi întru disipire şi – s-ar cuveni – să coborâm cu demnitate în nemurirea cea divină!

II.1. Cuvântul – Omagiu?...

Omagiul, în formulare redactată, este un demers plin de responsabilitate – şi impune rigoare ştiinţifică, şi deontologică. Omagierea-festivitate, în schimb, poate avea multe curburi nedorite. Ştim noi prea bine cum este cu acest tip de „*omagiu*" în cele mai multe cazuri. Eminescu glăsuieşte pilduitor: „*Iar deasupra tuturora va vorbi vreun mititel, / Nu slăvindu-te pe tine… lustruindu-se pe el / Sub a numelui tău umbră…*" (Scrisoarea I), dar cine-l mai ascultă – sau, mai bine zis, cine-l citeşte – pentru a-l aprofunda, atâta timp cât şi Bacalaureatul actual încă se mulţumeşte doar cu o poezie din creaţia vreunui clasic al literaturii române… şi acela… cam la alegere, iar tratarea… după cum bate vântul.

Ei, dar revenind la „*omagiu*", la noi „*ca la noi…*", cum zice Sfântul Jurnalismului Românesc!

Adică omagierea înseamnă – în destul de multe cazuri – preamărirea organizatorilor. Proiectul acţiunii de omagiere se face după tot tipicul… dar, în timpul prelecţiunilor (divagând niţel!), dacă-ţi roteşti ochii dinspre conferenţiar (să zicem) înspre publicul ascultător… ai ce fotografia. Asta-mi aminteşte de o parabolă povestită de scriitorul creştin Alexandru Lascarov-Moldovanu (1885-1971), cu titlul „Vedenia Părintelui Serafim", binevoitor picaj în mrejele fantasticului, pentru a înţelege vicleniile celui Rău.

Se zice că un bătrân schivnic Serafim avea capacitatea de *a vedea* ceea ce un om obişnuit nu ar fi putut, nicicum. Aşa că, intrând el o dată în bisericuţa din sat, ce credeţi că *va vedea*? Oamenii prezenţi la slujbă păreau a nu avea cap, ci doar un bolovan pe umeri. Bieţii de ei, „*se aflau acolo numai cu trupul, iar nu cu mintea lor*", gândind „*la cine ştie ce lucruri străine*"! (vol. „Stând la foc…", 1941)

Şi pentru că am oferit atâtea exemple negative, vreau să vă descreţesc frunţile, arătând prezentul şi-ntr-o altă lumină, pozitivă. Îmi amintesc, de curând, am fost invitată la o lansare de carte. La faţa locului am constatat, volumul era, de fapt, un mini-jurnal, cu şi despre o personalitate a urbei respective, care s-a dăruit cu sârg în toată viaţa sa, care a pus mai presus de propria-i persoană, profesia. Toţi cei prezenţi în sală, foarte numeroşi, de altfel, purtau în suflet amintirea omului care a trăit cândva printre noi – şi a lăsat umbră rodnică acestui pământ – şi care ar

fi putut împlini, chiar în acest an, o respectabilă vârstă. Flori, multe flori, zâmbete duioase, chiar lacrimi, pentru acea fiinţă delicată, care a lăsat multe amintiri frumoase. De fapt, s-a dovedit, cei prezenţi nu păreau a fi venit într-acel loc, pentru o lansare de carte, ci pentru omagierea unei personalităţi. Aşadar, un omagiu poate îmbrăca corola omagiului (cu toată încărcătura nobleţei sale), încercând a păstra în prim-planul prelecţiunilor, pe toată durata activităţii, gândul şi toată fiinţa, a vibra pentru cel omagiat. Doar pentru el.

„*Exerciţiul*" subtil al plagiatului – în veşmânt de omagiu – are şi el multe înveşmântări… că „*se sparie gândul*…" Şi nu toate şi nu oricând pot fi aceste *înveşmântări* recunoscute de publicul larg. Dac-aş fi folosit formula (a): *se sparie gândul*, şi nu înscrisul (b): „*se sparie gândul...*", ce am fi observat? În cazul „*a*", aş fi rănit memoria cronicarului Miron Costin.

Ei bine, dacă sintagma aceasta este foarte cunoscută – şi recunoscută de oricine, în schimb, multe alte expresii, rămân mai puţin cunoscute, şi ar putea deveni incitante, uşor (sau, grosolan) strecurate – fără nicio jenă, într-un context gândit de fiecare dintre noi. Însă un lucru e cert: să roşeşti înainte de a-ţi însuşi ceea ce nu este al tău. Iată fraza alăturată, extrasă din studiul Ορέστης ΤΑΦΡΑΛΗ. Uitare-n neuitare, Ed. StudIS, 2015: <Asta mi-aminteşte de o replică, recentă, a lui Andrei Pleşu (rostită într-un alt context, dar care

se pliază perfect şi pentru ţinta... Oreste Tafrali): „*Avem oameni culţi, care nu sunt evlavioşi; avem oameni evlavioşi, care nu sunt culţi; despre domni... nici nu poate fi vorba!...*” >

Dacă mi-aş fi însuşit replica „*Avem oameni culţi, care…*”, m-aş fi simţit culpabilă, nu pentru că ar fi fost un gest necugetat faţă de filosoful Andrei Pleşu, ci un gest necugetat faţă de mine însămi.

*

II. 2.

Recunoaşterea meritelor unui confrate sau a unei personalităţi – de ieri sau de azi – este un principiu care se impune respectat – cu sfinţenie. Gândul mi se-ndreaptă către mai multe situaţii foarte binecunoscute fiecăruia dintre noi toţi.

E posibil ca un subiect pe care vrem să-l dezvoltăm, să ne trimită, urgent, spre minţi luminate de la care putem prelua o informaţie, o sintagmă, chiar o frază. N-aş zice că această îndrăzneală este un exerciţiu-plagiere, atâta timp cât rămânem oneşti – şi precizăm sursa. Iată un exemplu edificator, fără alte comentarii, decât vizualizarea parantezelor:

„Cuvântul ne-a fost dăruit cu iubire, gândind, firește, la „*cuvântul cel dintâi*”, ales cuvânt de-nţelepciune, pentru a ne fi de folos în toată viaţa noastră. Depinde însă de fiecare dintre noi cum îl înveşmântăm în mantia înstelărilor terestre, pe unde călătorim noi, minuscule făpturi de lut însufleţit. De judecata fiecăruia dintre noi

(„*involți*” sau „*dezvolți*”, după cum ne clasifică Duiliu Zamfirescu) depinde folosirea lui, a slăvitului Cuvânt. El poate zidi, deopotrivă, poate demola. Pentru suflet, el, măritul cuvânt, poate rodi întru adevăr şi înţelepciune (după cum glăsuieşte Sfântul Vasile cel Mare).

Omul, „*trestie gânditoare*” (J. J. Rousseau) poate alege – în faţa a tot ceea ce ne înconjoară – „*o samă de cuvinte*” (Ion Neculce) întru înţeleaptă istorisire istorică, poate alege un *cuvânt (carte) de învăţătură* (precum Sfintele Evanghelii după Matei, Marcu, Luca şi Ioan, Faptele Sfinţilor Apostoli) sau „*o samă de cuvinte românești*” (Neagoe Basarab, Varlaam ș.a.) – de mare folos minţii noastre iscoditoare.

Inteligenta fiinţă zămislită de Domnul poate selecta, singură, neîncorsetată de nimeni şi de nimic, cuvinte duhovnicești, cuvinte de pace sau dimpotrivă. Ba se poate lăsa încolăcit şi de „*beția de cuvinte*” (Titu Maiorescu), dacă aşa are poftă. Şi pofte (vedem) multe-multe sunt…” [Extras din volumul Durerea mea număr 33…, Ed. „Timpul”, Iaşi, 2014, p. 16, tableta Cuvântul – bogăţie sau deşertăciune]

*

Dacă e vorba de un studiu ştiinţific, responsabilitatea este cu totul alta. Iată un alt exemplu concret, neurmat de alte explicaţii, decât prezenţa, între paranteze, a sursei biografice: <Noul director I. E. Torouţiu semnează platforma-program a revistei ce-i este încredinţată, cu titlul

După 71 de ani..., şi-un motto, relevant: „*Pe lângă tradiţia frumoasă a* JUNIMII, *care în mintea noastră, a celor de astăzi, pare o poveste senină, această revistă* – CONVORBIRI LITERARE – *a fost singura din multele publicaţii periodice, care a găzduit totdeauna o fermentare de idei şi n-a fost supusă capriciilor personale*". Octavian Goga, în scrisoarea din 29 iunie 1907, către Simion Mehedinţi. (Studii şi Documente Literare, IX, 163)>. [Extras din studiul monografic: Teodor Al. Munteanu. Popas în timp, Ed. „Convorbiri literare", Iaşi, 2013]

*

Şi chiar dacă ar fi vorba despre un eseu, asemenea responsabilitate este (consemnarea biografică, obligatorie): <În toamna lui 1915, cu prilejul unei vizite la Galaţi, familia regală este onorată şi cu o compoziţie literară, autor fiind C. Z. Buzdugan (1870-1930), – covurluian de viţă răzăşească, adevărat peregrin cultural, despre care ştim, politicul nu l-a lăsat indiferent, după cum au bătut vânturile sorţii, regalist, dar şi socialist. Poemul său se doreşte un semn de preţuire pentru Regina Maria, amintind de fantezista sa povestire, Crinul vieţii: „*Tu eşti Domniţa' ncântătoare / Ce poartă floarea fermecată, / Cu care se deschid zăvoare / Şi porţi ca din <A fost odată...> / Şi iată nuferi mari albaştri / Şi trandafiri şi lămâiţă, / Şi rumenii bujori sihaştri / Şi toată floarea viorie, – / Te' ntâmpină cu drag, Domniţă, / Regină Marie*!..."

Galaţi, 6 septembrie 1915 („Universul literar”, nr. 41, duminică 11 octombrie 1915)> [Extras din eseul 1915. Scrisoare deschisă către Mileniul Trei, Ed. StudIS, 2015, p. 29-30]

*

Fiecare dintre noi putem avea o sclipire, pe care – nici mai mult, nici mai puţin – o considerăm originală sau chiar (de ce, nu?), genială... Ea poate fi confirmată, ori ba. Avem un ilustru model. Prof. dr. Neculai Constantin Paulescu (1869-1931) a descoperit „*hormonul antidiabetic eliberat de pancreas*”, pancreatita, ulterior, insulina. Războiul i-a irosit dramatic brevetarea acestei descoperiri unice în lume, după 30 de ani de investigaţii de laborator. Dar… doi cercetători canadieni, Frederic Banting (1891-1941) şi Charles Best (1899-1978) – perspicace foc, preiau informaţiile din studiul publicat de Paulescu. Cercetările lor ulterioare îi vor înnobila cu un Premiu Nobel, în 1923. Recunoaşterea internaţională va aparţine acestora. Între timp, Paulescu moare. De ce au cedat forurile competente româneşti în faţa acestei furt calificat? Ce legătură are politicul cu ştiinţa? Iată că are. Să-ţi pierzi demnitatea de Român – e grav!

Şi exemplele pot continua, având ca motivaţie „n” situaţii.

II. 5. „*Cireaşa de pe tortul cui*?...”

Stimate domnule Viorel Savin, îndrăznesc a spune că această „*cireşică*” este viermănoasă rău. Şi pentru a-i zdrobi viermele din interior – şi întru

vindecarea Cireşului creator (de orice tip – şi din orice domeniu de activitate), nu avem altă soluţie decât a rosti o „Rugăciune-vrajă" sau, cum se zicea în popor, cândva, hăt, de mult poveste, un „Descântec de năjit" (descoperit într-un Evangheliar sârbesc, la Mănăstirea Antim din Bucureşti). Consemnarea acestei „*rugăciuni*" o datorăm eminentului profesor şi academician Grigorie G. Tocilescu (1950-1909), director al „Revistei pentru Istorie, Archeologie şi Filologie". Pregătiţi-vă, dragilor congeneri, întru extirparea viermelui, numit „*a plagia*" (plus derivatele acestuia), să rostim:

„*O, năjite, pricăjite! leşi din creierii capului, din auzul urechilor, din faţa obrazului, din sfârcul nasului, din cornul cerbului. Iar (cutare) să rămână curat şi luminat, ca argintul strecurat, ca Maica Domnului ce l-au făcut, - şi ca maică-sa, ce l-au născut. Să nu rămână năjit de leac, ca un fir de mac, în patru despicat, în mare aruncat*!" (volumul 3, fascicola 2/1884)

Şi puteţi a crede, dacă des-*năjit*-ul va fi perceput cu sensul de inflamaţie a creierului, tentat să-şi însuşească ce nu-i aparţine, „*rugăciunea*" leac va avea! Altfel (Doamne fereşte!), se va-ntinde precum pecinginea!...

**Theodor CODREANU[27]:**

## Despre plagiat

Datorită „somităţilor" de tot felul care şi-au cucerit celebritatea şi prin plagiat, problema a devenit una de interes naţional, oglindă a unei maladii „culturale" care s-a împânzit canceros în ultimul sfert de veac, pe fondul decăderii învăţământului de toate gradele, dar mai ales al celui universitar şi academic. Într-o ţară în care diplomele se iau prin mită şi furt intelectual, de ce nu s-ar fabrica şi doctorate de aceeaşi calitate? Deja, la noi, există o tradiţie nefastă, cu rădăcini până în veacurile etnogenezei, când „băsnuitori" precum Simion Dascălul şi Misail Călugărul au găsit de cuviinţă să ne avertizeze că romanii ar fi colonizat Dacia şi cu hoţi din puşcăriile imperiului. Îmi amintesc că Marius Ghilezean a scris o carte cu titlul *Hoţia la români*, care hoţie a intrat adânc şi-n mentalul ţăranului în anii colectivizării, când bieţii săteni nu puteau supravieţui decât muncind ziua şi furând noaptea de pe ogoarele patriei.

[27] Teoretician, critic şi istoric literar, prozator. Doctor în filologie (teza: *«Complexul Bacovia» şi bacovianismul)*. Reputat eminescolog. Membru al U.S.R.

După 1989, obişnuinţa ciupelilor a devenit meserie de rang înalt, întemeiată pe legi votate cu destinaţie precisă etc. Plagiatul intră în această ecuaţie maladivă, izvorâtă din incapacitatea de a crea şi de a cerceta, fenomen subcultural erijat în fudulie academică.

## II – *Ce este plagiatul*?

### 1 – *Omagiu adus operei unui congener, prin preluare riguroasă a unei părţi mai mari sau mai mici din ea, cu sacrificare altruistă a propriilor modalităţi şi mijloace de exprimare?*

Varianta-întrebare pe care o propuneţi miroase a ton cinic. Numai că presupunerea şi-ar avea îndrituirea ei dacă ne-am transpune în antichitate. Atunci, cum demonstrează Michel Onfray, autorul unei incitante *O contraistorie a filosofiei*, în şase volume, tălmăcită şi-n româneşte, nu exista noţiunea de plagiat. Filosofii, istoricii preluau de la înaintaşi sau de la contemporani, idei, pasaje întregi, ceea ce era un mod de a-i omagia, de a le face onoare, de a le perpetua opera. Era chiar o datorie a scribilor. Lucrurile s-au schimbat când individualitatea a trecut în prim-plan, recunoscută ca atare, opera devenind proprietate intelectuală precum oricare alt bun recunoscut de lege. În atare circumstanţă, „sacrificarea altruistă a propriilor modalităţi de exprimare" devine hoţie grosolană ce cade sub incidenţa moralei şi a legii.

**2 – *Simplă recunoaştere, din partea unui intelectual onest şi discret, a valorii operei altuia, - care a avut norocul să trateze deja o temă interesantă?***

Aparent, plagiatul e şi o asemenea recunoaştere. Epitetele „onest" şi „discret" cad ca nuca-n perete, însă. E vorba de o neputinţă de a gândi pe cont propriu, dar o neputinţă atât de mare şi de orgolioasă, încât individul nu e nici măcar capabil de a se posta în intertextualitate, precum se eschivează postmodernii, care, descoperindu-se secătuiţi de idei şi de trăiri, recurg la textele celor care au creat arheal, din propriile seve. Plagiatul îmi evocă un animal cu o foarte proastă digestie: hrana refuză să se metamorfozeze în carnea şi sângele propriului corp. Individul îşi pierde matricea ancestrală şi devine un obiect-hibrid, fără identitate, dar care îşi închipuie că are una, luând, de facto, o bucată de înfăţişare pe care a furat-o de la altul. Imaginaţi-vă că leul care se hrăneşte cu berbeci ar căpăta înfăţişarea de berbec. Aşa se explică de ce impostura plagiatorului nu durează, sfârşind prin a fi demascată de cei care ştiu carte. O personalitate puternică asimilează totul, una mediocră e condamnată la plagiat. Sonetul *Veneţia* al lui Eminescu porneşte de la un model italian mediocru. Ceea ce a ieşit poartă pecetea geniului eminescian. Aici nu mai poate fi vorba de

plagiat. Plagiatorii sunt întotdeauna cu mult sub „modelul" care îi subjugă.

**3 – *Promovare insolită şi plină de riscuri a unei opere mai mult sau mai puţin valoroase?***

Nu, nu e vorba de nici o promovare. Numai cel care are valoare e capabil să promoveze pe altul. Şi atunci nu o face trecând sub tăcere tocmai pe cel pe care ar trebui să-l promoveze. Ocultarea numelui celui plagiat seamănă cu o ucidere ritualică, trimiţând la fratricidul biblic. Cain devine invidios pe Abel că tot ce produce el nu este primit ca ofrandă de Dumnezeu, pe când fratele său e în graţie divină. Atunci, nu-şi mai suportă propria identitate şi doreşte să se substituie fratelui său. Or, asemănarea dintre fraţi nu înseamnă identitate, ci diferenţă, *repetiţie cu diferenţă*, cum ar spune Gilles Deleuze. Cain încalcă această lege fundamentală a vieţii şi substituirea de identitate înseamnă supremul păcat, omucidere. Toţi ucigaşii sunt nişte plagiatori. Orice război de agresiune se poartă spre a-i jefui pe alţii. Cain îl jefuieşte pe Abel de aura creativităţii sale, crezând că nu va fi descoperit. Dar la întâlnirea cu Dumnezeu este întrebat unde este fratele său? La fel se întâmplă cu cei doi ciobani din *Mioriţa*, care pun la cale uciderea şi jefuirea ciobanului moldovean.

**4 – Infracţiune blamabilă, sau dovadă peremptorie a efortului de desăvârşire**

**intelectuală personală, în interesul comunităţii, din partea autorului secund?**

Infracţiune în toată puterea cuvântului, acompaniată, simultan, şi de o crasă ignoranţă. Este aceeaşi ignoranţă a lui Cain care crede că uciderea fratelui nu este văzută de Dumnezeu, că face o crimă perfectă, ascunsă, de nedescoperit. În general, plagiatorii nu cunosc regulile elementare de cercetare, de citare a surselor, de folosirea ghilimelelor etc. Sub umbrela neagră a *neştiinţei* se petrec toate plagiatele.

**5 – Cireaşa de pe tortul Raptului Românesc, sau… banal pişicherlâc intelectual, fără consecinţe morale?**

Şi una, şi alta. Putem corobora maladia plagiatului postdecembrist cu raptul inimaginabil al averilor ţării timp de peste un sfert de veac. Ecuaţia centrală a „reformelor" postdecembriste: *cleptocraţie* = *plagiat*. Cândva, pădurile României erau loc de salvare din calea năvălitorilor, pentru bieţii români. Acum, românii sunt cei care au luat locul barbarilor: îşi devastează pădurile, le *plagiază*, dacă vreţi, crezând că Dumnezeu nu-i vede, că are să scape nepedepsiţi.

1 ian. 2016

**Grigore CODRESCU[28]:**

Plagiatul este un furt; prin el înţelegem însuşirea unor creaţii ale cuiva, fie din domeniul ştiinţific, ori artistic; e o infracţiune prin care cineva îşi însuşeşte idei în forma lor originală, prezentându-le drept proprii. Aşa spun – corect – dicţionarele clasice. Acestea se ştiu de mult timp.

Mai interesante sunt disocierile pe domenii, pe structuri şi stilistice; toate aceste trei repere au oferit refugii plagiatorilor recenţi. Nu detaliem şi nu exagerăm; dar furtul în ştiinţă e altfel, decât în creaţiile artistice, căci temele literare sau muzicale – de pildă – circulă; furtul de procedee compoziţionale iar cer nuanţări: epopeile încep cu invocaţia muzei; furtul stilistic tot trebuie dovedit, căci de pildă romanticii au creat bombastic şi înflăcărat ş.a.m.d.

De neclintit rămâne pretenţia că ceva creat de altcineva l-ai conceput ori l-ai imaginat tu însuţi, chiar când adevăratul autor e cunoscut.

Prin extensie, autorii de epopei sunt plagiatorii lui Homer, iar fizicienii l-au furat pe cel care a argumentat că I este egal cu U supra R prima oară. Adică definirea plagiatului se sprijină

[28] Critic, istoric literar, prozator. Membru U.S.R.

pe limitele intrinseci ale domeniilor, structurilor general acceptate şi ale recunoaşterii explicite a ultimului beneficiar prin hoţie. Până și Shakespeare a fost contestat.

Bacău,
17 dec. 2015

**VÂNĂTORUL DE LAURI**

**Constantin CUBLEŞAN[29]:**

FURTUL LA ROMÂNI

Îngăduit să-mi fie să nu răspund punctual întrebărilor puse. Le includ pe toate în cele ce urmează:

Chestiunea drepturilor de autor, a paternităţii textelor – a unor persoane la care trebuie să se facă referinţă atunci când se preia din textul respectiv – e o chestiune târzie. Până în epoca modernă, pe nimeni nu interesa de unde şi ce ia. Dar, e adevărat, nimeni nu prelua opera cuiva pentru a şi-o asuma ca fiind rezultatul propriei gândiri. De la o vreme încoace însă, la noi a devenit o boală această plăcere de a prelua – fără să fie menţionată sursa, – nu doar o frază–două, ci pagini întregi. Şi practica aceasta a devenit frecventă mai ales de când s-a introdus doctoratul ca un sport de masă. Cine vrei şi cine nu vrei, are ambiţia de a fi doctor. Iar pentru dobândirea titlului e necesar să se elaboreze o

[29] Poet, prozator, dramaturg, critic şi istoric literar. Prof. univ. dr. Conducător de doctorate în specialitatea: Istoria literaturii române. Membru U.S.R.

lucrare, o teză, cum s-ar zice. Numai că nu toţi cei înscrişi la doctorate, au şi idei proprii.

Aşa că, doctoranzii preiau din câteva cărţi apărute (de preferinţă, totuşi, ceva mai demult) pasaje întregi pe care le croşetează în stil propriu şi gata teza. E drept că pentru a fi respinsă o asemenea lucrare trebuie ca distinsa comisie să fie fermă. Ori, de multe ori această comisie face ureche şută. Şi teza este acceptată, diploma este primită şi, dacă lucrarea nu se publică, aproape nimeni nu se interesează ce e cu ea. Copiatorii (nu, copiştii de pe vremuri, aceia erau oameni serioşi care copiau cărţi întregi, în lipsa tiparului), plagiatorii devin astfel aroganţi, îşi dau aere şi culmea, au impresia, chiar convingerea că de fapt teza elaborată din furtişaguri e chiar interesantă dacă nu cumva chiar valoroasă. Asta e cu plagiatul la români… Ce te faci cu minunatele cărţi scrise în puşcării. Afli că x sau y este eliberat înainte de termen pentru că într-un an a scris, în puşcărie!, tei, patru sau chiar cinci cărţi. Cele mai multe dintre ele sunt nişte tâmpenii. Dar există şi lucrări bune, serioase, ca să zic aşa. Ei, bine, acelea sunt scrise de cu totul altcineva decât puşcăriaşul în cauză. Pe sume frumuşele, se înţelege! Iată, în fine, un plagiat mai cras nici că se poate. Şi toate astea pentru că în momentul de faţă cultura este socotită la noi mai rău decât o cenuşăreasă. Cât despre caracter, despre cinste, despre onestitate ş.a. să nu mai vorbim. Dacă nu faci matrapazlâcuri

eşti considerat un retrograd. Furtul e principiul călăuzitor azi în ţară. Şi nu ştiu când, cum şi mai ales cine o să poată stopa acest flagel cultural (incultural!). Aşa că, dacă nu vor fi pedepsiţi drastic toţi aceia care fură (plagiatul e un furt, nici vorbă!), vom avea mâine-poimâine o gloată de analfabeţi cu ifose de autori de cărţi. Ei, da! Numai asta ne mai lipseşte.

9 dec. 2015

**DIPLOME, DIPLOME**

**Ioan Dumitru DENCIU[30]:**

(I – II)

Domnule Viorel Savin, mulţumesc pentru provocarea de a medita la această acută temă, pe care am interiorizat-o dureros în calitate de scriitor şi cercetător filolog, însă n-am teoretizat-o pentru opinia publică şi n-am propus nimic spre asanare. Am greşit considerând că nu era cazul să ridic vocea, că e suficient să-mi fac treaba modest şi onest alături de mulţi alţi născuţi cu fibră morală, şi lucrurile se vor rezolva de la sine. Acum văd că într-adevăr trăim (de vreo 20 de ani) într-o criză „irespirabilă" şi trebuie să reacţionăm cumva. Ea a izbucnit în alte domenii ale intelectualităţii (cel tehnic, juridic, militar…) – cu ordinarele plagiate literare ne obişnuisem – şi asta a ocultat „evoluţiile" din al nostru. De aceea, aş extinde aria problemei şi m-aş întreba mai întâi cum au apărut miile de doctorate ale unor activişti oploşiţi în fruntea (!) direcţiilor de „cultură", teatrelor, muzeelor, ateneelor, caselor personalului didactic etc. Aş cerceta apoi cum au fost încropite puzderia de reviste şi revistuţe,

[30] Romancier, poet, eseist, traducător. Membru U.S.R.

volume de „contribuţii” şi antologii, bloguri şi aşa mai departe. În al treilea rând, aş scruta un pic cum şi-au construit anumiţi autori cariera sub tutela unor reţele mai mult sau mai puţin secrete. În fine, aş reflecta la minunea „scrierii” unei capodopere postmoderne (de exemplu, un roman de 500-600 pagini) în doar câteva săptămâni, prin printarea în transă a tot soiul de materiale metafizico-senzaţionaliste de pe internet şi din presă.

După părerea mea, creaţia intelectuală se cuvenea să se bazeze pe muncă, talent şi oarecare abilitate comunicativă. Aiurea! Un număr impresionant de „personalităţi” au găsit o cale mai scurtă şi mai profitabilă: cu talentul lăsat ori nu de Dumnezeu, au redus truda la un efort minimal – copierea sau colajul din surse neprecizate – şi în schimb şi-au sporit grija de autopropulsare până la a le ocupa 90 % din timpul „creaţiei”. Că aceasta a căpătat culoare locală – adică a devenit şmechereală „românească” – nu şi-au dat seama. Sperând să fie universală (unii se traduc în draci, contra ori fără cost, acurat ori necurat, în limbi străine, mai ales engleza).

Pe mine m-a bătut odată gândul că astfel s-or fi selecţionat valorile socotite, canonice fie la nivel naţional, fie la cel global: prin strigarea în piaţă, ajutată de conjuncturi (geo)politice, coloniale, plus molime ideologice şi fără nici o legătură cu valoarea intrinsecă a bunului creat de cineva, geniu sau meşteşugar. Ar fi cumplit să fi fost aşa. Astăzi cred că e vorba mai curând –

pentru timpurile noastre – de o uriaşă modă vulgarizatoare, în ton cu disoluţia individualităţii persoanei, iar pentru noi românii şi de „spiritul” surprins de dumneavoastră în cele 5 întrebări benign-umorale & urmuziene totodată.

7 dec. 2015

**HAI LA VOT**

**Virgil DIACONU[31]:**

## Plagiatul, un furt nepedepsit

Deşi în dicţionarele noastre există 17 definiri ale noţiunii de *plagiat*, sensul acestora este acelaşi şi cât se poate de limpede. În DEX (2009) se precizează de pildă următoarele: **PLAGIÁT,** *plagiate,* s. n. Acţiunea de *a plagia;* plagiere. ♦ (Concr.) Operă literară, artistică sau ştiinţifică a altcuiva, însuşită (integral sau parţial) şi prezentată drept creaţie personală. [Pr.: *-gi-at*] – Din fr. **plagiat.**

Ce ar mai fi de zis? O discuţie pe această temă ar putea fi totuşi utilă, atât prin specificarea unor noţiuni înrudite cu plagiatul, cât şi prin prezentarea unor cazuri mai mult ori mai puţin celebre…

În primul rând, „preluarea riguroasă (exactă) a unei părţi mai mari sau mai mici" dintr-o operă literară în propria operă poate fi justificată şi legitimă atunci când precizăm în textul nostru în mod special acest fapt prin cuvinte sau atunci când folosim ghilimele şi indicăm sursa.

[31] Poet, eseist. Coordonator al clubului *Cafeneaua literară,* pe care l-a înfiinţat în cadrul Centrului Cultural Piteşti. Membru U.S.R.

Acesta este de fapt ceea ce numim un *citat*. În lipsa acestor precizări discutăm despre plagiat.

Există tipuri de opere, din varii domenii, care cer cu necesitate citatul. O cronică literară la o carte de poezie, de exemplu, trebuie să îşi susţină ideile şi evaluarea făcură poeziei în cauză prin citate din opera discutată. La fel se procedează şi în alte numeroase lucrări, exegeze sau lucrări ştiinţifice. Într-o lucrare de doctorat pe teme juridice, atunci când prezinţi istoria/evoluţia unui termen specific acelei discipline, eşti determinat să dai citate din diverşi autori. Dacă nu le consemnezi drept citate, eşti plagiator. Aşa cum s-a dovedit fostul Prim-Sinistru.

Plagiatul are însă câteva rude bine mascate. Înrudit cu plagiatul este de pildă *împrumutul*, prin modificarea formei originale a acestuia. Nu copiez cuvânt cu cuvânt ideea cuiva, ci îi modific forma. *Împrumutul cu formă schimbată* este, în esenţă, un plagiat.

Literatura de ultimă oră, deci postmodernă, face din împrumuturile literare şi prelucrarea lor o adevărată tehnică de creaţie, o adevărată poetică. În acest caz, se vorbeşte despre literatura obţinută prin *reciclarea* literaturii anterioare, prin sintetizări sau prelucrări mai mult ori mai puţin literare. Unul dintre scriitorii care foloseşte această tehnică este la noi Cărtărescu Mircea, care reciclează aproape tot ce citeşte.

„E oribil să scrii dacă nu vezi deja literele pe pagină, prin hârtia de calc, căci marii scriitori sunt copişti şi caligrafi, iar cei proşti sunt

originali" (*Zen*, jurnal 2004-2010, Humanitas, 2011), spune Mircea Cărtărescu, punctând în acest fel faptul că postmodernismul *retro* pe care îl practică este în mod esenţial o *imitare* a unor modele poetice şi că el, care face acest lucru, este un mare scriitor… Sub hârtia de calc a „propriilor" versuri se văd versurile altor poeţi, „căci marii scriitori sunt copişti şi caligrafi, iar cei proşti sunt originali". Un asemenea copist şi caligraf a fabricat, din piese străine, *Levantul*, un enorm poem eroi-comic, pe care criticul Ov. S. Crohmălniceanu îl apreciază ca fiind un „adevărat manifest *postmodern*". Desigur, mai rămâne ca „manifestul *postmodern*" să fie şi poezie originală. „Eu am imitat tot ce am citit", spune, referindu-se la poezie declaratul şi autodeclaratul lider al generaţiei '80, trecut la noua religie postmodernistă, într-o emisiune la TVR 1, în octombrie 2010. Creativitatea lui M.C. nu se manifestă decât atunci când se află în faţa unor texte străine. Pentru el, creativitate înseamnă capacitatea de *a imita* şi *prelucra* aceste texte. M.C. aplică în acest fel o idee pe care a încercat să o breveteze Ezra Pound, care în *Cantos* (1927-1970) a reciclat poezii din toată lumea şi din toate epocile, începând cu poezia chineză veche. Mai aplicat, Cărtărescu plagiază, de exemplu, în poemul *Căderea* (din volumul *Faruri, vitrine, fotografii*, 1980) pagina 194 a cărţii *Viaţa şi opiniile lui Tristram Shandy*, autor Lawrence Sterne (ELU, 1969)… Semn că izvorul său poetic era secat încă de la început.

Într-un alt volum, *Levantul*, Mircea Cărtărescu pastişează şi parodiază lexicul, temele, ritmul, rimele, sintaxa, simbolurile lui Eminescu, ale poeţilor *pre* şi *post*eminescieni (Anton Pann şi, respectiv, Ion Barbu etc.) sau ale unor poeţi străini (Byron, Baltrusaitis, Borges), alcătuind din aceste pastişe-parodii o epopee eroicomică de secol XVII, o epopee *retro postmodernistă*, fără nerv poetic, cărturărească, prozaică, imensă, obositoare.

*Levantul* este, aşadar, consecinţa unor *influenţe* şi *imitaţii poetice*. A scrie poezie postmodernistă *retro* înseamnă a imita poezia predecesoare. Şi menţionăm faptul că acest volum a fost premiat chiar de către Uniunea Scriitorilor din România. Ceea ce înseamnă că plagiatul este apreciat şi pus la loc de cinste!

Dar iată ce spune marele critic Nicolae Manolescu, în volumul *Despre poezie* (capitolul *Postmodernismul*, 1987 şi 2002): „poezia postmodernă se constituie ca o acceptare a tradiţiei literare. Mai mult: este pentru prima oară când tradiţia este recuperată şi integrată în bloc" (p. 185).

Poezia occidentală postmodernistă este, aşadar, o poezie care recuperează şi integrează tradiţia în bloc. Poetul postmodern nu mai creează *el* poezie, nu mai are *el* o viziune poetică asupra lunii, ci îşi face poezia din alte poezii, din poeziile predecesoare. Poetul postmodern, ne face să înţelegem criticul Nicolae Manolescu, nu mai caută să inventeze, să descopere tărâmuri noi ale poeziei, ci recuperează prin reciclare, prin imitare

ironică poezia deja existentă – poezia tradiţională şi cea modernă, deopotrivă. Avem de-a face, aşadar, cu un plagiat mascat.

Acestea fiind zise, se vede că plagiatul nu este nicidecum un „omagiu adus operei unui congener", nici recunoaşterea valorii operei altcuiva, nici promovarea operei acestuia, ci un *furt*, pentru care în democratura noastră nu prea există sancţiuni, aşa cum s-ar cere.

7 dec. 2015

**Ştefan DUMITRESCU[32]:**

I - Un studiu aprofundat al plagiatului şi mai ales al Fenomenului plagiatului (căci din păcate plagiatul a devenit în perioada postcomunistă un fenomen) este foarte util şi binevenit... Cred că această cercetare ar trebui făcută din perspectivă psihologică, psihanalitică, sociologică... şi filozofică... De unde această dezvoltare fără precedent a fenomenului plagiatului la noi la românii, care exprimă de fapt fenomenului parvenirii, al setei de putere ?

Plagiatorul plagiază ca să parvină, să urce pe scara puterii (a se vedea Ponta, şi ceilalţi care sunt cu miile) ca să fie „mai mare", şi ca să se dea mai mare... După 1989 la noi la români acest fenomen, al îmbogăţirii, al urcării pe scara socială, al politicianismului a explodat pur şi simplu... Majoritatea românilor au vrut şi vor să se îmbogăţească peste noapte, de aceea s-au apucat să fure din unităţile economice în care lucrau, să facă afaceri ca să se îmbogăţească spoliind averea Publică, sau au intrat în partide ca

[32] Poet, prozator, dramaturg, eseist, critic şi istoric literar, filozof, analist politic. Preşedinte al Asociaţiei Biroul de Viitorologie Bucureşti. Membru al U.S.R.

să ocupe o funcţie profitabilă, sau să ajungă parlamentari... Această sete de a parveni a românului, şi care a distrus România pur şi simplu, este expresia psihologiei poporului român, mai precis a patologiilor psihologiei poporului român despre care noi vorbim pe larg în cărţile noastre „Psihologia şi Pedagogia poporului român", şi „Explicarea poporului român şi a tragediei poporului român în istorie". Da, un asemenea studiu al fenomenului plagiatului este util, şi mă alătur dumneavoastră în dorinţa de a vă ajuta...

Sunt foarte interesat de această cercetare.

II. Ce este plagiatul ? Este un furt ordinar ca toate furturile. Numai că acum nu mai furi oaia, nevasta sau banii cuiva, ci îi furi ideile, munca lui intelectuală. Este un lucru foarte urât, imoral, cu consecinţe întotdeauna negative. Este cu atât mai urât cu cât plagiatorul este un intelectual, un om care a învăţat carte, care ştie cât de imoral este gestul său.

1. În nici un caz plagiatul nu poate să fie omagiu adus celui plagiat, furat. Dimpotrivă, te foloseşti de munca celui plagiat ca de munca unui „prost" pe care îl furi, pentru care nu ai nici un respect, nici o consideraţie. Plagiatorul este întotdeauna amoral, îl desconsideră pe cel plagiat (pentru că altfel nu l-ar fura). În plan mental plagiatorul crede că îi este superior celui pe care îl plagiază, că „se ridică deasupra lui".

2. Plagiatul nu poate fi o recunoaştere a valorii celui plagiat. Aşa cum am spus este o desconsiderare a lui, plagiatorul se foloseşte de munca celui plagiat ca de un mijloc de a parveni. Cel plagiat devine mijlocul de care mă folosesc eu, plagiator, ca să capăt recunoştinţă, apreciere, valorificare. Ca să ocup o funcţie mai înaltă, pe care ştiu că nu o merit, şi pe care o fur.

3. În nici un caz plagiind un text eu nu îl promovez .„Îl promovez", în ghilimele, dar prin asta afirm că este proprietatea mea, îl promovez ca proprietate a mea. Mă promovez de fapt pe mine, dar cum? Ca plagiator, ca hoţ !

4. Da, este o infracţiune, morală, socială, culturală, juridică, blamabilă, care trebuie sancţionată sever, pentru că altfel fenomenul se extinde, se dezvoltă. În nici un caz eu, ca plagiator, nu mă dezvolt intelectual, nu mă desăvârşesc, pentru că ideea, textul furat nu a fost gândit de mine, nu a fost trecut prin structurile intelectului meu, unde nu a lăsat nici o urmă. Da, este adevărat că eu Plagiator mă desăvârşesc, dar mă desăvârşesc ca simplu hoţ de produse intelectuale...

5. Da, este cireaşa de pe vârful raptului romanesc, este vârful gheţarului care este fenomenul furtului la romani, care străluceşte în soare. Plagiatul este un lucru foarte grav, negativ, în nici un caz nu trebuie tratat ca o simplă şmecherie scuzabilă, sau pişicherlâc, (îmi place termenul). Are întotdeauna consecinţe negative în plan moral, cultural, atât asupra plagiatorului, cât

şi asupra celor pe care îi minte cu plagiatul său. Este un fapt negativ pentru că el funcţionează ca exemplu. Adică, dacă Ponta a plagiat de ce să nu plagiem şi noi.

6. Cum poate fi caracterizat plagiatorul? El trebuie văzut ca făcând parte din categoria infractorilor, a hoţilor. Din punct de vedere psihologic este un om amoral, fără demnitate, care ştie despre sine că este un hot, şi este mânat întotdeauna de dorinţa, de tendinţa care vine din subconştientul său de a parveni. Este bolnav de egoplasm, de inteligenţă negativă, de nuelită (lipsa de caracter), de axiofagie... Este cinic, bolnav de patologiile pe care noi le-am denumit „conştiinţă zero", şi „afectivitate zero".

7. Care credeţi că sunt factorii care favorizează plagiatul? Da, există într-adevăr un număr de factori care fac posibil plagiatul. Ei sunt interni, psihici, ţin de natura psihică a plagiatorului, de caracterul lui, de nivelul lui educaţional, de „filozofia lui". Şi există factori externi care favorizează şi ajută la dezvoltarea fenomenului Plagiatului... Acest capitol al factorilor care favorizează plagiatul merită un studiu aprofundat.

30 noiembrie 2015

**TERRA „SUPTĂ" ŞI POLUATĂ**

**Ioan ENACHE[33]:**

I – Caracterizaţi, vă rog, pe scurt, utilitatea demersului.

A rosti adevărul despre amploarea plagiatului în societatea românească de astăzi este un lucru frumos şi curajos, ca o veritabilă utopie. Este ca şi cum a-i striga împotriva tâlharilor în pustie, unde te ascultă vipiile, spinii, crotalii, şopârlele, eventualii gândaci de nisip şi, discret, vântul. După ce ţi-ai „reparat" moralul, cauţi urgent o sursă de apă ca să poţi supravieţui fizic.

Ce s-o mai ocolim, hoţii de texte şi vânătorii de slavă deşartă nu se mai sinchisesc de critici şi dezvăluiri, de expuneri la râsul şi oprobriul public, fiindcă nu mai râde nimeni de ei, nu-i mai ocărăşte nimeni pentru tâlhărie. Şi, dacă ar face-o cineva, lor nu le mai pasă de mult. Furtul lor intră la faptul divers şi este uitat în clipa următoare, fiind înlocuit de altele noi, mult mai rele. În plus, ei s-au lepădat de ruşine, de onoare, de bunul simţ, de orice morală. Iar dacă sunt dovediţi, se transformă

[33] Poet, ziarist, autor de cărţi de interviuri, de biblioteconomie, director al revistei *„Credinţa ortodoxă".*

într-un torent de ură şi duşmănie, prigonindu-l până la moarte pe descoperitorul adevărului.

Plagiatorii se tem doar de cătuşe, de pumn şi de par. Iată de ce dezbaterea despre plagiat este o întreprindere extrem de drăguţă, poate fi chiar interesantă, de-a dreptul incitantă, dar rămâne inutilă ca orice utopie, întrucât nu conţine în ea un ordin de aducere, nici vreun mandat de arestare şi nici vreo hotărâre judecătorească definitivă. Folositoarea asanare şi însănătoşire a climatului literar, cultural, social românesc pare, în prezent, o lucrare peste puterile omului; ea ar putea începe, totuşi, prin descătuşarea, prin trezirea conştiinţei personale din întunericul dens al unor patimi dobitoceşti şi al unor tragice boli ale spiritului. Dacă mă întrebaţi cum să se trezească din coma în care e căzută conştiinţa, v-aş răspunde: prin credinţa în Sfânta Treime, prin chemarea lui Hristos în ajutor. Numai harul Lui poate să cureţe duhul omului de cumplitele boli care l-au înrobit.

## II – Ce este plagiatul?

Ce să fie plagiatul? O plagă egipteană, o calamitate care ucide tot ce atinge, o epidemie care macină spiritul românesc şi-l preschimbă în praf spulberat pe apă chioară. E un virus postmodern, de altfel s-a şi răspândit prin postmodernism care a luat cu toptanul din textele altor autori fără să citeze, las' că ştie lumea, ce să ştie, nu ştie nimic, şi a devenit astfel o molimă

fără leac. De altfel cuvântul plaga se regăseşte integral în plagiat, ca un fel de ţâţână otrăvită. În albaneză şi în dialectul meglenoromân la plagă se spune *pliage* iar în Banat a plăgui înseamnă a răni (vezi Alexandru Ciorănescu, Dicţionarul etimologic al limbii române, Editura Saeculum I.O., Bucureşti, 2002, p. 606). De altfel, acestei haiducii numite plagiat DEX-ul nostru cel de toate zilele îi atribuie origini în limba franceză, a plagia, *plagiaire*, iar francezul însuşi (vezi Petit Larousse ilustre, 1980, p. 786) ne trimite la bătrânul cuvânt latin *plagium* din care vine plagiat şi verbul *plagiaire* se trage din latinescul *plagiarius*. De ce vor fi ocolit academicienii noştri pe la Paris ca să ajungă la anticii latini, nu ştim, dar cert este că *plagiarius* are vechiul înţeles de răpitor şi vânzător de oameni. Aşadar, a plagia e mai mult decât a fura un text de la altul şi a te semna pe el ca şi cum l-ai creat tu, ci implică furtul unui om (al puterii lui generice) şi vinderea lui pe piaţă. Prin asta plagiatorul devine ucigaş de oameni, ucigaş de duh, ucigaş de suflete. A plagia, acum, ca şi altădată, este o antiporuncă – porunca de foc este să nu ucizi! – iar tu, tâlhărind spiritul unui creator, îl ucizi pe el şi-ţi plasezi propriul egou deasupra cadavrului. Asta este plagiatul, o plagă care omoară în masă şi mugurii dar şi roadele duhului românesc.

1. Prin secolele XVI, XVII, dar şi prin veacuri mai vechi, existau copiştii de manuscrise, tiparul găsindu-se rar sau deloc. Erau oameni minunaţi

care scriau cu pana cărţile altora, folosind o caligrafie frumoasă, ornându-le cu înfloriturI, vignete, letrine şi desene de reală valoare. Aveau bunul simţ, frică de Dumnezeu aş zice, de a-i semna pe autori pe copertă, aşa cum face orice bun tipograf. Apoi, la sfârşit, într-un loc nebăgat în seamă, îşi puneau cu smerenie şi numele lor de copiatori, de obicei prenumele şi rangul monahal, că aceşti ştiutori de carte vieţuiau în mediul mânăstiresc. Oamenii aceştia, copiştii, omagiau cu efortul lor personalitatea autorului şi răspândeau lumina cărţii cu mari sacrificii personale. Sigur, s-au mai găsit şi printre ei „băsnitori", adicătelea au pus ceva de la ei în opera originală. Aţi văzut, adăugau, stricând, dar nu luau, golind personalitatea autorului adevărat. A copia, pentru ei, însemna a sluji opera şi pe autorul ei. A pastişa, pentru scribălăii actuali, presupune obligatoriu copierea şi furtul integral sau parţial ale operei unui autor original, însuşirea nedreaptă a muncii şi talentului altuia.

Tonul sarcastic al întrebării de mai sus nu are nimic de-a face cu definiţia plagiatului, ci glăsuieşte ceva despre gunoiul literar şi despre poleiala calpă sub care el se ascunde.

2. - A evalua critic cartea pe care ai citit-o, fie în scris, fie verbal, fie numai în gând, e un gest definitoriu pentru demnitatea ta de om care trăieşte axiologic pe pământ. A desproprietări un autor, cu viclenie şi tupeu tâlhăresc, de opera sa, a-l dez-identiza pe altul, prin substituire, nu e

doar un gest de animal hămesit de glorie falsă, de canibal preschimbat în fiară, ci este un fapt drăcesc, fiindcă numai diavolul ia chipul şi forma oricărei făpturi de pe pământ şi se arată aşa oamenilor naivi. A plagia este un lucru de-a dreptul drăcesc. Dacă un epigon este un papagal care repetă la nesfârşit cuvintele omului, a se citi, autorului, un plagiator este o sărmană fiinţă care şi-a altoit în inimă înşelăciunea în locul sinelui său.

Este şi de plâns, dar şi de pedepsit!

3. - Întrebarea tip grilă, repetată sub altă formă, mă enervează prin presupusa ei subtilitate. Cum o să fie o nouă şi deosebită punere în lumină a operei originale? Răspunsul e: nu, nu, nu! Reclama de care vorbeşti e o batjocorire a originalului! Toate promovările şi confecţiile de imagine publică sunt minciuni şi înşelăciuni vădite de către viaţa însăşi, de către realitatea din jurul nostru, de către timpul care aşează toate la locul lor. După ce a pus în act public minciuna şi vicleşugurile, diavolului nu-i mai pasă că ne-a rănit ochii, ne-a lovit conştiinţele, că ne-a vătămat sufletele. El se ascunde în plan nevăzut. Plagiatorul, după ce i s-a descoperit măsluiala, procedează la fel, nu-i mai pasă că personalitatea lui nu-i decât o piele umplută cu talaş şi paie. Numai că el nu are unde să se ascundă, nici măcar în moarte. Durerea este că îi place să fie o formă împăiată, chiar dacă a fost aruncată în magazia muzeului.

4. – Prin furăciune repetată, plagiatorul se desăvârşeşte în tâlhărie şi în făţărnicie. Răul pe care îl produce prin hoţie, în văzul lumii, e greu de vindecat. Zaheu, mai-marele vameşilor, şeful hoţilor din Ierihon, atins de harul lui Hristos la inimă, grăieşte, ca din abis, rupându-şi măruntaiele: „Dacă am nedreptăţit pe cineva, întorc împătrit!”. Da, păcatul furtului se vindecă şi se iartă numai prin întoarcerea lucrului la proprietarul de drept, nu e suficientă pocăinţa şi părerea de rău. Iar pentru ispăşire, dă mai mult decât a luat, de două ori, de trei ori, de patru ori. Regula e valabilă pentru răpirea de lucruri, de bani, de averi, de bunuri materiale. Dar ce te faci când furtul e spiritual, cum mai dai înapoi din duhul tău ceea ce ţi-ai însuşit nedrept din duhul altuia? Cum mai vindeci rana sufletească pricinuită, prin plagiat, aproapelui tău, cum mai repari vătămarea morală a comunităţii căreia i-ai distribuit falsuri, chiar dacă numai numele tău e ataşat mincinos unui text străin, cum mai ştergi macularea, chiar otrăvirea propriului suflet?

Aparent banal, plagiatul e un păcat greu, care poate chinui veşnic un om! La nivel social, plagiatorul e un puşcăriabil continuu.

5. Ca orice furt, ca orice înşelăciune, plagiatul este o formă gravă de corupere a firii căzute. Plagiatorul este cel mai trufaş dintre toţi făţarnicii de pe pământ. Se împopoţonează cu titluri ştiinţifice false, goale de conţinut, doctor în nimicologie, cum zice un prieten, îşi asumă

insolent, chiar agresiv, statutul de scriitor iscusit, îl dă la o parte pe profesorul autentic şi îi ia locul la catedră, caută dregătorii şi funcţii sociale aşa cum fugăreşte un vânător prada şi, mai ales, se hrăneşte cu aplauze şi laude cu totul nemeritate. Veţi zice, o secătură care se insinuează în organismul social! E o secătură multiplicată precum ciupercile otrăvite, o secătură reprodusă atât de mult, încât a extenuat cu totul spiritul românesc, a făcut din România o vale seacă, a pustiit totul în jur, nu numai în cultură, dar şi în politică, în economie, în administraţie, în sănătate, în educaţie, peste tot.

În realitate, plagiatul, furtul generalizat din ţara aceasta, sunt semnalmente pentru lucruri mult mai grave. Fiecare om din contemporaneitate şi din toată istoria, începând cu facerea lumii, este creat de Dumnezeu ca o persoană unică. Unică în univers, în infinit, în veşnicie. Nu există doi oameni identici. Fiecare om este ca un mădular al lui Hristos, complet diferit de altul, menit cu daruri şi misiuni diferite, complementare, însă inegale, la măsuri hotărâte de Sus. Toţi însă purtăm chipul lui Hristos în noi (libertatea desăvârşită a voinţei, raţiunea, sensibilitattea, conştiinţa de sine etc.), toţi suntem mădulare ale aceluiaşi organism, adică formăm o unitate, păstrându-ne unicitatea. Prin căderea în păcat ne-am bolnăvit aşa de rău, încât refuzăm asemănarea cu Dumnezeu şi o urmăm pe aceea a lui Lucifer, făptura care dorea să ia locul Creatorului. Îl negăm pe Autorul original şi ne urcăm noi în locul Lui.

Este un nihilism şi o nebunie generală a mădularelor, mâna vrea să ia locul ochiului, piciorul se aţine să devină creier, coloana vertebrală vrea să fie şi ea inimă, degetul mare de la picior se crede ficat etc. În acest context, plagiatorul îşi neagă propria unicitate, îşi neagă identitatea, darurile dumnezeieşti pe care le-a primit, misiunea pe care o are el în organism şi aleargă să ia cu hapca talantul, rostul, personalitatea altuia, dovedind o nepotrivire ontologică la acestea. E o faptă schizoidă a bietului „Domn Xerox". Negaţia lui şi neiubirea lui îl lovesc şi pe deţinătorul darurilor şi al roadelor pe care vrea să le fure şi reprezintă expresia unui enorm gol sufletesc. Le ia temporar, dar nu vor fi niciodată ale lui. Se îmbracă în minciună şi provoacă suferinţă în tot organismul social, istoveşte duhul unui popor, slăbănogeşte toate celelalte făpturi confraterne, înmulţeşte păcatul până la sufocare. Înlocuitorii de originale falsifică fiinţa unui neam, a unui popor, o conduc la colaps. Şi chinezii falsifică şi copiază toate lucrurile altora, dându-le drept adevărate, au început şi ruşii să facă la fel, şi turcii, occidentalii falsifică şi răstoarnă valorile morale şi politice, prefăcându-le în contrariul lor, dar şi hrana şi medicamentele autentice sunt înlocuite, africanii şi indienii au început să-i imite şi ei pe europeni, arabii se leapădă, prin violenţă, de chipul lor original, voind să devină atlantitoizi, bărbatul se vrea a fi femeie, femeia se crede bărbat, în general lumea se contraface după chipul viclean al diavolului.

Fiecare se substituie fiecăruia, fiecare vrea să fie altceva decât este, semnalând o alienare generalizată a spiritului, o entropie şi o dizarmonie cum n-au mai fost în istoria lumii. Asistăm la o negaţie tragică de sine, o negaţie tragică a aproapelui, o negare a lui Dumnezeu şi a Logosului fără precedent în lume, o egolatrie demnă de balamuc, o trufie fără nici un dram de demnitate, motive pentru care se va instaura un lagăr planetar în numele ordinii, al noii ordini. Ori intrăm în ordinea propriei conştiinţe, vocea lui Dumnezeu din noi, fiecare cu rolul şi talantul lui, fiecare la locul lui, ori ne încarcerăm, vrând-nevrând, în marele gulag, lipsiţi de cea mai elementară libertate. Semnele vădite de fapte, printre care şi plagiatul, şi furtul fără nici o noimă, şi răutatea fără motivaţie, denotă înclinaţia noastră de slujitori ai nimicului, indică opţiunea noastră pentru o puşcărie mondială în care ordinea e lipsită de Logos. O conştiinţă orbită total de mândrie, de luciferism, nu se luminează, nu se poate curăţa decât prin dreapta credinţă, fapt care ne apare acum ca o tot mai îndepărtată utopie.

30 ian. 2016

**Adrian Alui Gheorghe[34]:**

Colectivismul cultural

Prin anii 80 bântuia în spaţiul public de la noi ideea colectivismului cultural, adică crearea unui imens spaţiu/cadru cultural (mare cît ţara!) din care să dispară identitatea autorului/ autorilor. Festivalul „Cântarea României" era un prim pas în acest sens, confuzia valorilor, „promovată" astfel, contribuia din plin la acest „deziderat" care nu era numit, dar era resimţit în spaţiul public. Poetul din uzină şi poetul „de la academie" erau una, erau tot poeţi, că, în definitiv şi unul şi altul scria ceea ce părea, măcar din punct de vedere formal, tot poezie...! În pictură era la fel, în muzică aşijderea ...! Pe acest fond erau aduse în discuţie situaţiile din Coreea de Nord şi chiar din China, unde ideea artei anonime, bun al întregului popor, era înfăptuită sau în curs de înfăptuire. Adică scriitorul scria opere pentru buna folosinţă în spaţiul public, aşa cum brutarul făcea pîine şi grădinarul planta trandafirii spre

[34] Poet, prozator, eseist, doctor în filologie, director al Bibliotecii Judeţene „G. T. Kirileanu" Neamţ şi al revistei „*Conta",* membru al PEN-clubului din România şi al U.S.R.

încântarea tuturor, fără să îşi semneze „opera”. Evident că ideea şi discuţiile în jurul acestui „colectivism cultural” ne întârâtau, ne impacientau, erau lungi prilejuri de vorbe şi de ipoteze. Dar vremea a trecut, „cu momele şi amăgele”, vorba lui Creangă, revoluţia ne-a scos din sfera colectivismului, introducându-ne, firesc, în zona (re-)afirmării individualismului. Autorul care s-a bazat pe proptelele ideologice s-a văzut (sau ar fi trebuit să se vadă!) dintr-o dată în faţa plutonului de execuţie ... critică. Sau neglijat, uitat. Timpul (săracu`) a făcut cea mai consistentă „reevaluarea critică”, în lipsa unor instanţe critice care să despartă explicit apele.

Unde sântem azi? În zona unei confuzii culturale fără precedent care a dus exact în zona „colectivismului cultural”, incriminat altădată. Dar „colectivismul cultural” nu mai este un „deziderat” ideologic, paradoxal este rezultatul unui complex de factori care ţin de o agresivitate a „diseminării” informaţiei. Astăzi se copie orice şi de către oricine, orice „bun intelectual” este însuşit ca dintr-o grădină a nimănui. „Mărul de lîngă drum” al lui Beniuc, din care oricine putea să ia „fără sfială”, dă rod bogat. Internetul a favorizat şi a încurajat plagiatul, însuşirea oricărei idei, a oricărui text. Plagiatul în spaţiul public a fost dezincriminat prin ... abuz. Lucrările de doctorat sânt rezultatul unui asiduu *copy paste*. Politicieni cu pregătire intelectuală extrem de străvezie şi-au agăţat de nume titlul de doctor ca şi cum ar fi fost ultimul lucru care le mai lipsea

dintr-o ipotetică panoplie cu trofee. În faţa zecilor de cazuri dovedite ca „furt intelectual”, cei care şi-au luat titlurile de doctor „pe bune” se simt ... dezonoraţi, marginalizaţi, frustraţi. Că „numai proştii” mai trudesc în biblioteci, ca să îşi ia un titlu de doctor, să ajungă la performanţă intelectuală, când se poate obţine acelaşi titlu negociindu-l la colţ de ... tarabă universitară. În accepţia „străzii”, problema nu e că un prim ministru, fost, a plagiat, ci că „a fost prins”. Adică nu a furat cu suficient... talent. Pare să fie mai ruşinos să fii prins, decât să furi pur şi simplu.

Muzica este copiată de pe internet ca şi cum ar fi vorba de un izvor nesfârşit de sunete din care se poate adăpa oricine, oricând, fără să dea cont cuiva, fără măcar să indice sursa. Pictura este modificată în „fotoşop” şi pusă în mişcare de oricine vrea să se considere pictor. Fotografiile din spaţiul public circulă în deplin anonimat, sânt preluate fără o minimă indicare a surselor. Oricine merge pe Athos, de exemplu, simte nevoia să lase în urmă o carte. Pe care o scrie copiind din altele. E de succes, se vinde, face vizibil numele autorului care îşi demonstrează, astfel, „apostolatul” făcut pe Muntele Sfînt. Căutând câteva date despre Athos, am descoperit aceleaşi texte în zeci de cărţi, semnate cu nume diferite. Indicarea surselor? Nu se mai practică. Toţi indivizii contemporani s-au născut gata informaţi, au preluat informaţiile prin ... genă. Eu însumi mi-am descoperit dialogurile realizate cu un ilustru duhovnic, publicate, copiate în o mulţime de cărţi,

„plastografia" fiind dusă până la copierea chiar şi a greşelilor de tipar …!

O situaţie aparte o reprezintă traducerile. Cărţi traduse excelent prin anii 60-70 sânt reluate astăzi ca traduceri noi, cu modificări formale, nesemnificative. Practica o regăsim chiar la edituri care contează. În „Convenţia de la Berna pentru protecţia Operelor Literare şi Artistice", care datează din 1886, fiind revizuită în 1971, „sunt considerate obiecte ale proprietăţii intelectuale toate creaţiile originale literare, artistice şi ştiinţifice exprimate prin orice mediu şi pe orice suport, tangibile sau intangibile, cunoscute acum sau care se vor inventa în viitor". Intră traducerile în această sferă? Am văzut, comparând formal, traduceri din Dostoievski, de exemplu, care semănau flagrant, deşi aveau autori ai traducerilor diferiţi. Cum am văzut traducerile aceleiaşi opere, realizate de acelaşi traducător, la o oarecare perioadă de timp, dar care se deosebeau semnificativ ...! Antoaneta Ralian povestea, într-un interviu, cât de creativ trebuie să fie un traducător, cum a lucrat de multe ori săptămâni şi luni pe o pagină până a găsit echivalenţele potrivite. Recent, un ziar din Iaşi punea pe două coloane traducerea din „Viaţa şi opera lui Ion Creangă" de Jean Boutière, realizată de Constantin Ciopraga în 1976 şi varianta identică „sută la sută" a unei „alte traduceri", din 2008, care circulă în spaţiul public. Autorul „noii traduceri" a motivat că fiind vorba de o lucrare ştiinţifică, nu avea cum să schimbe vreun cuvînt,

sau topica, fără să modifice sensul lucrării. Şi pare să aibă dreptate …! Cine poate decide care este adevărul? Până unde poate merge similitudinea în privinţa traducerii unui text literar sau neliterar? O asemenea similitudine, când e vorba de limbi cu zeci de sensuri la nivelul expresiei şi al lexicului, cum sânt franceza şi româna, pare să fie asemenea extragerii aceloraşi numere la loto în două duminici consecutiv …! E neverosimil, dar nu imposibil.

Un alt pas spre „devalorizarea" literaturii şi vulgarizarea actului scrierii îl reprezintă o prevedere legală, unică numai în România probabil, prin care orice puşcăriaş care „se face autor" şi „trudeşte peniţa", scapă de ani de detenţie. Sînt o mulţime de cazuri „célèbre", care fac ca profesiunea de scriitor să pară … ridicolă. Adică un puşcăriaş poate să scrie „tratate de specialitate" în puşcărie, avînd la îndemână doar biblioteca închisorii, iar un „universitar dr." se plânge că e greu, când are la îndemână biblioteci universitare sau chiar Biblioteca Academiei? Să fim serioşi, a scrie e o bagatelă, chiar şi un semianalfabet o poate face „strălucit" în puşcărie, pare să fie concluzia! Că dacă ar fi avut chef să o facă în libertate, vă daţi seama ce ar fi ieşit? Nu exemplific cu nume, regula în sine pur şi simplu „sparie gîndul".

De unde porneşte răul? E limpede că din mediul universitar şi academic, acolo unde a fost lăsată garda jos, prea jos. Orice puteam vulgariza în ţara asta, numai valoarea culturală şi normele

academice nu. Acceptarea în mediul universitar a „sereleurilor" care să elibereze diplome contra cost, a fost un act de „terorism intelectual" îndreptat împotriva propriei societăţi cu consecinţe greu de calculat acum. M-ar satisface să ştiu că acei care au dat aprobările pentru constituirea sistemului universitar paralel, pe principiul „chioşcului cu diplome" de la care să se înfrupte toată lumea, vor fi trataţi medical la bătrâneţe de absolvenţi ai „şcolii universitare" promovate şi că nepoţii lor vor fi şcoliţi de profesori din aceeaşi categorie.

Ne e dat să vedem continuu, în spaţiul public, la televiziuni sau chiar în spectacolul străzii, produsele „colectivismului cultural". O lipsă de idei în conversaţie, sărăcirea limbajului până la deşirări onomatopeice, lipsă de informaţii, lipsa lecturii formatoare. În acest sens spunea recent Evgheni Vodolazkin, autorul romanului „Laur", într-un interviu acordat doamnei Teodora Stanciu: „Gândurile noastre, ale oamenilor, există doar în cuvânt, ele nu pot exista altfel. Nici pictura, muzica, n-ar fi existat dacă n-ar fi existat cuvântul. Când învelişul lui se distruge, dispare sensul. Rămâne sentimentul, o idee confuză, dar ele nu pot exista în afara cuvântului. Este o mare problemă, pentru că acest înveliş de cuvinte se distruge la propriu şi el seamănă cu stratul de ozon de deasupra pământului, strat care, la rându-i, se distruge. Cred că se va termina rău acest lucru. Trebuie spus că astăzi vorbirea oamenilor devine tot mai primitivă, iar discursul pe internet,

vorbirea pe chat, vorbirea de la televizor, sunt primitive şi mi-e teamă că, într-o zi, cuvântul va fi înlocuit printr-un muget, moment în care se va prăbuşi întreaga bunăstare şi consumul. Oamenilor le plac toate valorile, în afară de valoarea cuvântului; în lumea întreagă se reduc programele institutelor umanitare, în favoarea cercetărilor economice, iar dacă continuăm aşa, o să ştim, de la un moment dat încolo, numai să numărăm banii şi să mugim. Dar acest lucru nu va dura mult timp, pentru că după acest muget va veni pierderea totală a conştiinţei, şi, drept urmare, nu va mai avea cine să numere banii."

Iar în acel moment chiar că nu va mai fi nimic de demonstrat. Şi nici pentru cine.

Piatra Neamţ,
25 noiembrie 2015

**Constantin ISACHE[35]:**

## Plagiatul – o plagă universală…

În dorința de a vedea care este percepția generală asupra acestei teme deosebit de controversate, am utilizat mijloacele moderne de informare și documentare pe care ni le oferă internetul. Și prima concluzie care se desprinde și care este de-a dreptul alarmantă și preocupantă se referă la caracterul său universal… Ce vrea să însemne aceasta, că nu este domeniu al cunoașterii omenești, începând cu educația, știința, artele, etc., care să nu fi fost atinse de acest flagel. Termenul de plagiat a apărut pentru prima dată la poetul Marcial, secolul I, e.n. (Kolich,1983). Fenomenul în sine s-a manifestat cu mult înainte. Vitruvio (secolul I i.e.n.), în prefața Cărtii a VII-a a operei sale ,,Despre Arhitectură", povestește că Aristofanes de Bizancio, un foarte bun cunoscător al operelor Bibliotecii din Alexandria, descoperă, demonstrează și denunță, furtul unui poet, care prezentase o poezie drept creația sa, în realitate,

[35] Doctor în geologie. Şef explorări în cadrul *Sociedad Contractual Minera Carola,* - Atacama, Chile (până în 2016). Traducător din limba spaniolă.

plagiată după un poet anterior, existent în celebra bibliotecă. De-a lungul istoriei, se vorbeşte de plagiate şi plagiatori celebri. Voi comenta unele dintre ele pe scurt, fără să intru în detalii, în dorinţa de a sublinia complexitatea acestui fenomen. Istoricul italian Claudio Sgarbi (1986), afirma că Leonardo da Vinci ar fi preluat celebrul desen „Omul Vitruvian" de la Giacomo Andrea De Ferrara. John Edward Gray (1800 – 1875), care l-a ajutat pe Darwin în sistematizarea fosilelor, după celebra sa călătorie în jurul lumii, dar care nu credea în evoluţia speciilor, citind opera lui Darwin – Originea speciilor – a spus „Singurul lucru pe care l-ai făcut este să reproduci doctrina lui Lamarck şi nimic mai mult, doctrina lui Lyell şi a celorlalţi care l-au atacat timp de 20 de ani, şi pentru că tu eşti cine eşti acuma, toţi te iau în serios, adevărul este că este ridicol" (La razón de ser. Meditaciones darwinistas, Carlos Castrodeza Ruiz de la Cuesta – 2013). Albert Einstein este acuzat că în elaborarea genialei teorii a relativităţii publicată in 1905, a preluat descoperiri anterioare fără să facă menţiunile impuse de probitatea ştiinţifică. Aflăm că ecuaţia $E = mc^2$, poate fi atribuită lui S. Tolver Preston (1875), lui Jules Henri Poincare (1900, după Brown, 1967) şi lui Olinto De Pretto (1904), înainte de Einstein, (Richard Moody Jr., Nexus Magazine, Volumul 11, nr. 1 – decembrie 2003 – ianuarie 2004). Personal am rezerve, cel puţin în parte, şi îmi este greu să admit că personalităţi cu asemenea profiluri şi realizări ştiinţifice ce au marcat etape foarte importante în evoluţia

patrimoniului cunoaşterii universale şi-ar fi permis să recurgă la asemenea acte. Cred, mai degrabă, că au avut scânteia de a unifica într-o formă simplă, general acceptabilă, judecăţi, idei, raţionamente parţiale asupra respectivelor subiecte. În geologie cu toate ramurile ei, petrografía, mineralogía, stratigrafie, geologie structurală, vulcanologie, etc., ca şi în celelalte discipline, cu care se conectează, chimia (geochimia), fizica (geofizica), biología (paleontología), botanica (paleobotanica), astrología, etc., evoluţia cunoaşterii şi impunerea acesteia s-a realizat prin descoperiri şi raţionamente, idei îndrăzneţe şi experimente apărute în diferite etape ale dezvoltării civilizaţiei omenirii. Una din cele mai spectaculoase teorii asupra evoluţiei Pământului şi care reuşeşte să explice cum s-a ajuns la configuraţia actuală, respectiv distribuţia continentelor şi a oceanelor, legile dinamicii interne a planetei noastre, formarea munţilor, fenomenele vulcanice, seismice şi de regenerare a scoarţei terestre, este teoría tectonicii în plăci. La baza ei a stat ipoteza emisă de Alfred Wegener (1912) şi dezvoltată în lucrarea sa „Formarea continentelor şi oceanelor" (1915), numită deriva continentelor. El a pornit de la observaţii privind contururile continentelor care sugerau apartenenţa la un bloc unic, fapt care l-a determinat să caute şi alte argumente între care cele paleontologice ce indicau similitudini perfecte între unităţi stratigrafice cu aceleaşi forme de viaţă, deci de aceeaşi vârstă geologică, în prezent

găsindu-se pe continente diferite, apoi argumente paleoclimatice, constând în formaţiuni geologice cu forme de viaţă indicând condiţii climatice calde, ecuatoriale, în prezent situate în zone arctice. La data apariţiei, părerile au fost împărţite existând atât adepţi cât şi contestatari. A urmat o perioadă în care s-au acumulat noi date în urma executării unor sondaje de mare adâncime, fotografierii fundului oceanelor, măsurătoarea fluxului caloric şi a magnetismului care au permis ca după 1960 să se ajungă la elaborarea teoriei plăcilor tectonice. În această ultimă etapă s-au implicat şi au colaborat un număr impresionant de specialişti în geologie şi în specialităţile conexe care au colectat argumentele necesare ce au făcut posibilă emiterea ei în forma actuală.

Ce vreau să subliniez cu acest exemplu, că nu se poate continua ceva fără să ai în vedere ce s-a realizat până în momentul respectiv. Sigur, prima condiţie este să respecţi ideea, conceptul, raţionamentul şi concluziile celor care, într-o forma sau alta, au adăugat noutăţi domeniului respectiv. Părerea mea este că în geologie este mai dificil să-ţi însuşeşti munca creatoare a altuia. Câmpul de cercetare este precis, se cere să prezinţi date concrete; un mineral l-ai descoperit tu sau nu. Dacă da, prezentarea lui ca entitate, îl individualizează începând cu sistemul de cristalizare, cu formula chimică, cu o serie de constante, proprietăţi fizice, care nu pot fi plagiate, trebuiesc demonstrate. Intrând în sfera concretului, semnatarul acestor rânduri, sunt

doctor în geologie, specialitatea, mineralogie, al Universitaţii „Al. I. Cuza” din Iaşi, din anul 1987, cu titlul „Studiul mineralogic, petrografic şi structural al cristalinului dintre Breaza şi Cârlibaba (Carpaţii Orientali)”. Am avut drept coordonator pe regretatul academician, la vremea aceea, Prof. Dr. Doc. Radu Alexandru Dimitrescu (1926 – 2013), iar în comisie, alături de domnia sa au mai fost, Prof. Dr. Doc. Gratian Cioflica, de la Universitatea București şi Prof. Dr. Ioan Mârza de la Universitatea Babeș Bolyai din Cluj. În perioada elaborării lucrării de doctorat coordonarea şi controlul se realiza prin trimiterea fiecărui capitol domnului profesor, care il returna cu adnotările şi sugestiile ce le considera necesare completate cu discuţii la întâlnirile periodice. Era de o exigență deosebită şi nu admitea întârzieri, amânări ori justificări. Daca era cazul să-ţi facă observație, o făcea cu o eleganță şi o fineţe ce nu admiteau replica, în acelaşi timp cu multă căldură şi înţelegere. Spirit enciclopedic şi de o erudiție impresionantă, în geologie a fost şi rămâne o somitate. Detecta imediat argumentația insuficientă, lipsa studiului, ori superficialitatea în tratarea oricărui aspect. Era informat în permanență şi cunoştea tot ce apărea în materie de geologia rocilor metamorfice din lume şi cu atât mai mult, tot ce era legat de geologia României. Era imposibil să-i scape încercarea de fals și impostura. Odată terminată lucrarea, aceasta trecea la al doilea „filtru”, ceilalţi membri din comisia de doctorat, la fel personalităţi în

geologie activând în doua mari universități din România, București respectiv Cluj. La acesta s-a adăugat trimiterea rezumatelor tezei la o sumă de geologi, cercetători în domeniu, profesori universitari, care și-au exprimat punctul de vedere cu privire la respectiva lucrare. Pot să afirm că perioada doctoratului a fost o etapă intensaă de studiu, atât în teren cât şi la nivel de laborator, completat cu o lectură bogată legată de tot ce înseamnă fenomenele metamorfice, tipuri de roci, minerale, relaţii de transformare şi conectarea acestora cu celelalte aspecte legate de magmatism, vulcanism, hidrotermalism, etc., cu materializarea finală în evidenţierea unor zăcăminte interesante din punct de vedere economic. În continuarea evoluţiei mele ca geolog, s-a demonstrat importanța şi soliditatea pregătirii ca specialist care s-a realizat în etapa doctoratului. Între 1993 şi 2015 am lucrat ca geolog în Chile. A fost o schimbare aproape radicală a domeniului de lucru. În România lucrasem şi studiasem zăcăminte legate de rocile metamorfice cu toate aspectele lor. Odată începută activitatea în Chile am intrat în sfera rocilor magmatice şi eruptive şi tot ce înseamna zăcămintele legate de aceste roci. Lucrul în această parte a lumii, mi-a dat prilejul ca împreună cu alți colegi, să finalizăm multe acţiuni interesante, începând cu descoperiri în extensia unor zăcăminte şi mai ales evidenţierea unora noi. Am participat la diversele Congrese Naţionale de Geologie organizate în Chile, la unul dintre ele fiind colaborator direct.

Și totuși, amploarea atentatelor la drepturile de autor, la proprietatea intelectuală au proliferat şi se multiplică ingrijorător. Partea dramatică, dacă putem spune aşa, este că fenomenul se manifestă în rândul tineretului universitar care având la dispoziţie mijloacele oferite de utilizarea calculatorului şi posibilitatea de realizare a oricăror combinaţii de texte, rezultanta fiind apariţia unor lucrări în care contribuţia autorilor tinde spre zero. Spre exemplificare, în unele universităţi americane în dorinţa de a preîntâmpina această practică li se cere studenţilor să semneze un „contract de onorabilitate" prin care se angajează ca nu vor utiliza noile tehnologii existente de reproducere şi manipulare a textelor. Mai mult, ca urmare a generalizării acestui fenomen în state precum SUA, Anglia, Franţa şi nu numai, au apărut şi instrumentele online de detectare a plagiatelor, în special în mediul academic şi ştiinţific. Acestea dispun de baze de date, unele cu peste zece miliarde de materiale indexate şi alte miliarde de materiale disponibile pe internet care dau posibilitatea analizării în paralel a oricărei lucrări suspectată de lipsa de originalitate. Eforturile care se fac pentru a reduce acest furt este apreciabil şi nu mă îndoiesc că are și rezultate, în același timp cred că este imposibil să se ajungă la eradicarea lui. În condiţiile în care asupra tineretului care se pregăteşte pentru o carieră este o presiune continuă din partea societăţii pentru a-l integra în circuitul productiv, dar mai ales dorinţa indivizilor

de a deveni competitivi cu orice preţ, îi determină pe aceştia să renunţe la etică, principii morale, etc., considerând că totul este permis pentru atingerea ţelului lor. Prin urmare, fără să fiu pesimist, dar rămânând realist, opinia mea este că fenomenul se va manifesta în continuare în forme din ce în ce mai subtile şi mai sofisticate, şi să nu uităm că mijloacele moderne îi facilitează din plin aceasta, pentru a disimula şi mai mult izvoarele de inspiraţie şi de proveniență a datelor.

Copiapó, 2015

**Petre ISACHI[36]:**

I. Utilitatea demersului

Scriitorii/intelectualii sunt obligaţi de soartă să semene chiar şi pe/în piatră. Poate şi pentru că există – se spune – o strânsă legătură între suflet şi piatră. După tradiţia biblică, piatra, în virtutea caracterului său imuabil, simbolizează înţelepciunea. Probabil, nu întâmplător, la intrarea şi la ieşirea din deşert, alesul Moise lovind cu toiagul o stâncă, ţâşneşte din ea apă. Semănând idei în deşertul spiritual pe care-l traversăm se va găsi un vânt divin care va duce semințele, unde sunt aşteptate (dar mai sunt ele aşteptate?!) şi le va conferi valoare de adevăr. Valoare extrinsecă şi valoare intrinsecă: x are valoare extrinsecă, dacă este un mijloc pentru y, iar y are valoare intrinsecă fără referire la vreo altă entitate. Exerciţiul intelectual de revoltă împotriva plagiatului, pe care-l facem în slujba culturii/ sapienţialităţii (de fapt, a noastră, a intelectualilor!) are valoare extrinsecă, pe când

[36] Critic, istoric literar, eseist, director al revistei *„13 Plus”*. Membru al U.S.R.

înţelepciunea/cultura e bună în sine, altfel spus, are valoare intrinsecă.

În contextul filosofiei morale, importantă rămâne relaţia dintre justeţea morală a unei acţiuni, cum e aceea de a spune adevărul (al cui adevăr?) despre plagiat şi valoarea non-morală a anumitor stări, cum este de pildă starea de impostură şi de minciună generalizată care permite perpetuarea plagiatului. Oricum noi am semănat chiar în piatră. „Alea iacta est", cum ar fi spus cu satisfacţia învingătorului, Cezar. Fiindcă tot am vorbit de piatră, mi-am amintit de o cugetare a lui Nicolae Iorga: „Purtăm toţi în spinare o strivitoare piatră. Vine o clipă când lunecăm şi piatra ne striveşte". Cred că stânca pe care o poartă cultura şi literatura română/ europeană este plagiatul. Pericolul pare letal… şi este potenţat de incapacitatea celor ce operează pe internet. Construim cu toţii statuia scriitorului anonim şi aşteptăm răbdători, reîntoarcerea autorului capabil să locuiască în sine! El există.

## Spune-mi pe cine ai plagiat…?

Mă văd nevoit să-l contrazic pe Socrate care era convins că „e mai dificil să întrebi decât să răspunzi"!? E foarte dificil răspunsul, când nu ştii dacă întrebarea Chestionarului este afirmativ-negativă, imperativă, concesivă, tragic-absurdă, (i)logică, insolubilă, comică, inductivă, deductivă, progresivă, regresivă, retorică, conjuncturală, daimonică, prietenească, acuzatoare, cu soluţii pe

care le ştie toată lumea etc. sau – şi mai greu - dacă cuprinde toate aceste tipuri de interogaţii? Cu alte cuvinte, nu cunoşti „orizontul întrebării”, cum ar fi spus C. Noica pătruns şi convins de ideea că în orizontul de aşteptare al întrebării „lumea nici nu este, dar nici nu încetează să fie”. Mă îndoiesc că Viorel Savin va fi anticipat multiplicarea de nestăpânit în mod raţional a întrebării sale. De fapt, a întrebării prezentului! Nici nu cred că vrea din partea noastră răspunsuri şi nici nume de plagiatori. Le ştie toată intelectualitatea! Autorul celebrei „Bătrâna şi hoţul” vrea să vadă (de)căderea prezentului şi inserţia infinită de interogaţii pe care le naşte pluralismul opiniilor. „Romantismul interogativ” specific eternului intelectual alienat de un prezent incert şi alimentat de nostalgia absolutului, de permanenta corupere/pervertire a „adevărurilor” ce destabilizează şi divide (se poate continua: et impera) ierarhiile, îl va fi încărcat de iluzia/ utopia că lumea poate fi (re)sacralizată, dacă eradicăm plagiatul „baza tuturor literaturilor, exceptând pe prima, care de altfel e necunoscută” (J. Giraudoux).

În opinia noastră, plagiatul este un dat perpetuu şi nelimitat ce îşi află rădăcinile în „paradoxul învăţării”: „O persoană poate să înveţe numai ceea ce nu ştie, dar dacă nu ştie lucrul respectiv, cum de ştie ce anume caută să înveţe?” Desigur, plagiatorul, „cel ce a digerat prost substanţa altora” (P. Valery) pastişează „numai ceea ce nu ştie, dar dacă nu ştie…, cum de ştie ce

anume caută" să plagieze? Cred că acest fenomen incomensurabil şi fără leac îşi află cauzele, mai curând, în păcatul originar, imediat după căderе, atunci când firea omului devine inerent coruptă, încât nu mai poate fi salvată decât de harul divin…? Născut sub o blasfemie ce consacră demonicul ca modus vivendi, sub semnul vinovăţiei predestinat (ne)vinovate, al începutului şi al sfârşitului continuu, plagiatul este o operă colectivă, cu autor plural, imprevizibil şi aparent anonim. Mitul progresului este alimentat tocmai de acest fenomen de nestăpânit în chip raţional. Toată lumea ştie că plagiatorul, „autor ad interim", (Lucian Blaga) nu ar avea succes decât cu acordul tacit al instituţiilor ce-i dau girul şi care se consideră utopic, creatoare de cultură şi artă. Am în vedere: şcoli, licee, colegii, universităţi, academii, uniuni de creaţie, reviste de literatură, asociaţii şi centre de cultură şi artă, teatre, festivaluri, filarmonici, muzee, personalităţi de referinţă şi nu în ultimul rând, învăţătorii, profesorii, nu numai cei de litere etc., instanţe aflate în pierdere de autoritate morală, ştiinţifică, artistică, filosofică, religioasă etc., care nu iau atitudine decât în vorbe. Demagogia guvernează România! Astfel, toţi devenim fatal, coautorii oficiali ai plagiatorului ce eternizează din lene intelectuală şi ignoranţă, viciul drept virtute. S-a ajuns la situaţia absurdă în care putem susţine cu argumente vinovăţia tuturor şi-n acelaşi timp nevinovăţia oricărei nulităţi intelectual-artistice ajunsă în vârful piramidei prin protecţie,

nepotism, întâmplare. Destinul plagiatorului este asemenea celui al lui Ahile, cel din paradoxurile lui Zenon, încât el nu-l va putea ajunge niciodată pe cel pe care l-a pastişat. Pedeapsă divină!? Ierarhie predestinată să menţină submediocritatea? Reamintesc paradoxul lui Zenon, actualizând personajele: Broasca ţestoasă = cel ce este plagiat (se poate citi: furat); are „un avans la start"; Ahile, plagiatorul etern grăbit să „ardă etapele": „Dacă Ahile acordă broaştei ţestoase un avans la start, el nu o mai poate niciodată ajunge din urmă. Căci până să ajungă el în punctul din care a plecat ţestoasa, aceasta înaintează şi ea. Când Ahile ajunge în acest al doilea punct, ţestoasa va mai fi înaintat încă puţin. Şi aşa mai departe, indefinit." Aşa se explică de ce Eminescu nu a fost ajuns de nici unul din plagiatorii şi detractorii săi!

De observat deja că adevărul ţestoasei nu este şi adevărul lui Ahile, adevărul despre care Cioran susţinea că este „o eroare exilată în eternitate"…? Intră în acţiune duplicitatea profundă a „idolilor minţii" ce nasc şi menţin principalele erori care împovărează spiritul uman în aspiraţia lui spre „adevărul" din cunoscuta maximă: „Amicus Plato sed magis amica veritas", căreia Viorel Savin îi modifică „ordinea cuvintelor", tocmai spre a sugera cum într-o „lume pe dos" răsar primii muguri ai Gulag-ului, cum ar fi scris regretatul filosof A. Glucksmann. Ei bine, aceşti „idoli ai minţii" identificaţi de Francis Bacon în „Novum Organum" confirmă că plagiatul este o operă colectivă, anonimă, sincretic

necuantificabilă ce perpetuează demonic necesitatea răului şi, nu în ultimul rând, ideea de fatalitate. Reamintesc aceşti „idoli" selectaţi de filosoful Antony Flew în utilul său Dicţionar de filozofie şi logică: * *idolii tribului* ce îşi „au izvorul în însăşi natura omenească şi în însuşi neamul sau genul omenesc; căci este fals că simţurile omului sunt măsura lucrurilor" * *idolii peşterii,* care sunt cei ai omului individual; * *idolii forului* „formaţi prin convieţuirea şi asocierea oamenilor", îndeosebi prin „reaua şi nepotrivita alegere a cuvintelor"; * *idolii teatrului,* pentru care vinovate sunt filosofiile şi supoziţiile false. Remarcăm că orice vinovăţie este falsă, pentru că nu este judecată până la capăt şi nu ne include? Uităm permanent să ne osândim şi pe noi înşine! Aşa se explică (o explicaţie nu schimbă realitatea!) de ce plagiatul este ceea ce a fost şi ceea ce va fi: o victorie a sfintei prostii împotriva geniului, un drum sigur spre mulţumirea de sine.

Nici un plagiator nu se va considera vinovat! Unul din „idolii minţii" este întotdeauna vinovat. Desigur, primul vinovat este mentorul, apoi toţi ceilalţi, dar nu el. Nu întâmplător, plagiatul – moral, un furt intelectual – se află la baza tuturor culturilor, literaturilor şi artelor. Sunt plagiate cu precădere geniile. Schopenhauerian vorbind, plagiatorul simte că „geniul nu se învaţă". El trebuie (re)descoperit, asimilat, interiorizat până la identificare… În Renaştere, mentorul îşi obliga discipolii să-i copie o capodoperă, până când nu va mai putea să fie deosebită de original. Din acel

moment, discipolii deveneau egalii maestrului! Adică ajunseseră capabili să-şi descopere limbajul propriu şi viziunea impusă de temă. Prin urmare, cu adevărat geniali sunt scriitorii/artiştii al căror limbaj/stil este inimitabil. Să zicem: Creangă, Bacovia, Arghezi etc. Ne amintim: stilul este „omul însuşi", adică e unic. Dacă limbajul este inimitabil, deşi se spune că un „adevăr" nu se poate exprima decât cu aceleaşi cuvinte, temele, motivele, ideile, culorile, muzica naturii, piatra etc. nu au proprietar anume. Nici gelozia, nici iubirea, nici prietenia etc. nu-i aparţin lui Homer. Paradoxal, geniile/personalităţile se lasă pastişate, trădându-şi cu nonşalanţă capodoperele, care la rândul lor îi abandonează, ba chiar le fură identitatea. De ce? Ele ştiu, dragă prietene, că trebuie să aleagă între a fi uitaţi, denigraţi (v. cazurile Hugo, Eminescu, Shakespeare, Nietzsche, Cioran, Eliade, Mircea Vulcănescu etc.) sau folosiţi. Aleg să fie folosiţi de „idolii minţii", deşi nu scapă nici de batjocură, nici de uitare! Legea e cunoscută: dacă moartea e solitară, servitutea e colectivă. Toţi împreună, „fie genii ori neghiobi" sfârşim în genunchi şi cu capul plecat. Ca în „Rugăciunea" lui Brâncuşi!

Plagiatul locuieşte la răspântie (se cunoaşte, plagiatorul este individul incapabil să locuiască în sine) între util şi inutil, moral şi imoral, rău şi bine, configurând, folosesc expresia lui Barthes, o „situaţie totală", în care „autorul ad interim", cu un ochi spre un infern pavat cu bune intenţii şi cu celălalt ochi spre un „paradis în destrămare", locuieşte într-un purgatoriu de tipul celui

transfigurat de Ion Fercu în romanul Ostaticul Umbrariei. De fapt, a afirma heideggerian că întreaga noastră existenţă şi gândire este cuprinsă „între Da şi Nu" înseamnă a recunoaşte paradoxul plagiatului. Dar să-i dăm cuvântul filosofului Martin Heidegger: „Mergi şi porţi greşeală şi întrebare, de-a lungul potecii tale". Reciprocitatea „greşeală-întrebare" figurează eternitatea acestei stări tragice. „Locuim" în întrebare, tocmai pentru că este eternă, în antiteză cu răspunsurile ce sunt irevocabile şi efemere. Parafrazând voltairean, un truism scandalos prin fermitatea apodictică, mă decid să răspund întrebării chestionarului – interogaţia, act vital, priveşte individualul – cu o frază ştiută de toată lumea, dar pe care nimeni nu vrea să o audă: Toţi intelectualii, artiştii, scriitorii sunt plagiatori în spirit, cu excepţia fraţilor şi prietenilor noştri care şi ei sunt scriitori, intelectuali, artişti… Nu mă credeţi? Arătaţi-mi un intelectual care să nu fi plagiat ceva din spiritul Bibliei, din spiritul lui Hamlet sau al lui Faust? Dacă prin absurd admitem că nu a plagiat pe nimeni (nici pe Dumnezeu!?) atunci s-a plagiat pe sine. Cum „toţi suntem ignoranţi, dar nu în aceleaşi probleme", tot aşa, toţi suntem plagiatori, dar nu i-am plagiat pe aceeaşi intelectuali (= cei ce se dedublează). Ajung genii şi-şi asigură longevitatea operei, doar cei care-i vor putea plagia pe scriitorii, artiştii, savanţii etc. care nu s-au născut încă, mai precis, pe cei ce se vor naşte peste veacuri şi veacuri. Ce facem însă cu plagiatorii în literă? Fiţi fără grijă ei se elimină

singuri. Se elimină reciproc. E doar o problemă de timp! Să nu uităm nici legea lui Smith: „Nici o problemă reală nu are o soluție”. Plagiatul este o problemă reală…

Cum orice întrebare naşte altă întrebare, adresez şi eu, fratelui meu, cititorul, trei: Spune-mi pe cine ai plagiat, ca să-ţi spun cine eşti? A doua întrebare este cea pusă şi de Pilat: „Ce este adevărul?” şi, în sfârşit, De ce refuză scriitorul Viorel Savin să înţeleagă că adevărul „*este ceea ce este*”? Aceasta ar fi teoria adevărului-corespondenţă. Numai că există şi teoria adevărului-coerenţă, teoria pragmatică a adevărului etc., încât pentru cine îl părăsim pe Platon? Sau în limbaj şi în spirit eminescian: „Şi pentru cine vrei să mori?/ Întoarce-te, te-ndreaptă/ Spre-acel pământ rătăcitor/ Şi vezi ce te aşteaptă.” Probabil că lucidul Montaigne avea dreptate când susţinea: „Există doar pentru a căuta adevărul”, care însă se ascunde diabolic şi interogativ, totdeauna în noi. Desigur, plagiatorul rămâne un impostor plurivalent, iar plagiatul (aici intervine tragicul!) o armă în lupta cu Destinul, transformată în (post)modernitate, într-un război total cu absurdul existenţial. Libertatea de a fi absurd justifică totul, inclusiv plagiatul. Fidel sie însuşi, egoist, egotist şi egocentrist, plagiatorul este un personaj cameleonic, ce hărţuieşte cu tupeul sfintei suficienţe, cunoaşterea, pastişând doar ceea ce ştie: „Nu poţi căuta ceea ce nu ştii, deci tot ce cauţi ştii dinainte”(Platon). Lipsindu-i voinţa, originalitatea, cultura enciclopedică,

spiritul creator, spiritul polemic, spiritul de sacrificiu, morala creştină etc., plagiatorul desacralizează, demitizează şi banalizează inconştient, fără nici un sentiment de jenă intelectuală, pe cel pe care-l pastişează. Din nefericire, această „Cireaşă de pe tortul Raptului Românesc, sau… banal pişicherlâc intelectual, fără consecinţe morale?" cum îl pune sub autoritatea interogaţiei socratice, autorul Chestionarului, plagiatul în literă, cum îmi place mie să-i spun, este irefutabil şi anunţă cu voce de Casandră, disoluţia faustianismului. Continuăm să ne învârtim într-un cerc strâmt, în care plagiatul şi epigonismul sunt fatale… Există doar soluţii individuale. Gloata, acei „proşti, dar mulţi" transfiguraţi de Negruzi, Rebreanu rămâne interesată mereu, doar de teoria imitaţiei şi de cerut „capul lui Moţoc"… Este foarte mulţumită cu invazia „formelor fără fond", ironizată de junimiştii Maiorescu, Eminescu, Caragiale, Creangă etc. Urmaşii lui Eugen Lovinescu nu pricep încă, de ce „formele" nu creează „fondul", iar Lucian Blaga, probabil, se întreabă ce face Marele Anonim, cu sensul culturii. Nu cred că plagiatul este doar „cireaşa de pe tortul Raptului Românesc"… De ce? Pentru că plagiatorul este transnaţional, transreligios şi transistoric. Este (sub)mediocritatea planetară. Să nu uit de puterea exemplului. Personal am plagiat în spirit cel puţin cinci genii. Mi-i reamintesc în ordinea în care cred că am făcut-o: Eminescu, Creangă, Schopenhauer, J. L. Borges, G. Călinescu… Important: în ce

anume i-am plagiat!? Nu renunţ la întrebarea: „Spune-mi pe cine ai plagiat ca să-ţi spun cine eşti”? Totuşi, dacă stau şi mă gândesc mai bine, geniile deschid porţile plagiatului şi-n acelaşi timp le-nchid prin întrebări insolubile…

1 decembrie 2015,
Bacău

**CIREAŞA DE PE TORT**

**Rodica LĂZĂRESCU[37]:**

DESPRE PLAGIAT

I – Caracterizaţi, vă rog, pe scurt, utilitatea demersului.

Ca să ne lămurim şi noi odată şi-odată de ce se încaieră intelectualii/politicienii/jurnaliştii noştri pe această chestiune, demersul Domniei Voastre e mai mult decât bine-venit, dar, cu tot respectul, incomplet!

De pildă, ar fi interesant de clarificat şi de ce se aduc acuzaţii de plagiat numai după ce ăi acuzaţi ajung în oarece funcţii şi numai dacă sunt în tabăra care nu trebuie, car'vas'zică dacă ar rămâne simpli „doctori" fără *foncţie*, nu s-ar deranja nimeni că au sau n-au plagiat, chiar dacă pentru titlul ăsta magic (mai ieri „dotore", mai nou „herr doktor"!) primesc un spor la salariu. Ce, dau din buzunarul meu?!

În al doilea rând, stimabile întrebător, mai înainte de a ne cere să ne dăm cu părerea, ar trebui să ne precizaţi: cine este Platon, din ce

[37] Prozatoare, eseistă, critic şi istoric literar. Redactor-şef al revistei *„Pro Saeculum".* Membră a U.S.R.

partid face el parte, ce grad are, ce funcţie ocupă sau vizează (dacă doar visează nu intră în aria noastră de interes, că la o adică şi vrabia visează, deşi… dacă mă gândesc bine, tot de *mălai* e vorba!), cine i-a fost conducător de doctorat, dacă slujeşte interesul naţional – cum, cât, pentru cine şi de ce…

Sau poate vă referiţi la alt Platon, pus la păstrare, despre care ne-ar interesa să ştim câţi ani are de executat, dacă e sportiv, afacerist, bişniţar, politician, câte clase are în dotare (am zis *clase*, nu *case*, nu insinuaţi!), ce legături are/a avut cu Napoleon, cu familiile boiereşti din secolul al XVII-lea şi alte amănunte d-astea pe care le-a tratat ştiinţificeşte în (capod)operele scoase la lumină după câteva luni de studiu aprofundat, la beci, amănunte total nesemnificative pentru cei care echivalează „cartea" în luni/închisoare…

Apoi trebuie să ne aplecăm şi asupra celor care stabilesc cine, ce, de unde, cum, cât s-a plagiat… Căci mie mi se pare că conceperea [scuze!] unei lucrări seamănă cu făcutu' salamului autohton. Adicătelea, întrebat fiind un fabricant de mezeluri cât salam rezultă dintr-un kilogram de carne, acesta a răspuns sec: cât vrea producătorul. Cam aşa e şi cu plagiatul: câtă gândire/muncă proprie e în lucrarea cu pricina? Câtă vrea, câtă poate, câtă are „autorul"! În rest – salam aţi vrut, salam mâncaţi, ce nu vă place? Ei, drăcia dracului, chiar tre' să scormoniţi în maţul lui?!

În fine, pentru o privire de ansamblu a chestiunii, ar trebui să avem date şi despre cel care acuză – în ce relaţii este cu numitul Platon, de ce acuză (frustrare, invidie, de-amoru' artei?), la ordinul cui, ce urmăreşte, de ce îi căşunează numai pe unii…

Şi, nu în ultimul rând, ar mai trebui făcută o distincţie, să ştie omu' despre ce vorbim: că una e ca tu, aspirant la doctoreală sau doar la licenţă, să te apuci să cauţi prin cărţi, pe internet, pe unde te mai duce capul sau tehnica, să descoperi ici-colo fragmente ce s-ar potrivi în lucrarea ta, şi alta e să cauţi omul care să-ţi scrie toată lucrarea, din doască-n doască. În cazul ăsta, ce mare efort?! Cât trebuie să citeşti? Vorba reclamei: puţin, foarte puţin… N-ai decât să studiezi anunţurile, superofertă, frate! – „vând lucrare în orice domeniu"! De unde se vede că ăi de le ziceţi plagiatori şi-i arătaţi cu deştu' citesc mai mult decât ăi de-ar trebui să-i verifice! Că dacă ar citi ăştia ce trebuie şi ar da un telefon scurt (*halatu', cât e halatu'*) – n-ar mai fi nevoie de-atâtea comisii de verificare, de program IT de căutare, de consilii ştiinţifice şi câte şi mai câte. Ar rezolva-o chiar şi sectoristu'!
Aşadar…

## II – Ce este plagiatul?

Pentru un răspuns metaforic, putem zicem precum Topîrceanu: „lung prilej de vorbe şi de ipoteze"…

Un răspuns (aproape ştiinţific) foarte sec şi lipsit total de comprehensiune faţă de trăirile „autorului" ar fi acela că plagiatul este o citare fără ghilimele.

Da, dar de ce nu foloseşte „autorul" ghilimelele – this is the question (în traducere pentru necunoscătorii limbii lui Shakespeare – aceasta este întrebarea! Cum adică cine-i Shakespeare??!).

Eu cred că vina pentru care autorele a ajuns să ignore îmbârligăturile alea mici şi indecise, care-l încurcă rău de tot, aparţine computerului! Boieri dumneavoastră, chiar n-aţi băgat de seamă cum scârbele astea mici îşi schimbă locul şi forma după cum vrea maşinăria infernală? Nu le-aţi văzut? Ba sus, ba jos, ba ca două liniuţe paralele, ba ca două virgule, ba doar ca una, ba cu susu-n jos, ba ca unghiul ascuţit… Când gândirea profundă a „autorului" încearcă să dea de capăt unor chestiuni de care depinde soarta omenirii ori să rezolve marile necunoscute din sferele înalte ale ştiinţei, istoriei, culturii ş.a.m.d., mai stă să-şi bată capul cu spiriduşii ăştia iresponsabili?! De-mi-si-a! De-mi-si-a! (Apropo, atât de sucite sunt fiinţele astea mici, că nici pentru nume n-au reuşit să cadă de acord: ba *ghilimele*, ba *ghilimete*… Cine să le mai înţeleagă?!)

Aşadar, ce este plagiatul! Să vă lămuresc, tot pe puncte:

1. Păi ce credeţi Domniile Voastre?! Uşor lucru e să renunţi la plasticitatea propriului

limbaj, să nu scrii măcar o dată în ditamai lucrarea *băi, hahalelelor*?! Să-ţi înăbuşi personalitatea artistică ori ştiinţifică doar cu nobilul şi dezinteresatul scop de a face cunoscută lumii opera unui înaintaş sau contemporan – cu vizibilitate mai mică, nu-l bagă nici dracu' în seamă, că n-are 'j de mii de euroi, n-are gipane, n-are hectare! Ghinion!

2. Temele, mai ales alea interesante, sunt totuşi limitate, adică ce merit are X sau Y, doar că s-a născut înaintea mea?! Şi io, care am venit pe lume mai târziu, dar frământat de aceleaşi întrebări majore, dar, mai ales, având exact aceleaşi răspunsuri, ce să fac? Păi asta fac – îi dau dreptate ăluia de-a inventat apa caldă înaintea mea (repet, asta doar fiindcă s-a născut mai de mult!), că n-o să mă apuc eu acum să zic că 1 şi cu 1 fac 3!

3. Aici aţi nimerit-o! Socoteşte cineva cât m-am riscat? Cine-mi garantează mie că lucrarea aia e bună de ceva?! Dacă nu-i bună, să trag io ponoasele că ăla a susţinut nişte…

4. Da' de ce să mă blamaţi?! Adică Icsulescu s-a apucat să scrie ce-i trecu lui prin cap – mare scofală, ce, mie nu-mi trec destule prin minte?! Iar eu, însetat de cunoaştere, mă pun cu burta pe carte şi încep să transcriu io toate alea… doar ca să-mi desăvârşesc dezvoltarea intelectuală sau cum îi zice…

5. Nuuuu, nu e cireaşa! Aia e la vedere, moţ-cocoţ în vârful tortului. Ai furat-o, rămâne tortul berc! Plagiatul e o furăciune fooooarte

discretă – ai furat un combinat, se vede locul gol, ba unii mai scormone-n moloz după cărămizi, ai furat flota – constată orişicine că bărcuţe mai găseşti doar pe lacul Cişmigiu ori prin cântece – baaaar-caaa pe vaaaa-luri…, iar matelotu' mai cântă (cântă, nu hăhăie!) doar în poezia lui Minulescu! Ai furat pădurea – rămâne muntele pleşuv, se vede de la o poştă (poşta fiind mai aproape decât ocolul silvic sau postul de poliție, că de la ăia nu se vede nimic!) (Mă rog, pentru exemplele de mai sus mai potrivită ar fi vorba cu bomboana de pe colivă…) Plagiatu' e o artă, tăticu'! Iuţeala de mână şi nebăgarea de seamă! Să nu laşi urme, să nu dai nume! De unde iei – oricum nu rămâne locul gol, că doar nu tai cu foarfeca! – nu se sesizează nimeni că a fost, azi o vedem şi… e! E, dar e şi în lucrarea mea! Ei, şi?! Ce atâta tărăboi? Mai bine să se-ntreacă decât să nu se-ajungă!

Bucureşti,
30 nov. 2015

**Victor MITOCARU[38]:**

Plagiatul ca depravare spirituală

La început a fost cuvântul – de va fi fost –, după care imaginea, tulburătoare şi acaparatoare, prin apariţia luminii, preluă văzduhul văzului până în depărtări şi-n adâncimi ameţitoare, aşa încât cuvântul scăzu, vizibil împuţinat de măreţia priveliştilor. Ba de curând, unele personalităţi de pe la noi, nu numai că nu au cuvânt, adică nu şi-l mai ţin, dar se ascund îndărătul propriilor imagini.

Când în târziul vremurilor, Goethe, aflat pe pragul somnului veşnic, ceru mai multă lumină (*Mehr Licht*), indiscutabil că a plagiat pe Creator, un plagiat de geniu s-ar zice, îngăduit de Dumnezeire. Geniul ar fi deci o plăsmuire adesea disconfortantă, permisă de Dumnezeu ca recompensă în locul perdiţiei îngerului căzut în adâncimea păcatului. Plagiatul s-ar număra printre păcatele cărora Dante nu le dăduse de urmă, orbecăind prin cercurile vertiginoase, în ascensiunea lui spre lumina desăvârşită. Plagiatul este o boală a lumii moderne, o pervertire a schimbului firesc de valori, redus la simularea unei

[38] Poet, prozator, eseist, istoric al culturii. Membru U.S.R.

creaţii, trimiţând în felul ei spre Infern, dar întârziindu-l prin suma avantajelor terestre obţinute pe cale falsă. Puţina filozofie a plagiatului pune în legătură pe plagiator (pastişorul e ruda lui săracă) cu folosul imediat sau mai de pe urmă, dar oricum ai lua lucrurile, totuşi furtul este evident, suficient de depărtat de înălţimea morală, aşa cum târzia zăpadă murdară nu stă la un loc cu fragranţa primăverii. Cazurile particulare aduc în prim-plan cauze diverse, punând în faţă cele mai diverse atitudini şi motivaţii: inconştienţă, uşoară viclenie, invidie, orgoliu pervers, înclinarea spre furtişag etc. La fel, subiectele variază: un cuvânt, o propoziţie preluate (apropriate) nonşalant, un alineat, un capitol, uneori mai toată lucrarea, doctrina, teorema, o varietate de câştiguri cerebrale desprinse din locul lor firesc şi mutate în proprietatea cuiva absolut străin de conceperea lor.

Dar nu orice preluare poate fi considerat plagiat. De pildă, sunt adevăruri pe care primenirea timpului le-a prefăcut în bunuri comune ale spiritului, aşa că, folosindu-le, nu mai comitem un act indecent. Atunci când spunem că ochii nu se mai satură de văzut şi urechile de auzit nu doar că nu plagiem *Ecleziastul*, ci, dimpotrivă, confirmăm o sumă de observaţii care chiar la origine reprezintă o generalizare a unor formulări datând sau mai bine zis provenind din *illo tempore*. Pe această bază se fundamentează ideea că înseşi cărţile din cărţi se fac. Dar nu oricum.

Uneori se petrec coincidenţe absolut întâmplătoare. De pildă, poetul Ion Tudor Iovian publică în anul 1987 volumul liric *Presiunea luminii*. Acelaşi titlu apare şi pe un volum de poezii publicat de Ioanid Romanescu în anul 1968. Mai tânărul poet nu şi-a dat seama că repetă un titlu folosit cu aproape două decenii în urmă. Dar nu încape îndoială că între cei doi poeţi întâlnim unele asemănări dacă nu stilistice măcar în privinţa anumitor particularităţi ale viziunii. Scriam deunăzi (în *Călător prin Utopia Felix*): …„mai tânărul poet trebuie să fi remarcat la poetul Ioanid Romanescu izolarea ironică, preocuparea de a-şi defini specificul poeziei, asprimea unor imagini care vorbesc despre nonconformismul său liric, atingând la Ion Tudor Iovian valenţe expresioniste.”

În sfârşit, cazurile de plagiat întâlnite la noi după 1989 sunt în număr atât de mare, încât avem a face cu un fenomen al depravării spirituale, alăturându-se altor certificări de acest fel, într-o România a răului cât se poate de bine făcut.

17 dec. 2015,
Bacău

**Gheorghe Andrei NEAGU[39]:**

I. Plagiatul pentru mine se practică încă de pe vremea Upanişadelor care nu sunt altceva decât forma scrisă a unor legende purtate din gură în gură. Şi poate că şi celebrele plăcuţe de la Tărtăria sunt o formă de a plagia într-un context în care cei ce scrijeleau ceva cu tâlc în piatra veşniciei preluau de la tâlcuitorii unei întregi existenţe umane care a precedat cu gândul apariţia lor. Spun asta pentru că spre deosebire de scormonitorii de texte care trăiesc de pe urma acestei operaţii nu cred că a scăzut cu ceva valoarea operei lui Mircea Cărtărescu care a preluat şi îmbogăţit cu predilecţie versurile lui Bolintineanu, ajungând să fie recunoscut ca un poet român demn de Premiul Nobel. Mă amuză schelălăitul acestor scormonitori în textele generalilor, miniştrilor, profesorilor şi a nu mai ştiu făcători de lucrare. Aceşti indivizi vindicativi în marea lor majoritate n-au scos măcar un volum care să le poarte numele.

[39] Prozator, promotor cultural, jurnalist, editor de presă literară şi fondator al revistei *Oglinda literară*. Membru al U.S.R.

II. Ce să fie plagiatul altceva decât s-au străduit să-l definească alcătuitorii DEX-lui? Dacă aş lua această definiţie ca atare aş atrage atenţia că mai toată creaţia este o plagiere. Ba chiar, o calchiere. Cineva spunea că în filozofie nu s-a mai spus nimic nou după enunţurile din filozofia antică. De aceea la români Nicolae Filimon trece drept tăticul romanului, Porumbescu drept făcătorul operetei, Vuia drept inventatorul avionului, etc. Până şi stiloul atât de drag scriitorimii de mai anţărţ îşi trage firea din românul Poenaru. O spun cu teamă pentru că am văzut la Cairo undeva în dreapta sarcofagului aurit a lui Tutankamon un angrenaj de roţi dinţate ce aducea cu angrenajul unui ceas medieval din turla unei biserici la care vizitatorii nu se prea opreau să-l privească. Salivau în faţa aurului mumiei faraonice. Şi atunci un cusurgiu care nu are habar să facă la rându-i un sistem de roţi dinţate nu ar putea să aducă ritos vorba de plagiat în faţa unui ceasornicar.

1. Cel mai mare omagiu l-aş aduce lui Eminescu. De fapt în revista Oglinda Literară poeta Ştefania Oproescu a tratat într-un editorial poezia poetului mason al Scoţiei Robert Burns. Să spunem că Eminescu a copiat? Despre Cărtărescu am făcut precizările necesare. Şi atunci când textele capătă de la un creator la altul valori superioare, ce rost am mai avea să ne ocupăm de plagiat.

2. Eminescu atrăgea atenţia asupra Epigonilor ceea ce este cu totul altceva. Imitatorii nu creează plus valoare – ca să vorbim în termenii

economiei de piaţă – pe când plagiatorii valorifică textele înaintaşilor sau numai informaţiile acestora întru folosul cetăţii.

3. Dacă ne pliem la România promovarea unei opere este deja un lux, editorii odată ce şi-au văzut banii aferenţi comenzii tipografice nu mai găsesc de cuviinţă că trebuie să se ocupe de promovare. Şi atunci, de cele mai multe ori autorul îşi ia cărţile sub braţ şi pleacă „în lumea mare" şi zău dacă ştie cineva ce valori are în braţe sau ce valori trec pe lângă sine.

4. Infracţiunea este doar dacă Socrate sau Bolintineanu îl reclamă pe cel care a luat ceva din rostirile lor şi le-a dat ceea ce spuneam şi mai înainte un pic de plus valoare. Este drept că unii se bucură atunci când sunt plagiaţi. Abia au cum să-şi facă reclamă, pentru că altfel n-ar fi zis nimeni câte ceva despre ei. Sunt situaţii când cel plagiat ar trebui să se bucure că a fost măcar citit.

5. Mi se pare prea mult să vorbim despre un Rapt românesc. Nu mai avem siderurgie, nu mai avem petrol, n-am recuperat tezaurul şi am dat şi averea românului Gojdu ungurilor. Despre automobile, fabrici de mobilă şi păduri nu mai vorbesc! Şi atunci unde este Raptul românesc. Românul este tot mai sărac de la an la an, adică este împins spre a comite infracţiuni spre a-şi asigura pâinea de zi cu zi pentru ca apoi să i se spună că este hoţ de către unii mai hoţi decât el. şi în foşgăiala asta va exista întotdeauna oameni dispuşi să plagieze. Adică pişicherlâcul intelectual

impus de unii mai puternici din afara graniţelor ţării nu mai apare decât o consecinţă a modului în care se dezvoltă societatea românească. Şi cu cât hoţul va striga mai tare hoţii va ajunge în funcţii de conducere. Am zis.

Focşani,
21 nov. 2015

**PRINŢ AL ÎNCHISORILOR**

**Ioan NEACȘU[40]:**

Două mari categorii de hoţii intelectuale au ajuns în atenţia opiniei publice din România în ultimul timp: „doctoratele" plagiate ale mai multor pseudointelectuali cu funcţii politice şi „lucrările ştiinţifice" elaborate de unii puşcăriaşi pentru a obţine – conform legii! – o diminuare a pedepsei. Politicienii au rămas cu acest complex al doctoratului de pe vremea Elenei Ceauşescu, prima „acad. dr. ing." fără şcoală. Țin minte că în anii 70 activiştii de partid, mai ales secretarii, deveneau doctori pe bandă rulantă, cu doctorate plătite sau chiar făcute de subalterni profesionişti „la ordin". Cum activiştii de acum nu-s mai breji decât cei despre care vorbesc, este normal să procedeze la fel. Cât îi priveşte pe chiriaşii puşcăriilor, ei au exploatat o lege făcută probabil „cu dedicaţie", ba chiar au obţinut un plus de „calificare", învăţând cum se face şi un furt intelectual. Aceste două fenomene cu care se confruntă acum societatea românească sunt o consecinţă a faptului că scara valorilor este mai

[40] Critic, istoric literar, eseist. Redactor-şef al revistei *„Catedra",* fondator al revistei *„Orizonturi noi"* (1993).

bulversată decât era în epoca de aur, că anomia care domină societatea face ca să nu mai putem deosebi valoarea autentică de pseudovalori.

Ce este, în fond, un plagiat? „Specialiştii" care se pronunţă acum pe diferite lucrări suspectate de plagiat pun în paralel pagini întregi din lucrările respective şi din alte cărţi scrise de autori reputaţi. A transcrie în propria lucrare un text de aiurea este automat un plagiat? Dar se ştie, „cărţile din cărţi se fac"! Celebra Istorie a lui G. Călinescu are pe mai mult de jumătate din pagini texte şi fotografii alese de autor cu grijă, chiar punerea în pagină a fost supravegheată atent de marele critic, astfel încât o altă ediţie, cea a lui Al. Piru, este de fapt o altă carte! Există o artă a citării, un text poate fi citat pentru a ilustra o idee, sau pentru a o susţine, aşa zisele „citate de autoritate". Evident, textul trebuie citat, nu strecurat hoţeşte în propriul text, dar de când cu intertextualitatea, a cita fără să faci trimiterea bibliografică obligatorie a devenit ceva normal. Pentru o lucrare ştiinţifică problema adevărată este: ce aduce nou în domeniu? Cu riscul de a fi prea didactic, să dau aici nişte definiţii pe care le învaţă orice student în anul întâi, la „tehnica muncii intelectuale". Rezumatul este redarea pe scurt a conţinutului unei lucrări, recenzia este un rezumat însoţit şi de comentariul, punctul de vedere al autorului, referatul este rezumarea mai multor lucrări pe o temă dată, iar lucrarea ştiinţifică este un referat care conţine şi o

contribuţie originală a autorului la tema respectivă. O teză de doctorat este o lucrare ştiinţifică, deci dincolo de bibliografie, de tehnica citatului, de stil, ea trebuie să aducă ceva nou în domeniul de cercetare. Nu orice carte, despre fotbal sau despre sfinţi, este o lucrare ştiinţifică. Dacă lucrarea respectivă se prezintă drept teză de doctorat, ea trebuie făcută sub îndrumarea unui savant în domeniul de cercetare abordat. Doctorandul trebuie să fie discipolul unui Maestru! Felul în care se atribuie acum titlul de „doctor" duce în derizoriu o instituţie care de-a lungul secolelor a însemnat consacrarea cuiva într-un domeniu ştiinţific.

Iată de ce mai important decât bibliografia este Maestrul, cel care garantează pentru discipol că este un demn urmaş. Discipolul trebuie să fie mândru că este urmaşul unui savant ilustru, iar Maestrul trebuie să fie sigur că Opera sa este continuată de un adevărat Doctor. Mi-e groază să dau nume de doctori şi de maeştri din lumea noastră politică!

Internetul face ca informaţia să nu mai poată fi controlată. Poţi copia o lucrare de la un capăt la altul şi nimeni să nu observe. Când un elev venea la şcoală cu o lucrare evident copiată, eu chiar îl lăudam, spuneam că lucrarea este foarte bună, apoi îl rugam să o expună liber în faţa clasei, să înveţe şi ceilalţi. Evident, nu mai putea scoate un cuvânt, deorece nici nu a citit-o când a

descărcat-o de pe internet. Ce-ar fi dacă l-am ruga pe domnul Copos să ţină o conferinţă pe o temă de istorie medievală?

În domeniul cercetării ştiinţifice nu un text copiat este plagiatul cel mai rău, ci furtul unei idei, pe care să o dezvolţi apoi sub semnătura ta. Este celebru exemplul psihologiei consonantiste a lui Ștefan Odobleja, de unde preia o idee pe care o dezvoltă Norbert Wiener, considerat creatorul ciberneticii. Eu însumi am avut surpriza neplăcută să văd că Gerard Genette dezvoltă în „Opera artei" vol. I: „Imanenţă şi transcendenţă", p.27 şi următoarele, o idee din cartea mea „Introducere în poezie", ba chiar nu se jenează să reproducă o schemă fără să citeze sursa. Asta e! Cărţile din cărţi se fac...

10 feb. 2016,
Bacău

**Daniel NICOLESCU[41]:**

## Despre plagiat

Este de bun augur că un important scriitor, precum Viorel Savin, este preocupat de tema plagiatului, circumscrisă corupţiei, devenită endemică în România de astăzi. Deşi plagiatul este clar definit de DEX, politicienii momentului, dovediţi a fi folosit în lucrările lor de doctorat zeci sau chiar sute de pagini din cărţile/tezele altor autori, fără a cita sursa, duc o asiduă campanie de redefinire nesimţită, de ambiguizare a fenomenului, în strădania lor de a se scoate basma curată.

Cel mai grav lucru este acela de a te şti tu pe tine că ai săvârşit un furt intelectual şi apari la TV, ţinând lecţii de morală şi condamnând cu mânie proletară fenomenul. Cu alte cuvinte hoţul strigă hoţii. Este culmea cinismului. Mai mult, în apărarea lor sar cu grabă să-i apere unii oameni cu funcţii şi titluri academice şi duc astfel în derizoriu/compromit ideea de a combate fenomenul, considerând că plagiatul ar fi ceva minor. Chiar aşa fiind, dacă nu vom fi corecţi în

[41] Profesor, critic literar, jurnalist.

lucrurile considerate mai puţin importante, nu vom fi corecţi nici în exercitarea unor demersuri de importanţă majoră. La noi, uneori, totul funcţionează pe dos, pentru că avem nişte tipare, consecinţă a cancerului comunist, în mentalul colectiv, care, pur şi simplu, sunt contaminate cu un virus care a creat epidemia corupţiei. Noi românii nu avem cultul respectării legilor. În opinia multora, legile sunt făcute ca să fie încălcate. Şi mai mult, din necunoaştere, din ignoranţă, fenomenul nu este condamnat de alegători, ba mai mult este tolerat şi nesancţionat la urnele de vot. Nu există respect faţă de produsul intelectual. Alegătorii, uneori, iau chipul şi înfăţişarea liderilor politici plagiatori.

Viitoarea lucrare despre plagiat al lui Viorel Savin, autorul recentului roman *Impostorul*, este un act de conştiinţă al unui intelectual autentic şi un pas spre clarificarea unor fenomene blamabile pentru această etapă de parcurs a României postdecembriste.

Ce este plagiatul?

Poate fi un omagiu şi o recunoaştere aduse unui congener, dacă îl citezi, respectând regulile întocmirii unei lucrări ştiinţifice .

Este o infracţiune blamabilă, constând în furt şi minciună, în încălcarea regulilor faţă de proprietăţile intelectuale. Din perspectivă creştină, este şi o încălcare a poruncii a opta, din decalogul divin, care exprimă în mod imperativ, fără putinţa de a negocia: să nu furi!

După opinia lui N. Manolescu (Despre poezie, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1987, p. 86) *plagiatul poate fi o formă de intertextualitate. Însă dacă nu putem dovedi că intenţia de înşelare funcţionează ca procedeu literar, plagiatul nu devine o categorie estetică, mai ales în epoca modernă.*

14 dec. 2015,
Bacău

**POLITICIENI**

**Gruia NOVAC[42]:**

Sunt sigur că plagiatul e, alături de alte acceptate opinii, o meteahnă sinistră, care, devenită cu timpul învăţ, ajunge conduită inconştient conştientă, de unde şi siguranţa smintită a autorului.

Culpa plagiatului – aşa cum îl receptăm noi astăzi, după decantări îndelungi – e dificil de limitat ca margini ale unei acţiuni intenţionale. Sensul contemporan e aproape stabilizat, el referindu-se la furtul intelectual în literă şi spirit. E bine că semantica modernă a hotărât o arie, fiindcă în latina ştiută de mine plagiator, -oris însemna „răpitor sau negustor de oameni", iar plagiarius, îi „răpitor de persoane, de obicei sclavi ai altora, puşi la vânzare" (v. G. Guţu, *Dicţionar latin-român*, Editura Şt. şi Encicl., Buc., 1983, pagina 920), iar plagio „a răpi oameni spre a-i vinde".

[42] Profesor de Limba şi literatura română. Publică volume de critică şi de istorie culturală. Premiul EMINESCU *„Teiul de argint",* pentru Publicistică (Botoşani, 2015). Membru al Societăţii „Academia Bârlădeană".

Putem, fără tăgadă, să admitem că sensul de azi nu trădează, în intenţie, prea mult, sensul antic iniţial, ba, dimpotrivă, potenţează stupiditatea raptului, abnormitatea lui, dar mai cu seamă astuţia (şiretenia) gestului şi efectele ignare ale unei acţiuni recurente în timp. Subliniez afirmaţiile suspuse prin amintirea unui plagiat celebru de la noi. Cunoscutul jurist român Constantin N. Hamangiu (1869-1932), procuror de Ilfov, şi-a publicat, în 1893, lucrarea *Proprietatea literară şi artistică*, susţinută ca licenţă în drept şi primită, atunci, cu susţinute elogii de o comisie examinatoare formată din nu mai puţin cunoscuţii savanţi G. G. Danielopol, Grigore Tocilescu, C. G. Disescu. Lucrarea lui Constantin N. Hamangiu s-a dovedit, patru ani după susţinere, în 1897, că a fost plagiată *ad litteram* după teza de doctorat a juristului francez Paul Clement, susţinută la Grenoble în 1867.

Un fel de notă-apendice parcă se cere: plagiatul vechi şi nou e adesea facilitat şi de ignoranţa (sic!) comisiilor, comiţiilor, juriilor, diriguitorilor şi mai ştiu eu cui, fiindcă în clipa aceea (a susţinerii, nu?) se arată… neinformaţi. Asta nu-l iartă însă pe plagiatorul care, în faţa mea, e… lotru! Aduc în discuţie şi vânzoleala din presa ieşeană, a acestui sfârşit de an 2015, iscată în jurul cazului de plagiat în două cărţi publicate de prietenul nostru Daniel Corbu!

Aşadar, domnule Viorel Savin, trebuie să ştiţi că adevărul adevărat niciodată nu va fi pur, atâta vreme cât nedreptatea prevalează, nu numai

în spaţiul nostru anamorfotic, ci în lumea largă. Nu mai ştiu cine (îndurare!) se întreba cândva, sfâşietor de dramatic: Oare când nedreptatea va obosi? Să fiu al ciorilor dacă nu-s tentat să adaug că atunci va izbândi şi adevărul. Vai, vai, vai!

Or, în legătură cu convingerea D-Voastră că „în aceste vremuri nu există nimic mai util pentru români decât să respingă prin orice mijloace jalnica şi păguboasa parafrază a unei vechi ziceri care ne marchează adânc existenţa: *Amica veritas, sed magis amicus Plato!*", cu puţinele mele mijloace voi mai adăuga nişte vorbe, alături de cele din paginile de mai sus, deşi nu întotdeauna parafraza e validă.

Zicerea neparafrazată atribuită lui Aristotel e departe de posibila intenţie a vreunui interpretator de a-l coborî pe Platon până la ultimul fuştei al unei virtuale scări valorice. Aristotel e drept, rămâne (va rămâne?) adevărat (ah, iar cuvântul acesta deranjant!), tocmai pentru că îşi manifestă, cinstit-cinstit, independenţa intelectuală faţă de maestrul său, după cum e mai mult decât drept – şi acum extrapolăm – să ne-o păstrăm faţă de orice altă valoare dăruită cu competenţă şi gândire imperativă. Ştiţi şi D-Voastră că, fiind o datorie, adevărul nu va ieşi nicicând din raza intenţiilor noastre inteligente, dar, supărând, este mai întotdeauna, dacă nu suspicionat, măcar uitat. Lucrurile acestea trebuie înţelese individual, iar când mai mulţi vor pricepe asemenea judecată simplă, ei vor „infecta" lumea cu un vaccin, care poate, încet-încet, devenit

panaceu, ne va face imuni la… nedreptate. O spuneţi însă chiar Domnia-Voastră, frumos şi adevărat, în poemul *din jurnalul unei cătine* (pag. 159, vol. *Evanghelia eretică*, 2005): *„fiindcă/ şi-au înţeles/ doar plânsul/ întrebarea «ce altceva am putea face?»/ plutea acru/ în fiecare/ asigurând/ împlinirea perfectă/ a destinului// fiindcă/ şi-au înţeles/ doar plânsul”*.

Democrit ne spunea că despre adevăr să nu vorbeşti mult, deoarece *„veritas simplex oratio”* (vorbirea adevărului e simplă). Seneca?

Întrebărilor celor cinci (5) pe care mi le-aţi pus sub ochelari le răspund succint: plagiatul e imoral, plagiatul e infracţiune, plagiatul e incompetenţă intelectuală (nu e cam pleonastică sintagma!). Dar, ca şi minciuna, adevărul nu va muri.

Cu mulţumiri că m-aţi solicitat, cu bunătate am răspuns.

Bârlad,
6 Decembrie, 2015

**Gheorghe PARASCAN[43]:**

Promovare insolită şi plină de riscuri
a unei opere mai mult sau mai puţin valoroase.

Cred că punctul 3 este cel real!

Spun aceasta și din punctul de vedere al scrierii din domeniul ştiinţei.

Daca în literatură o scriere este un obiect de artă de sine stătător și am putea spune că a copia este plagiat, în ştiinţă orice afirmaţie copiată poate fi total distructivă. În textul ştiinţific se ştie că o afirmaţie veche poate fi contrazisă de noi afirmaţii, nimic nu este etern, altfel nu ar exista evoluţia cunoaşterii. Astfel că este periculos să copii și să susții afirmații ale altor autori. Nu ne putem apropia de adevărul naturii cu idei antice, ci doar testând idei noi și verificând din mers apropierea lor de realitate.

Așadar, avem două situații diferite:

a. Textul din literatură, este practic un obiect de artă etern, păstrând unicitatea gândirii autorului acestuia și orice plagiere conduce la diminuarea mesajului autorului inițial, dar

[43] Pictor, inventator, cercetător autodidact, restaurator de monumente de cult, membru al Fondului Plastic.

deschide porţi unor noi înţelesuri în cazul în care cel ce utilizează textul dă dovadă de creativitate, lucru pozitiv!

b. Textul ştiinţific este mereu schimbător, spre binele ideii fundamentale pe care o urmărește: adevărul naturii. Ideea primează și nu textul. Cum adevărul nu ne aparţine, textul ştiinţific este universal și parţial aparţine unui autor sau la mai mulţi autori.

Dacă textul literar este un text ce unește mai multe minți și experiențe în contextul unei fraze..., textul ştiinţific păstrează ideea, opţiunea realistă spre care tindem în cunoaștere, în defavoarea autorilor. Textul științific este ca un autobuz care ia autori de la o stație și îi lasă la o altă stație, dar mereu fiind plin de autori ce au noi și noi cunoștințe.

Plagiatul literar este o reinventare artistică a unui text, fiecare variantă având meritul de a prezenta o realitate artistică personală în baza experienței altor autori.

Plagiatul științific este un risc de stopare a cunoașterii umane a realității naturale. Nu mai putem gândi ca în evul mediu.

Sper ca aceste argumente să fie de folos!

Bacău,
2 dec. 2015

**Adrian DINU RACHIERU[44]:**

I. Cred şi eu, ca şi Domnia voastră, iniţiatorul acestor *interviuri-revolver*, că demersul este, vă citez, „absolut necesar timpului prezent". Într-o vreme a degradării pe toate planurile, scoţând ţara la mezat, *plagiatul*, însoţind glorios mitocănia, jaful, indiferenţa lăbărţată etc., a devenit, vai, un sport naţional. Mai rău chiar, o instituţie publică, cum zicea Al. Dobrescu, criticul ieşean cercetând, cu zel detectivistic, productiva cleptomanie intelectuală. Se ştie, mulţi iluştri bărbaţi ai neamului au căzut în ispită. Cei de azi, mai puţin iluştri, fie din sfera universitară sau din politichie, îşi dau cu voioşie în petec, nesinchisindu-se, în travaliul doctoral, îndeosebi, de paternitatea unor idei. Încât, sperând – în chip naiv – în eradicarea fenomenului, constatăm că, în pofida eforturilor de igienizare, plagiatul rămâne „o meteahnă grea şi de succes", cum remarcase altcineva. Provocat, încerc a-l cerceta, la somaţia Dvs., cu *ochi sociologic*.

[44] Profesor universitar, critic literar, eseist şi prozator. Doctor în sociologie cu teza *Postmodernismul românesc şi circulaţia elitelor în context postdecembrist* (1999). Membru U.S.R.

II. Observ că propuneţi, dincolo de gravitatea problemei, un jucăuş slalom, chemând la rampă câteva „definiţii” şugubeţe. Iar eu, pentru a mă descurca, voi chema în ajutor volumul lui Al. Dobrescu, *Faţă în faţă*, încă sub tipar la *Editura Academiei Române*, aşezat în prelungirea unor mai vechi preocupări, investigând fenomenul. Textele, puse „faţă în faţă”, îngăduie evidenţierea, „sub diverse forme”, a unor împrumuturi ilicite, a unor aproprieri „pe furiş”; avem de-a face, desigur, cu *o critică externă*, cum mărturiseşte însuşi autorul, discutând, „la oglindă”, despre paternitatea unor contribuţii (fraze, paragrafe, cărţi). Cum înfloritorul plagiat nu are o istorie (în sensul devenirii interioare), chiar în *Corsarii minţii* (2007), copleşit de bogăţia materiei, Al. Dobrescu încercase „o expunere întrucâtva cronologică şi oarecum tematică”. Dar nu dorea „o vânătoare de vrăjitoare” (scria în *Avertisment*), fenomenul fiind *fără evoluţie*, cu, desigur, mereu alţi protagonişti „merituoşi”, cu descoperiri accidentale, atât „prinşii” cât şi negustorii „cinstiţi” convieţuind în frăţietate.

1-2. Să fie vorba de o recunoaştere, de „un omagiu”, insinuaţi, „altruistul” autor secund sacrificându-şi, cu discreţie, propriile mijloace? Dar nerefuzând a semna, asumându-şi o falsă identitate. Evident, actualii piraţi au avut „înaintaşi de clasă”. Istoria ilustrată (pentru unii, doar „extravagantă”), gândită în patru volume (o fi ajungând?) de Al. Dobrescu, urma „să umple un

gol". Acolo, în primul tom al *Corsarilor minții*, criticul reținea „autori plagiari" (după vorba cavalerului Stamati, el însuși în culpă) din afara beletristicii (cronicari, savanți, dascăli, predicatori și oratori, tălmăcitori, jurişti), cei care, „sorbind" cu nesaţiu idei, transcriind harnic ori venind cu traduceri „dosite", se vor dovedi, la *Judecata de apoi a cărților* (după pronosticul umoristului Moritz Saphir) mari datornici, cu reputații în suferință. Pirateria intelectuală este nu doar o ocupație străveche, ci și o meserie democratică, braconierii jecmănind „zestrea scrisă a omenirii". Dar cercetând cu sârg fenomenul, îmboldit, bănuim, de cartea lui Georges Maurevert (*Le livre des plagiats*) pe care a tradus-o, semnând prefața și notele lămuritoare (în 2005), Al. Dobrescu, în chip de „plagio-log", nu se vrea neînduplecat. El pune, amuzat, și o binevenită surdină, constatând că „nimic nu e absolut sigur", răscolind expert probele și „citatele siameze". Ce ne facem, apoi, cu molima *rescrierii*, pornind, desigur, de la *o recitire altfel*, cum ne spunea, profesoral, Mircea Anghelescu? Știm demultișor că originalitatea e relativă, că nu e nimic *întrutotul nou* sub soare.

3. Da, în epoca Internetului, când prada e la îndemână și riscurile, fatalmente, sunt mari (vezi sistemul anti-plagiat). Totuși, fenomenul pare incontrolabil. Boala autorlâcului, diluviul editorial sufocă piața. Poate cineva face față acestui ritm astenizant? Încât doar întâmplarea, ceasul rău, bănuiesc, scoate la lumină pe unii împricinați, dați

în vileag. Alţii rămân neştiuţi. În plus, *net-democraţia*, prin revoluţia digitală, încurajează bigamia virtuală (internauţii trăind în lumi paralele), dar şi avalanşa de comentarii, egocentrice, injurioase, de regulă, sub scutul anonimatului, ameninţând ecologia spiritului. Aşa-zisul mesianism mediatic suspendă responsabilitatea. În *media workers* autorul a dispărut şi „prădătorii", fără busolă etică, îşi fac de cap în agora electronică, uitând de sobrele ghilimele...

4. Îndemnul heliadesc („e vremea de scris") rodeşte şi deja pomenitul cavaler Stamati, în pofida „dezminţirilor", îşi „camuflează cărările", bucurându-se de faima unui poet original. Sunt de amintit, fie şi în treacăt, opiniile celor convinşi de „binefacerile" fenomenului, îmbogăţind vocabularul unei limbi născânde, cazul ilustru fiind, desigur, G. Ibrăileanu. Autorul *Adelei* invoca, salvator, ignoranţa publicului, şi el în formare; crezând că, „până la un punct", astfel de vinovate împrumuturi ar fi utile. Deci, „slujind", putem zice, glumind amar, *interesul comunităţii*, cu fibrilaţie patriotică chiar. Vremurile s-au schimbat. O fi adevărat că scrisul e „un jaf pe seama trăitului", cum ne reamintea Vasile Andru. Dar fiece *scriitorinc* e şi suma lecturilor sale (metabolizate). Azi, în plin haos comunicaţional, ca victime ale *infobezităţii*, ciugulind idei, traficând opinii, băşca festele memoriei, putem practica, mă tem, şi un *plagiat involuntar*,

anonimizând, în urzelile noastre textuale, sursele (luxuriante, în agitata *societate mediatică*). Viermuiala din lumea internautică, falsul egalitarism, vehemența junilor vocali (suspendând spiritul critic), autismul, minimalismul (inclusiv moral), jurnalismul de pubelă, încurajează și cauționează o literatură „populară", din care se înfruptă toți, fără grija unor poveri dubitative. Plus avalanșa „evenimentelor" în devălmășia postdecembristă, surclasând posibilele „denunțuri", inventariind – avocațial – *cazuri*, strivite, iute, de alte cazuri de furtișag, ținând afișul o zi-două. Încât ne putem întreba cu o mimată candoare: vor fi ei, cei dovediți la „tribunalul poporului", *recalibrați* după dezvăluirile stânjenitoare și meritatele vorbe de ocară? Vor fi reevaluați și osândiți postum? Sau igienica uitare și flexările conjuncturale îi vor izbăvi, în pofida insistențelor pedagogice ale unor bătăioși justițiari? Da, în marasmul postdecembrist, și *cultura are corupții ei*!, ca să preiau titlul unui articol care a stârnit ceva valuri.

5. Într-o țară satelizată, pauperă, a veșnicelor urgențe, în care cârpim și încropim „de azi pe mâine", într-o țară confuză, nevertebrată, prea ocupată cu *supraviețuirea*, răvășită, cu știutele excese, animând orice undă emoțională, risipind adrenalină cancanieră, cu rare izbucniri de normalitate, ce-am putea spera? Vremurile noi au schimbat agenda; spectacolul mediatic (senzaționalism, agresivitate, sexism, cinism etc.)

a pătruns în capilarele societăţii şi ne scufundă în amoralitate. Dacă tot a declinat respectul pentru carte, mă tem că plagiatul, banalizat, e doar „un pişicherlâc intelectual”. Vidat, însă, de consecinţe morale? Ei, asta chiar ar fi cireaşa de pe măreţul tort al Raptului românesc. Dar să nu ne mirăm prea tare. Întocmind o istorie socială a Sociologiei româneşti (1900-2010), cei doi coordonatori (Cătălin Zamfir şi Iancu Filipescu) observau că taman *tema etică* ar fi, în producţia sociologică, spre coada listei. Deşi, ne amintim, D. Gusti înţelegea „ştiinţa naţiunii” ca *o etică vie*. Când ne-om „aşeza”, poate se va schimba ceva. Până atunci, doar ne amăgim în himerice proiecte de ţară, „resetând” clasa politică, restrângând, sperăm, în limite suportabile, corupţia şi jaful. Că de eradicare nu poate fi vorba...

2 dec. 2015

**George ROCA[45]:**

INTERESANT, NU-I ASA ?

În ultimul timp se vorbeşte tot mai mult de furtul proprietăţii intelectuale, de plagiate, de însuşirea pe nedrept a unor bunuri mobile, imobile sau spirituale care… nu aparţin de nici un fel noilor beneficiari.

Peste tot în lume se fură ca-n codru! Din Australia p'nă în Olanda, via România. Olanda care nu ne-a lăsat să intrăm în Schengen deoarece suntem corupţi şi nu stăm bine cu justiţia! Dar ei!?

Să conjugăm deci împreună verbul „a fura":

Noi furăm?

Voi furaţi…!?

Ei „maastrichtienii" fură?

Poate da, poate nu! Depinde de urechea şi de verdictul expertului! Expertului în muzică, desigur!

Un analist, sau mai mulţi analişti trebuie să ia problema în serios… să descopere dacă Municipalitatea din Maastricht (Limburg) ne-a sfeterisit, sau nu, imnul „Pe-al nostru steag e scris

[45] Poet, prozator, ziarist, fotograf freelancer, grafician, editor de carte, redactor la diferite reviste literare româneşti din jurul lumii. Membru al Ligii Scriitorilor din România.

unire”. Nu ştiu sigur, dar tare îmi miroase a plagiat…

Să fiu mai explicit. Aş vrea să menţionez deci un fapt care m-a pus pe gânduri.

O asemănare extraordinară între „Imnul Maastricht” interpretat de faimosul André Rieu şi orchestra sa şi „Pe-al nostru steag e scris unire” – cântec patriotic dedicat Unirii Principatelor Române, Moldova şi Ţara Românească de la 1859. După câte ştiu, muzica îi aparţine lui Ciprian Porumbescu (1853 – 1883), iar versurile lui Andrei Bârseanu, cu toate că pe site-ul Wikipedia se specifică clar faptul că „Imnul Maastricht” îl are compozitor pe olandezul Alphonse Olterdissen (1865 – 1923) şi a fost adoptat ca imn oficial de către Municipalitatea oraşului Maastricht (abia) în anul 2002.

Celebra melodie a compozitorului român Ciprian Porumbescu a devenit din 1912 şi imnul naţional al Albaniei (Himni i Flamurit). Albanezii menţionează cu mândrie numele compozitorului şi recunosc originea sa românească. Oricum, asemănarea dintre cele trei variante este notabilă! Greşesc oare? Să facem o comparaţie:

IMNUL MAASTRICHT:
https://www.youtube.com/watch?v=KUzbT7x2_48

IMNUL ALBANIEI:
https://www.youtube.com/watch?v=XKNG_HxrXfQ

ORIGINALUL:
https://www.youtube.com/watch?v=0hx1uaGcI7g

Şi uite aşa! Tăcere totală! Romanii trebuie să fie mereu cu ciocu' mic, chiar dacă alţii ne fură pe faţă! Ruşii ne-au furat teritoriile şi tezaurul, norvegienii copiii, canadienii descoperirea insulinei, austriecii pădurile, iar domnii olandezi ne „fură" imnul pe care simpaticul Rieu şi audienţa lui din piaţa municipală din Limburg îl cânta într-o veselie cu mâna pe inimă! Iar, alde noi, ca să demonstrăm că suntem europeni cuminţi şi cu botu' pe labe, ne preocupăm numai de criticarea justiţiei interne, a parlamentarilor de toate culorile, de plagiatele autohtone de doi lei şi de cărţile scrise în puşcărie...

P.S. Poate vom descoperi în curând că Ciprian Porumbescu l-a plagiat pe… Alphonse Olterdissen!

Sydney, Australia
24 ianuarie 2016

**Adrian G. ROMILA[46]:**

Plagiat

Nu cred că o carte despre plagiat ar descuraja plagiatul. Toată lumea (inclusiv cea care scrie sau, mă rog, redactează o lucrare de un anume fel) ştie cam ce e plagiatul şi că e cel puţin imoral şi nedeontologic să plagiezi. Niciunul dintre potenţialii plagiatori, însă, atunci când cade în capcana ispitei de-a ieşi cât mai bine pe munca altora, nu-şi mai pune problema vreunei culpe morale, penale sau de alt fel. Când afirmarea şi recunoaşterea sunt la îndemână, va plagia, cu tupeu.

Bun! S-o luăm în ordinea chestiunilor date!

1. Atunci când preiei din lucrarea altcuiva, e bine să precizezi sursa şi să pui ghilimele. Dacă parafrazezi cu un mare grad de apropiere faţă de ideile celuilalt, iarăşi e bine să-l menţionezi. E vorba de rigoare ştiinţifică şi deontologie profesională, nu de omagiu, omagiul are alte

[46] Poet, prozator, eseist, critic literar. Redactor la rev.: *„Antiteze”* şi *„Conta”.* Doctorat în folclor şi antropologie culturală.

instrumente. Altfel, oricine poate gândi orice, inclusiv ideile altuia, nu? Reformulările cu propriile mijloace expresive te scuteşte, cumva, de obligaţia citării, dar tot e fair-play să numeşti autorul de la care ai preluat/reformulat. Deşi va fi greu de dovedit, ulterior, că ai copiat, ideile circulă şi mulţi gândim la fel, într-o aceeaşi chestiune. Adică te poţi apăra, în caz de acuze, subliniind că ai ajuns la aceleaşi concluzii. Dar asta numai dacă acuzatorul nu e destul de insistent şi de dispus să demonstreze că ai copiat, cu textele puse faţă în faţă. Orice astfel de campanie publică poate duce la certitudinea culpei.

2. Citarea e o formă de recunoaştere a valorii celuilalt. Dimpotrivă, plagiatul e o discreditare a ta, în primul rând, şi a celuilalt, apoi, prin trecerea sub tăcere a anteriorităţii lui.
Și totuşi, nu orice parafrază e plagiat. Trebuie să recunoaştem că, adesea, e greu de dovedit ce e plagiat şi ce doar reproducere a unor idei convenţionale, preexistente, specifice unui domeniu sau unei teme date. Un posibil criteriu ar fi frecvenţa identităţii conceptelor de la un text la altul, precum şi lungimea şi cvasi-identitatea unor formulări. Dar nu bag mâna-n foc că acestea vor dovedi până la capăt un plagiat. Un domeniu specific are idei specifice, pe care toată lumea le poate vehicula sau deduce identic, până la un punct.

3. Când plagiezi, nu promovezi decât imoralitatea ta. Și în niciun caz nu promovezi opera plagiată, căci cauţi să-i ascunzi identitatea, să-i negi contribuţia, s-o jefuieşti, pur şi simplu. Abia cei care descoperă plagiatul refac onoarea pierdută a textului violat. Ce se întâmplă când nu există asemenea descoperitori, e, într-adevăr, o chestiune de discutat. Cel mai probabil rămân cetăţeni onorabili.

4. Infracţiune e numai plagiatul descoperit şi reclamat ca atare. Cel nedescoperit rămâne o imoralitate singulară, potenţială şi personală, un rapt cu care plagiatorul trăieşte liniştit, purtând masca propriei pseudo-valori. Caracterul penal al plagiatului nu există în afara denunţului public, iar caracterul blamabil e doar apanajul celor care ştiu, dar tac sau nu au cum acţiona împotriva lui. Dar, din nou, nici penalul, nici blamabilul nu au vreun efect asupra plagiatorului, care deja are simţurile morale adormite, de vreme ce a copiat cu neruşinare. Despre desăvârşire intelectuală şi foloase aduse comunităţii nici nu se pune problema (decât dacă nu ştim că s-a copiat, şi atunci nu rămâne decât să confirmăm proverbul că hoţul neprins e negustor cinstit).

5. România e singulară nu în obiceiul plagiatului, se plagiază şi în alte părţi (poate nu cu atâta competenţă şi neruşinare), ci în caracterul public şi nepedepsit al plagiatului. Pur şi simplu, în România, mai mult ca în alte părţi, se construiesc

cariere şi prestigii pe plagiat, iar plagiatorii, odată descoperiţi şi denunţaţi, nu au bunul simţ al retragerii sau cel puţin al recunoaşterii şi al scuzelor. Dar, pe lângă cele de care ştim deja, câte plagiate de care s-a profitat mai sunt? Şi câţi oameni „importanţi" au făcut-o? Câte „*personulităţi*"(sic!) îşi ascund raptul, pozând în autori respectabili? Şi, de cealaltă parte, cât e numai campanie de presă şi cât adevăr, într-un caz public de plagiat?

Până la urmă, plagiatul rămâne o chestiune de principiu, în lipsa descoperirii sau a denunţării lui. Pur şi simplu onestitatea intimă, respectul faţă de tine însuţi şi de domeniul pe care-l reprezinţi te opresc de la plagiat. Totul se rezumă la privitul în oglindă şi la dormitul liniştit. Le poţi face, ştiind, fie şi numai tu singur, că ai plagiat şi că exişti public pe munca altora?

Şi încă ceva: incidenţa plagiatului pare direct proporţională cu prestigiul calităţii de autor şi cu fascinaţia cărţii. Câtă vreme se plagiază, înseamnă că autorul încă e cineva, într-o comunitate. Altfel, de ce ar vrea, cu orice preţ, să-şi pună numele pe-o copertă, când se poate afirma şi în atâtea alte moduri?

18 nov. 2015,
Piatra Neamț

**Cristina ŞTEFAN[47]:**

I. A vorbi despre plagiat ca analiză, presupune un rechizitoriu peremptoriu fiind catalogat de Codul civil şi într-un timp chiar de Codul penal, o infracţiune cu măsuri clare de sancţionare.

Întrebările ulterioare i-ar da totuşi circumstanţe atenuante sau măcar interpretări ale faptei ticăloase, justificări sau motivaţii, definiţii, funcţie de context, conjuncturi, subiecte. Dar fapta de a plagia este restrânsă la o faptă de furt şi pedepsită ca atare, deşi astăzi se practică în toate domeniile, de la site-urile de socializare până la lucrări de doctorat, în varii domenii.

Plagiatul este definit în DEX foarte clar: „Operă literară, artistică sau ştiinţifică a altcuiva, însuşită (integral sau parţial) şi prezentată drept creaţie personală. [Pr.: *-gi-at*] – Din fr. **plagiat.”** Sursa: DEX '09 (2009)

În ultimul deceniu, odată cu democratizarea domeniilor culturii, a mediului universitar, a editurilor, prin descentralizarea publicaţiilor şi

[47] Scrie poezie, proză, eseuri şi critică literară. Organizează cu succes evenimente culturale. Fondatoare a Cenaclului interactiv online Lira 21. Membră a U.S.R.

anularea cenzurii lor, plagiatul a devenit un fapt concret al oportuniștilor, al celor interesați de cariere, fie ele politice, literare, științifice, iar mediul online a facilitat informarea și utilizarea surselor multiple bibliografice la discreția infractorilor de gen.

Și totuși există cazuri celebre de plagiat care au beneficiat de inginerii avocățești prin care unui plagiat, deși dovedit ca preluare mot-a-mot de la un alt autor, i s-au găsit interpretări favorabile plagiatorului, acesta rămânând nepedepsit. Consecința este mai gravă prin deturnarea drepturilor de autor, în aceste cazuri. Ultimul caz la care mă gândesc a fost cel al avocatului Florin Ciutacu, despre care am citit pe internet că a dat în judecată Guvernul României pentru plagiat pentru că în noul Cod civil au fost copiate pasaje din opera acestuia, „Codului civil adnotat". Nu i s-a dat câștig de cauză cu motivația fundamentată pe așa-zisa teorie a oglinzilor prin care:

> *„Faptul că legea, în general, și, prin reducere la special, Codul civil reprezintă o oglindă a societății, reflectarea evoluției sale, iar ideile și adevărurile generale, îndeobște cunoscute nu pot constitui obiect al dreptului de autor. (...) Fraze, în forme mai mult sau mai puțin apropiate celor aparținând reclamantului pot fi regăsite și în alte tratate, tocmai pentru că principiul este atât de larg cunoscut și acceptat, or de principiu, nu este plagiat dacă se reproduce o idee*

*comună, pe care o găsim în mai toți autorii de aceeași specialitate."* (Sursa, Internet)

Fără a contrazice o instanță demnă de tot profesionalismul juridic, rezultă că plagiatul ar trebui tratat diferit de la un domeniu la altul ca legislație, distincția fiind făcută punctual atât ca abordare cât şi în conţinut.

II

Dacă se referă la literatură, un omagiu adus unui autor se poate face legal prin citare, comentarii, parafrazare, toate explicite și explicitate. Sunt nenumărate lucrări literare dedicate, în care opera omagiată este scrisă cu ghilimele. Și în celelalte domenii o operă a unui autor poate fi disecată, extinsă, contrazisă prin citate și comentarii. Un omagiu prin furtișag de expresii sau preluare riguroasă rămâne un plagiat veritabil.

Simpla recunoaștere a unei opere literare are metodele ei bine stabilite, deși și acestea ar trebui normate legal, prin recenzii, exegeze, note critice, eseuri, punctând că ar trebui acordul autorului pentru citare. Cunosc un caz între scriitori cu o acuzare de plagiat și drepturi de autor când deși prezent la un interviu de bună voie, intervievatul nu a fost de acord cu publicarea interviului şi în momentul în care cel care i-a luat interviul l-a şi publicat într-o carte, s-a ajuns în instanţă. Şi aici ar trebui măsuri legale de accept,

de contractare, de prevenţie a unor astfel de cauze.

Promovare prin însușire a unor drepturi de autor? Este greu de acceptat, pentru că în toate cazurile de plagiat se presupune şi se acuză un furt, o faptă penală.

Un autor secund nu există, autorul este unic, tot ce-i urmează ca acte de dezbatere, de preluare, de inovare, a operei primare( inițiale) îl va avea ca incipit.

Consecinţele morale există, mai mult sau mai puțin, funcție de raftul pe care stă autorul în ierarhia valorilor recunoscute. În genere un plagiator este și un om lipsit de caracter și nu va avea propriile consecințe morale, va merge mai departe în oportunismul său, de aceea pledez pentru o măsură coercitivă exemplară dar şi pentru interzicerea unor drepturi de publicare sau de participare culturală sau științifică după caz.

În loc de încheiere, vă mulțumesc și dacă mi-e permisă un zâmbet de concluzie și aș zice că întrebările sunt metafore urzicătoare, sunt, puțin zis, eufemisme la adresa plagiatului ca faptă reprobabilă, demnă de o cazuistică penală.

Am convingerea că simțul umorului dumneavoastră a iscat acest interviu iar respondenții vă vor satisface dramatic, umoristic, într-o ședință virtuală de combatere organizată a crimei.

21 nov. 2015,
Bacău

**Adrian ŢION[48]:**

În contextul actual, desemnat ca atare de aranjamentele ce se pot obţine din redistribuirea scării valorilor, într-o societate excesiv liberală ca a noastră, oportunitatea discuţiei despre plagiat pare caducă, deşi e de o extremă importanţă. Confuzia care s-a instalat în sânul acestei societăţi debusolate reclamă întoarcerea la normă, dacă asta mai e posibil.

După felul în care au fost formulate, întrebările trimit spre cele două categorii de intelectuali aflate în interdependenţă faţă de actul creativ: intelectuali de consum şi intelectuali de creaţie.

Intelectualul de consum, cel care citeşte, reproduce teze şi idei din cele lecturate, uneori mai şi comentează paragrafe care i-au mers la inimă (în literatură) sau prezintă un interes general, demn de remarcat (în ştiinţă), se desprinde cu greu de problematica avută în vedere şi... comite aproape inconştient plagiatul. Nu e un

[48] Prozator, poet, critic literar, teatral, cronicar TV şi cinematografic. Intensă colaborare cu revistele tipărite şi cu cele electronice. Membru al U.S.R.

omagiu adus „operei unui congener”, ci neputinţa de a se desprinde din magnetismul acesteia. Cu citate sau fără, discursul său avansează în platitudini gata formulate. E tipul plagiatorului inocent, inconştient, iniţial fără pretenţia că demersul său este unul original. Dar exersând formula, pretenţia de creaţie proprie/originală se instalează treptat şi cititorul grăbit, care nu mai apucă să se documenteze, îi acordă creditul râvnit, folosit cu asupra de măsură spre propria sa glorie. Ce-i de blamat aici? Demersul interpretului sau supralicitarea acestui demers şi urcarea lui în creaţie pură?

Începând de la elevul care copiază comentarii literare de pe net şi până la autori de teze de doctorat care, pentru a fi în miezul problematicii, reproduc masiv din alte lucrări, originalitatea pare atinsă de nulitate. Intelectualul „onest şi discret” stă deoparte, citeşte, consumă şi îşi trăieşte în intimitate catharsis-ul. Nu comite comentarii, nu judecă valoarea operei cu anumite scopuri, cum ar fi consolidarea poziţiei sale profesionale sau sociale. Se bucură că şi-a îmbogăţit sufletul. Dar câţi sunt din această categorie? De fapt aceştia sunt consumatorii ideali. Cei interesaţi de măriri vor „rupe” de pe unde pot tot felul de texte pentru a le folosi, în mare grabă ascensională, în „opera” lor. Rezultatul? Ghiveci. Motivaţia? Intertextualitate. Subterfugii pentru a ascunde frauda.

Intelectualul de creaţie nu intră în vâltoarea acestor „valorizări” sub forma „proptelelor” critice. El nu promovează decât propria lui creaţie. Să-l acuzăm de egoism şi vanitate exacerbată? Da. Adevărata creaţie nici nu poate fi concepută fără aceste „tare” profesionale. Intelectualul de creaţie e exclus de la bun început din balul plagiatorilor. El valsează doar pentru sine, conducându-şi muza printre colegi stimaţi sau tot felul de infractori nedemascaţi ca atare.

Butada „Cărţile se scriu din cărţi” e asul din mânecă folosit de „autorul secund” ca justificare a actului mimetic. Atunci când imitaţia sare în simplă copiere a unor paragrafe nesemnalate, furtul intelectual devine evident, dar nu este sancţionat decât dacă există acest interes. Exemple? De la Eugen Barbu şi Victor Ponta până la autori de doctorate care scriu cu greşeli de ortografie de clasa a V-a. Dacă nu i se şoptea la ureche, Nicolae Manolescu, intelectual de consum şi de cotitură cu vastă cultură, n-ar fi descoperit niciodată paginile din Paustovski inserate în *Incognito*. Şi nevinovatul Eugen Barbu nu ştia despre asta nici cu spatele! După cum, fără interese politice la mijloc, paginile *copy paste* din teza de doctorat a lui Victor Ponta n-ar fi ajuns niciodată subiect de presă. Dar câte „personalităţi” nu poluează cultura în acest mod jalnic, acoperindu-se cu pătura călduricăa plagiatului, admisă tacit ca învelitoare pentru

tagma distinşilor intelectuali clonaţi pe bandă rulantă?

În panorama Raptului Românesc, plagiatul e numai un ou, dar până la boul cu cap de balaur e numai un pas. Un pas mic pentru pişicheri, un pas uriaş pentru bunul lor renume! Sintagma găsită „banal pişicherlâc" acoperă exact dimensiunea acordată problemei în spaţiul infracţional românesc, atât de bogat în fraude barosane cum n-a mai fost vreodată. Cireaşa de pe tort? Un mizilic, un fel de a spune „şi ce-i cu asta?"

Cluj,
10 dec. 2015

**Lucian VASILIU[49]:**

I - Orice chestionar este (in)util. „Depinde cum cade lumina" - spune un vers semnat de Adi Cusin. Depinde din ce unghi privim demersul (religios, juridic, academic, creativ, retroactiv - Homer, Shakespeare, Eminescu au fost bănuiţi, suspectaţi, discutabil, de copiere, imitaţie, preluare, în diferite, nuanţate, grade subiective). Complicat. Oricum, există autori, francezi, români care și-au dedicat eforturile lămuririi acestui fenomen din ce în ce mai la modă...

Postmodernismul pare a justifica, a îngădui, a da apă la moară amatorilor, profesioniştilor, ... plagiaturiştilor (sic!)!

II - Încălcarea poruncii sacre: „Sa nu furi!" (cuprinde toate cele cinci puncte enunţate ironic, iconic, civic, cinic, logic, tautologic ș.a.m.d.).

Închei în cheie postmodern-ludică:
"Nu credeam să învăţ a plagia vreodată..."

Iași 2015, de Sfântul Andrei.

[49] Poet, prozator, publicist, autor de scrieri de istorie culturală. Director al Muzeului Literaturii Române – Iaşi, iniţiator al reapariţiei revistei *„Dacia literară",* fondator al revistei *„Scriptor".* Membru al P.E.N. Romanian Center, membru al U.S.R.

**Alexa VISARION[50]:**

Orice demers despre adevăr *trebuie* să aibă însemnătate pentru fiecare dintre noi şi deopotrivă pentru societate. Rândurile mele nu sunt răspunsuri certe, ci prin specificul profesiei, prin activitatea de regizor de teatru şi film, prin susţinerea şi implicarea în dezvoltarea tinerilor artişti, la toate palierele de studiu academic (licenţă, masterat, doctorat) nu pot altceva, decât să constat ajutat de experienţele şi demersurile teoretice ale unor personalităţi de prin rang, specificitatea *plagiatului* în universul spectacular.

Plagiatul este certificarea degradării intelectului. Furtul descoperit sau camuflat nu poate fi numit decât hoţie; dar în perimetrul la care am acces prin profesie sunt şi situaţii sensibil mai subtile în raportul creaţie, inspiraţie, expresie. Am vorbit cu Jan Kott în anul 1987, în Dallas, Statele Unite, despre faptul că „*Shakespeare, contemporanul nostru*", cartea Domniei Sale a influenţat nenumărate spectacole semnate de mari regizori, care nu menţionau

[50] Regizor şi scenarist de teatru şi film. Peste 100 de spectacole de teatru şi 7 filme artistice de lung metraj. Doctor Honoris Causa al Universității Naționale de Artă Teatrală şi Cinematografică „I.L. Caragiale", București.

nicăieri că sursa de inspiraţie este cartea mai sus amintită. De altminteri, însuşi Jan Kott nu menţionează nicăieri în cartea sa sursele cunoscute de noi toţi, sursele care au stat la baza cărţii sale. Şi nu sunt puţine...

Ştim că *Regele Lear* a lui Peter Brook, *Furtuna* lui Giorgio Strehler şi spectacolul Teatrului Naţional londonez, *Cum vă place* a lui Peter Hall au fost foarte influenţate de cartea *Shakespeare, contemporanul nostru.* Nu e oare ceva suspect şi oarecum de mâna a doua ca opera scenică să se bazeze pe ideile altcuiva? Nu e aceasta o undă vagă de plagiat? Răspunsul e simplu. Nu! Pentru că ştim că un spectacol de teatru, indiferent cât de inovator este regizorul, îşi caută hrana oriunde o poate găsi – în evenimentele curente, în politică, în experienţa personală, teatrală ş.a.m.d. Peter Brook, care este un geniu al eclectismului, este cel mai bun exemplu în acest sens.

Esenţa muncii regizorului este *plagiatul*. El plagiază tradiţia teatrală; el plagiază experienţa actorilor săi... Aproape că nu poate să facă o mişcare, să inventeze fără să plagieze ceva sau pe cineva. Un spectacol este aproape prin definiţie, o operă de *artă secundă*. Un regizor nu poate fi niciodată un creator original, ci, în cel mai bun caz, un fel de eclectic inspirat. Unii regizori creează propriul lor teatru, alţii *construiesc* doar mizanscenă şi nu desluşesc rosturile adânci ale textului. Într-un anumit context stilurile teatrale se joacă până la epuizarea esenţei sau sunt pur şi

simplu ilustrative. Fiecare generaţie îşi trăieşte timpul într-un spectacol pe care îl preia şi îl dezvoltă. Meyerhold, cel pe mormântul căruia dorea să fie scris :«*Meyerhold, cel care nu a montat niciodată Hamlet*», asta însemna capacitate exemplară de a pătrunde opera şi de a avea înţelepciunea de a nu o trăda. Dar există copii legitimi şi nelegitimi ai lui Meyerhold. Stanislavski are de asemena sute de *copii* legitimi şi nelegitimi peste tot în lume. Grotowski are cu siguranţă plagiatorii săi. Sau Brecht – care ştim acum – a fost primul responsabil pentru schimbarea atitudinii faţă de Shakespeare în Anglia. Viziunea brechtiană şi într-o anumită măsură tehnica sa au influenţat puternic descifrarea lui Shakespeare în întreaga Europă.

Dacă încerci să te ocupi de teatrul shakespearian, de exemplu, nu printr-o înţelegere a personajelor, adică la nivel psihologic doar, ci explorând situaţia obiectivă care ne cere să vedem «*nenaturalul naturalului*», după cum spunea Brecht, avem un impact inedit.

Există anumite tendinţe în interpretările operelor clasice care aduc în discuţie *adaptarea*. *Ran* a lui Kurosawa poate fi considerat o versiune a *Regelui Lear* cu toate că se îndepărtează radical de opera originală. Nu ştiu însă dacă o extrapolare a unei opere shakespeariene ca *Lear*-ul lui Edward Bond sau *Rosencrantz şi Guildernstern sunt morţi* a lui Tom Stoppard devin operă teatrală independentă sau doar copie falsificată a originalului? Levi Strauss a spus la un moment dat:

«*Fiecare interpretare a unui mit este un nou mit.*» De exemplu, versiunea freudiană a miturilor lui Oedip sau al Electrei este o nouă versiune a acestor mituri, în sensul mai larg, orice *Antigona* (şi avem nenumărate *Antigone* în ultimul timp) este o reinterpretare, o regândire a textului original.

Singura diferenţă reală între Shakespeare şi tragicii greci este că primul este mai apropiat de noi prin timp şi semnificaţii. În orice caz, a schimba un text clasic nu e un simplu capriciu, ci un mod de a-i desluşi semnificaţiile. Interpretarea trebuie să *pătrundă* într-o nouă semnificaţie fără să schimbe litera textului. Jan Kott îmi spunea: «*Trebuie să-i violăm pe clasici fără respect, dar cu dragoste şi pasiune*.» Aş spune că trebuie să forţăm textele clasice, să ne ofere răspunsuri noi. Dar pentru a obţine aceste răspunsuri trebuie să le bombardăm cu întrebări noi. Dacă Shakespeare este tradus în japoneză, islandeză sau idiş, evident libertatea regizorului este obiectiv mai mare. Dacă schimbăm scena cu micul sau marele ecran, libertatea creatoare se impune şi este şi mai puternică, pentru că e imposibil sau chiar stupid doar să *muţi* o producţie scenică pe ecran. Kurosawa a creat cea mai profundă viziune, mai impresionantă şi mai autentică a piesei *Macbeth* în adaptarea cinematografică, *Tronul însângerat*.

Filmul *Ran* este mult mai îndepărtat de piesă decât filmul lui Brook, *Regele Lear*... Acest lucru este valabil şi pentru filmul lui Kozînţev, una dintre cele mai mari adaptări cinematografice din

toate timpurile. Atunci când linia de demarcare între opera originală, independentă şi o interpretare validă, inovatoare a unei piese clasice (Shakespeare, Cehov, Caragiale) leagă timpuri şi oameni, cu siguranţă că nu există o operă total *nouă* şi autorul e prezent în toată potenţa sa. Nimeni nu poate să-l eclipseze, ci doar să-l releve.

Într-un climat în care mediocrizarea se impune cu o tenacitate deosebită, în care informaţia înlocuieşte cunoaşterea, în care personalitatea se identifică şi devine vizibilă doar prin succes mediatic, cred ca plagiatul *este văzul şi auzul mistificării* într-o societate care nu îşi poate vindeca maladiile.

Creaţia se inspiră din creaţii, iar cartea, cum spunea Liviu Ciulei, se scrie din cunoaşterea cărţilor...

Se mai impune ceva prin demnitate?

La ancheta dumneavoastră, răspunsurile mele nu pot fi altceva decât o nouă serie de întrebări.

Bucureşti,
4 dec. 2015

# IV – Corespondență[51]

[51] Nu s-a intervenit în textele mesajelor pentru a le păstra insolitul și savoarea.

**PENTRU MERITE DEOSEBITE**

**Elena BULAI:**

*19 novembre 2015*

*Bună dimineaţa, domnule Viorel Savin!*

*Vă mulţumin pentru invitaţia adresată cu privire la plagiat. Este o idee interesantă şi binevenită. Voiam să vă spun însă că sensul frazei este „Imi este prieten Platon, dar mai prieten îmi este adevărul" şi, dacă vreţi, vă dau informaţia completă privind cine şi când a făcut această afirmaţie.*

*Cum eu nu sunt prea informată în privinţa editurilor, v-aş ruga să-mi daţi o mica relaţie despre editura Babel - este interesată şi de traduceri?*

*Vă mulţumesc,*

*Elena Bulai*

*

*19.11.15*

*Erată.*

*Revin. Expresia este AMICUS PLATO, SED MAGIS AMICA VERITAS.*

*Acum văd că d-voastră ați transformat-o în ceea ce se petrece astăzi. Si, deci, traducerea este bună pentru această a doua formulare.*
*E. Bulai*

*

*Mult stimată doamnă Elena Bulai, sunt fericit că ați observat corectitudinea diagnosticului dat zilelor noastre de o premeditată și fermă reformulare personală - **„Prieten îmi este adevărul, dar mai prieten îmi este Platon!”** -, care, cu puțină îngăduință am putea-o numi chiar „parafrază a parafrazei aristotelice după etc."*

*Sper că ați mai observat cu aceeași satisfacție și maniera „specială" în care am formulat întrebările, - o anume ironie... etc., etc.*

*Aștept cu toată prietenia răspunsurile Domniei Voastre care, cu siguranță, vor da un plus de valoare acestui modest demers al meu.*

*Absolut reverențios din Luncanii Bacăului,*
*Viorel S*

**Daniel CORBU:**

*1 dec. 2015*

*Draga Viorel,*

*Îti trimit mai întâi **Dreptul la replică,** pe care ziarul mercenar, care și-a făcut*
*datoria față de cei care au pus la cale comanda denigratoare,*

*a refuzat să-l publice. Am pregătit dosarul pentru justiție.*

*Mâhnit,*
*Daniel CORBU,*
*adică cel care încearcă să-și ducă blestemul la capăt.*

Dreptul la replică .docx :

Domnule Redactor şef,

În numărul 5319 din 10 noiembrie 2015 al cotidianului pe care îl conduceţi, sub semnătura Valentin Huţanu, apare un articol denigrator la adresa mea, cu titlul *Scandal monstru la Iași. Suspiciuni de plagiat ordinar din creaţia unui celebru profesor de la Universitatea Cuza.*

Vă rog, domnule Redactor şef, ca în baza Legii presei - dreptul la replică - să-mi publicaţi următoarele precizări:

- Ca poet român nu am plagiat niciuna dintre creaţiile profesorului Constantin Ciopraga, aşa cum se exprimă autorul articolului în titlu. Domnul jurnalist Valentin Huţanu face referire la un studiu ştiinţific, anume la monografia profesorului francez Jean Boutière, publicată sub titlul *La vie et l'oeuvre de ION CREANGĂ*, la Librairie Universitaire J. Gamber, în 1930, teză de doctorat la origini, susţinută la Sorbona (coordonator: Mario Roques, profesor la catedra de romanistică). Am tradus acest studiu ştiinţific în anii '80, fără intenţia de a-l publica, după

originalul cumpărat în timpul studenţiei (Facultatea de Filologie din Bucureşti, secţia română-franceză), dintr-un anticariat bucureştean, aşa cum explic în Nota traducătorului (pag. 362). Am tradus cartea dintr-un ataşament misterios faţă de un text în care, pentru prima oară, Creangă e aşezat într-o galerie de scriitori europeni celebri, depăşind epitetul de scriitor poporan, aplicat atîţia ani: Andersen, Hoffman, Charles Perault, Fraţii Grimm etc. Pe atunci nu ştiam că există o traducere din 1976 semnată de Constantin Ciopraga. În 2008 s-a ivit posibilitatea culegerii computerizate a celor peste 400 pagini de manuscris şi publicarea traducerii mele în colecţia ,,Biblioteca Ion Creangă", coordonată de Acad. Mihai Cimpoi, colecţie apărută la Iaşi, care adună pînă în prezent cele mai bune studii despre Creangă, 30 de volume la număr. Am aflat în acea perioadă că există o versiune a traducerii semnată de Constantin Ciopraga şi l-am rugat să publice versiunea Domniei Sale în colecţie, dar a optat pentru a mea. Când a apărut cartea lui Jean Boutière în traducerea mea (aprilie 2008) i-am oferit un exemplar Domnului Ciopraga (pe care-l stimam foarte mult şi mă număram între prietenii lui) şi cred că acest exemplar se află, cu autograf, în biblioteca Domniei Sale. Care ar fi problema? Sunt cărţi care au 6-7 versiuni de traducere în limba română. A se vedea Homer, Baudelaire, Dostoievski etc.

- În articolul publicat, jurnalistul V. Huţanu, acuză că unele fraze traduse de mine (la paginile

199-204, spune el) seamănă cu cele traduse de profesorul Ciopraga. Nu ştim cum înţelege jurnalistul că pot fi traduşi diferit termenii unei lucrări ştiinţifice sau chiar unele fraze uzuale. De exemplu, Jean Boutière spune: ,,La famille paternelle de Creangă nous est mal connue". Eu am tradus: ,,Pe linie paternă, familia lui Creangă nu prea ne e cunoscută". Profesorul Ciopraga traduce la fel. Care-i problema? Ce-l face pe V. Huţanu, fără a avea textul original în faţă, să afirme că traducerea mea e un plagiat ordinar? Personal, îi pun la dispoziţie studiul ştiinţific original al lui Boutière, pentru a face Domnia Sa o nouă traducere. Oare va traduce în loc de păpuşoi, grâu?

- Că este un articol denigrator, scris, aşa cum mărturiseşte V. Huţanu, după părerea unui ,,ieşean pasionat de literatură", se vede de la cîteva leghe. În subtitlu, afirmă că ,,acuzatul este un personaj" care, ca fost director al Muzeului Literaturii Române, ,,a mai fost implicat în alte numeroase scandaluri". În ce scandaluri a fost implicat subsemnatul? O scrisoare deschisă privind patrimoniul, publicată în mass-media în momentul în care noul director preferat de Cristian Adomniţei (preşedinte, pe atunci, al Consiliului Judeţean Iaşi), m-a disponibilizat de la M.L.R., se poate numi scandal? Oricum, acel diferend a fost rezolvat de justiţie în favoarea mea la toate cele trei complete de judecată, inclusiv la Înalta Curte de Justiţie, unde am fost târât de conducerea actuală a M.L.R. Iaşi.

În altă ordine de idei, se vede faptul că acest ziarist este necititorul meu, pentru că dacă ar fi citit măcar 2-3 cărţi din cele peste 30 care mi-au apărut din 1984 pînă azi, dacă se interesa de aprecierile din ţară (Premiul Academiei Române pentru poezie etc. etc.) şi străinătate, ar fi învăţat să folosească şi cuvîntul personalitate. Deh, în timpul vieţii lor şi alţi scriitori au pătimit la Iași. Creangă a fost afurisit pe nedrept de biserică, tînărul Eminescu a fost acuzat de nişte veleitari nemernici că a furat cărţi de la Biblioteca Universităţii.

- Domnule Redactor-şef, prin educaţie nu sunt un hoţ nici de bunuri materiale, nici spirituale şi vă anunţ pe această cale că articolul denigrator semnat de Valentin Huţanu, care vede într-o nouă traducere (ce înseamnă nopţi şi zile de muncă!) un ,,plagiat ordinar" şi ,,un scandal monstru la Iaşi"(!), pentru că aşa i-a şoptit, diversionist, ,,un ieşean pasionat de literatură", va face obiectul unui dosar în justiţie.

*

*Luncani, 2 dec. 2015*

*Dragul meu, mi se pare în regulă.*

*Am pus deja în corpul cărţii „replica ta". Este redactată cu mult bun simţ, iar eu te cred, - oribilă situaţie ca eu să ajung să te asigur că „te cred"!*

*Răspunsul tău la Chestionar, obiectiv (fără a aminti nicicum de machiaverlâcul iașiot!),*

*categoric şi, eventual, cu exemple peremptorii, va fi o dovadă a excelentei tale moralităţi şi a bunei tale credinţe!*

*Cu îmbrăţişări prieteneşti, al tău*
*Viorel S*

*

*Dec 2 at 11:55 AM*

*Te îndoiai cumva de bunul simţ şi de moralitatea mea în ce priveşte scrisul?*
*Daniel*

*

*Dec 2 at 2:20 PM*

*Nu! Tocmai de aceea - şi ştiu că vreo câţiva mă vor scoate de la inima lor! -, încerc să-ţi fiu de ajutor şi te îndemn să lupţi; cu inteligenţă, ferm şi necruţător! - Eu nu uit că am trecut prin ceea ce treci tu. I-am acţionat în instanţă şi... au plătit. Material, vreau să subliniez. După care au turbat şi au fiert în propriul lor venin, lucru ce mi-a procurat satisfacţii de neînchipuit. În general, imbecilii fierb în sucul propriei lor uri, iar pedeapsă mai mare decât asta, din punctul meu de vedere, nu există!*
*Viorel*

*

*Today at 1:12 AM*

*De cine să mă aperi?*

*Individul care a făcut-o, împreună cu alți doi profesioniști în detractări, de-atât avea nevoie. A și trimis articolul apărut în mizerabila foiță ieșeana, lui Varujan, Chifu și Manolescu pentru a mă scoate de pe lista de îndemnizații.*

*Cine să mai probeze o argumentație? Doar un titlu, ca o mizerie, într-un ziar mercenar. Mi-e silă!*

*Eu, ce să fac? Stau, mă târâi de vreun an cu o pensie de 774 lei, locuiesc într-o clădire socială la marginea lașului cu o soție fără serviciu și un copil minor, scriu fără să public etc.*

*De cine să mă aperi, când nici n-ai vrut să-mi spui numele celui cu care-ai vorbit, care mi-i denigrator.*

*Mâhnit,*

*același Daniel CORBU*

*

*Today at 10:37 AM*

*Nu, dragul meu, nu am zis că „vreau să te apăr", ci că vreau să îți fiu de ajutor.*

*Ca „să te apăr", ar trebui „să știu tot", iar eu, neștiind nimic concret în legătură cu „chestiunea" nu aș putea reacționa decât emoțional, iar o simplă reacție emoțională ți-ar face mai mult rău. Apropo de reacțiile emoționale: cel care a refuzat să-mi răspundă la Chestionar, fiindcă ar fi obligat să vorbească despre tine, mie mi se pare că te*

*iubește. Însă tu îl calific drept dușman. Dar el nu cunoaște realitatea pe care mie mi-ai spus-o! Este de datoria ta să îl convingi că se înșeală. - Poate ar fi bine să nu complici lucrurile și să te axezi exact pe descoperirea adevărului. Eu îți sunt aproape!*
*Viorel*

**Constantin CUBLEȘAN:**

*9 dec. 2015*

*Stimate Domnule Savin,*

*Mă bucur de atenția care mi-o acordați, așa încât răspunsul meu nu poate fi decât favorabil. O să răspund, pe cât m-oi pricepe la întrebările Dvs., dar asta numai în câteva zile, adică săptămâna viitoare întrucât până luni trebuie să predau un articol la o revistă care nu mă păsuieşte mai mult.*
*Cu toată prețuirea şi prietenia,*
*Constantin Cubleşan*

*

*9 dec. 2015*

*O veste minunată! Vă mulțumesc mult!*
*Viorel Savin*

**Stefan DUMITRESCU:**

*O ZI BUNĂ, DOMNUL SĂ NE AJUTE !*

*Vă mulţumesc pentru lămurire, şi că mă apreciaţi… da, sunt un om bun, cu un caracter vertical... Legea după care mă conduc în viaţă este legea Binelui, setea, dorinţa de a face cât mai mult bine în viaţă... Pentru că astfel sunt pe placul Domnului, iar eu făcând bine sunt fericit... Dar tot nu ştiu de unde să vă iau.*

*Sunteţi cumva domnul Băetu ? Care m-ar putea ajuta foarte mult, dar nu m-a ajutat. .?*

*Da, vă răspund cu plăcere la chestionar, şi chiar pot să vă ajut, eu fiind psiholog şi pedagog, având cercetări în aceste domenii.*

*Despre plagiat am cea mai proastă părere. Înseamnă hoţie, furt intelectual. Iar faptul că după 1990 plagiatul a devenit o practică vorbeşte cât se poate de bine despre moralitatea clasei intelectuale româneşti, despre hoţia şi iresponsabilitatea clasei politice. Despre faptul că în clasa apolitică, expresia clasei intelectuale româneşti şi a psihologiei poporului român, există prea mulţi oameni bolnavi de egoplasm, de politicianism, de inteligenţă negativă, de nuelită, lipsiţi de orice moralitate, de individualită (patologii ale psihologiei poporului român. A se vedea cartea noastră „PSIHOLOGIA ŞI PEDAGOGIA POPORULUI ROMÂN, în care vorbim despre aceste patologii). Plagiatul este foarte periculos pentru că ne arată cât de mulţi şi neputincioşi sunt cei care folosind această*

*practică ajung mari, blocând promovarea valorilor. Cât va exista această clasă politică și acest Sistem din păcate plagiatul nu poate fi eliminat.*

*30 noiembrie 2015*

**Adrian ALUI GHEORGHE*:***

*Draga Viorel,*

*În atașament pun răspunsul la toate cele cinci întrebări sub forma unui singur text.*

*Textul l-am predat și la România literară, sper să nu te deranjeze acest lucru. Fiindcă la tine va apărea într-o carte, nu e așa?*

*Dă semn, dacă e în regulă.*

*Pace!*

*Adrian*

**Mircea M. IONESCU:**

*November 22, 2015 7:40 PM*

*Stimate domnule Viorel Savin,*

*Vă mulţumesc pentru includerea mea printre cei solicitaţi să facă parte dintr-un volum cu o temă interesantă. Numai că mie, această manie a plagiatului, made in Romania, mi-a trezit lehamite şi, credeţi-mă, nu îmi face deloc plăcere*

*să discut despre ea. Nu este un refuz, este o neputinţă...*

*Multă sănătate şi succes în demersul dvs.*

*Acum două săptămâni, în revista „Taifasuri", unde am rubrica dramatică, am propus un Proiect „80 Seniori", ca un pandant la 9G-ul (Noua Generaţie) a Naţionalului bucureştean. Printre dramaturgii pe care i-am propus să fie luaţi în seamă în acest* ***Proiect cu remarcabili creatori de texte dramatice****, trecuți de 70 de ani și gonind spre 80, v-am introdus și pe dvs. Din păcate, NICIUN răspuns de la UNITER sau vreun teatru...*

*Sănătate și bucurii!*

*Cu respect,*

*Mircea M. Ionescu*

**Bianca MARCOVICI:**

*Nov 18 at 1:29 PM*

*Îți răspund sincer doar personal. Lipsa de contact cu operele literare românești și situația din România mă obligă să nu-ți răspund la chestionar. Nu suport chestionarele, sunt doar poetă care improvizez. Dacă o citesc pe Elfride Jelinek în Pianista, Excluşii, Lăcomie încerc doar s-o imit! Imitația e tot un plagiat, nu pot fi ca ea... Nici modestia nu poate fi copiată, nici caracterul nu poate fi modificat. Singurul chestionar la care am răspuns în viața mea contra cronometru, adică 3 minute întrebarea a fost atunci când am intrat la serviciu ca inginer*

*proiectant. Țin să-ți menționez că a fi scriitor înseamnă să te adaugi la meseria de bază din care te întreții. Voi trăiți pe altă planetă. Să fii afon e un alt aspect tragic! Am fost și violonistă într-o orchestră, am trecut câteva războaie aici în Israel și sunetul artificiilor și cel al avioanelor le-am confundat deseori. Sper și cred că ce vezi acum la Paris e concludent!*

*Cu prietenie,*
*Bianca din HAIFA*

*

*Nov 18 at 1:39 PM*

*Înțeleg perfect!*

*Mulțumesc!*

*Știu că aici, pare că noi simțim altfel, dar mi-e teamă să nu ajungem (și cred că nu suntem foarte departe după cum curg lucrurile!) să simțim ceea ce simțiți voi, acolo!*

*Să aveți tărie!*
*Viorel S*

**Gheorghe NEAGU:**

*Nov 21 at 11:14 PM*

*sper să pot răspunde*

**Adrian Dinu RACHIERU:**

*November 22, 2015 7:58 AM,*

*Stimate Domnule Savin,*

*Voi răspunde, cu încântare, „provocării". Care ar fi, însă, termenul „fatidic"? Bănuiesc că ar trebui să mă mişc repejor, ceea ce, din păcate, asaltat de preocupări birocratice (pe linie universitară), îmi creează un uşor disconfort. Încerc să nu vă dezamăgesc.*

*Cu prețuire,*
*A. D. Rachieru*

*

*Today at 4:40 PM*

*Domnule Adrian Dinu Rachieru, la rându-mi, aş dori să nu vă provoc disconfort, aşa că... vă propun, întrebând: 1 decembrie vi se pare prea aproape?*

*Absolut onorat de intenţia Dvs., rămân acelaşi respectuos şi îndatorat*
*Viorel Savin*

**Isabela Vasiliu SCRABA:**

*24 novembre 2015 16h20*

*Propunere politicoasă*

*Doamnă Isabela Vasiliu Scraba, m-am delectat/adăpat cu enormă plăcere din neastâmpărul minții Domniei Voastre – ehei, spectaculoase rafale de gloanțe trasoare plecate din cele mai surprinzătoare poziții spre ținta aleasă…! -, însă ținta demersului meu - pură, extrem de simplă și obligatoriu „de nimerit" în beneficiul înțelegerii comune -, este pedagogică: încearcă să convingă (induca ideea) că trăim timpul lui „Amica veritas, sed magis amicus Plato!".*

*Bineînțeles că sunt tentat să folosesc articolul Dvs. ca atare, dar mi-e teamă să nu provoc disconfort de receptare în mintea cititorului, - acesta, observând că nu există obligatoriile tangențe formale la întreg, putându-l percepe ca pe „o lipire stângace"!? Greșesc? – În aceste condiții, presupunând că vă conservați intenția de a mă îndatora, articolul nu și-ar putea adapta/îmbrăca „redingota" interviului propus? Luând forma unor răspunsuri la?*

*Așteptându-vă cu interes, emoție și cu respect decizia, rămân al Dvs. respectuos*
*Viorel Savin*

*PS: Pentru orice eventualitate, atașez din nou Chestionarul!*

*

*November 25, 2015 12:29 AM*

*Stimate Domnule Viorel Savin, nu voi răspunde la întrebări, nu pt că n-ar fi interesante ci doar pt că am mult de lucru şi-mi lipseşte răgazul necesar formulării unor răspunsuri. Cineva mi-a semnalat existenta pe internet a articolului*

*http://www.revistanoinu.com/arata/personalitati-simboluri/noica-printre-oamenii-mici-i-mari-ai-culturii-noastre-la-25-de-ani-de-la-moarte*

*într-o revistă pe care o credeam dispărută.*
*Gânduri bune si mulţam de aprecieri,*
*Isabela Vasiliu-Scraba*

***Adrian G. ROMILA:***

*November 18, 2015 3:38 PM*

*DIe Savin,*

*Aș vrea să știu despre ce e volumul de care vorbiți. NUmai cu opinii despre plagiat, și cu altceva? Cine mai răspunde la întrebările dv.s, și va fi în volum? În ce oraș e editura Babel?*

*Stima,*
*adrian g. romila*

*

*18 Noiembrie 2015 13:55:38*

*Editura se află în Bacău, nu este celebră, dar zice că mă ajută, chestionarul este încredinţat unor oameni „cu carte şi cu cărţi", tocmai pentru a evita complicităţi, cartea „convoacă" numai gândurile despre plagiatul în sine şi consecinţele sale morale etc., - se presupune deci că, sloboziţi de prudenţe, participanţii vor putea fi - fiecare la înălţimea minţii lui -, abrupţi, corecţi şi utili!*

*De altfel, veţi observa că prin modul în care sunt formulate întrebările, chestionarul dă şanse egale... tuturor!*

*Apreciez politeţea şi interesul Dvs. şi vă mulţumesc!*

*Respectuos, al Dvs.*
*Viorel S*

*

*November 18, 2015 5:36 PM*

*Ok! Dați-mi un termen limită!*

*

*18 Noiembrie 2015 15:15:31*

*O săptămână jumătate e puțin?*
*Salutări cu drag celor care merită!*

*

*November 18, 2015 5:54 PM*

*Da, ok, o saptamana jumate e bine!*

*Cine mai raspunde, daca puteti sa-mi spuneti?*
*As vrea sa stiu in ce companie sunt.*
*Stima,*
*Agr*

*

*18 Noiembrie 2015 16:30:48*

*Sunt câteva ore de când am consumat doar o bucăţică din listă şi deja am primit răspunsuri de la Constantin Cubleşan, Nicolae Băciuţ...*
*Dar nu vreţi să trăiţi şi surprize?*
*Dacă doriţi neapărat, înainte de a da cartea la tipar vă pot trimite o listă completă, - dar eu cred nesmintit că adevărul orbeşte cu strălucirea-i mai cu seamă în noianul de inepţii, aşa că, mai bine faceţi-vă griji cu privire la participanţii redutabili.*
*- În vremea mea, fetele drăguţe căutau cu disperare fete urâte cu care să se plimbe pe Lăpuşnenu, sau pe centrul Bacăului...! Dar eu am o viziune specială asupra celor înconjurătoare, după cum probabil că v-aţi şi dat seama din cărţile pe care vi le-am trimis, aşa că... mă voi supune dorinţelor Dvs. Promit!*
*VS*

*

*Today at 7:37 PM*

*OK, dle Savin, ramane o saptamana jumate! Poate si mai putin!*
*Stima,*
*adrian g. romila*

**Vasile SPIRIDON:**

*Stimate domnule Savin,*

*Nu vă pot promite nimic deocamdată, pentru că programul meu în toată această perioadă este complet scos din țățăni. Să aveți spor în tot ceea ce întreprindeți!*
*Cu aceleași gânduri bune,*
*Vasile Spiridon*

*

*November 21, 2015 10:23 AM*

*Mult stimate domnule Vasile Spiridon, în general se consideră o impolitețe revenirea la un subiect de discuție după ce preopinentul a propus rezolvarea acestuia printr-o elegantă eschivă. Însă eu, numai din respect (dovedit!) față de Domnia Voastră plusez, asigurându-vă că "demersul" în chestiune nu dorește, în ultimă instanță, să fie nimic mai mult decât… o banală consemnare a stării de spirit cu privire la subiect, printre artiști (ai cuvântului etc.).*

*Deci, înțelegându-vă perfect motivația, vă asigur că din partea Voastră sunt gata să primesc cu bucurie şi cu recunoştinţă chiar şi numai două vorbe, gen: „Urăsc plagiatul" sau „Iubesc plagiatul" (horibille dictu!).*

*Al Domniei Voastre discret admirator,*
*Viorel Savin*

**Cristina ŞTEFAN:**

*November 21, 2015 11:09 PM*

*Cu multa placere voi raspunde, dl Savin. va multumesc frumos pentru incredere! cristina*

**Adrian ȚION:**

*10 dec. 2015*

*Așa e bine. Până atunci apele se vor liniști. Sper... În câteva zile cred că voi fi în stare să-mi adun gândurile plecate pe tărâmuri străine de literatură și alte vanități.*

*Cu prietenia celor ce disprețuiesc plagiatul,*
*Adrian Țion*

# V – Un proaspăt exemplu

**Albumul „NICU ENEA”**

**Cartea care „împrumută”**

## „Împrumutul”

***„Nicu Enea – album monografic”*** [52] de Viorel Savin, Ed. Ateneul scriitorilor, Bacău, 2015, 320 pag.

„împrumutat” în:

***„Artişti plastici băcăuani în colecţia Muzeului de Artă Bacău”.*** Autori: Complexul Muzeal „Iulian Antonescu” (Director Mariana Popa), Gavrilă Marcela şi Puşcuţă Dionis. Ed. Grafit, Bacău, 2015, 74 pag.

Precizare: tot ce este cules cu „bold”, face parte din lucrarea originală.

Ceea ce este cules cu literă normală este „contribuţia originală” a autorilor… „prezumtiv plagiatori”:

---

[52] Ediţia întâi a acestui album, scoasă sub auspiciile Legii 350, a fost blocată în magazia Complexului muzeal din Bacău. Deşi a ieşit de sub tipar în 25 mai 2015, la începutul lunii noiembrie nu intrase încă în fondul bibliotecilor indicate de autor şi nu ajunsese nici pe masa criticilor de specialitate. (Vezi: ***„Lumea pe dos”,*** Spaţii culturale, anul VIII, nr. 41, 2015; ***„Doamnelor şi domnilor, faceţi ceva!”,*** Oglinda literară, nr.166, oct. 2015**;** ***„Rugăminte”,*** 13 Plus, anul XVII, nr. 179, 2015 etc.)

**I -** *„Nicu Enea – album monografic”,* pag. 274:

**„1921. - Student la Şcoala de Arte Frumoase din Bucureşti, pe care o va absolvi în 1928. Studiază desenul cu C. Artachino, pictura cu G. D. Mirea şi Camil Ressu, iar sculptura cu Frederic Storck.”**

**-** *„Artişti plastici băcăuani în colecţia Muzeului de Artă Bacău”,* pag. 11:

„**În 1921 se înscrie la Şcoala de Arte Frumoase din Bucureşti, pe care o va** urma cu intermitenţe, astfel încât **va absolvi în 1928. Studiază desenul cu C. Artachino, pictura cu G**(eorge) **D**(emetrescu) **Mirea şi Camil Ressu, iar sculptura cu Frederic Storck.”**

**II -** *„Nicu Enea – album monografic”,* pag. 274:

**„1923 - 1925.** (…) **- Sprijinit de *Societatea Ateneul Cultural,* - fondată la 25 ianuarie 1925 de Grigore Tabacaru** (…) **deschide în sala mare a primăriei Bacău prima sa expoziţie personală de pictură!**

**- În toamnă îşi reia studiile** (…) **se înscrie în paralel şi la *Academia liberă de pictură*; unde îl are ca profesor de desen pe** acelaşi **Jean Al. Steriadi de la *Şcoala de Arte Frumoase*, dar şi pe maeştri Artur Verona şi George Petraşcu.”**

**-** *„Artişti plastici băcăuani în colecţia Muzeului de Artă Bacău”,* pag. 11:

**„Sprijinit de *Societatea Ateneul Cultural,* fondată** în **ianuarie 1925 de Grigore Tabacaru** (…) **deschide în sala mare a primăriei Bacău prima sa expoziţie personală de pictură! În toamnă** anului 1925 **reia studiile** şi **se înscrie în paralel şi la *Academia liberă de pictură;* unde îl are ca profesor**(i) pe **Jean Al. Steriadi, Artur Verona şi George Petraşcu.”**

**III -** *„Nicu Enea – album monografic”,* pag. 275:

**„1926, octombrie 28: Se căsătoreşte cu Elvira Paloşanu – Gîrleanu *„pe atunci în primul an de studiu la Academia de arte frumoase”* din Bucureşti..**

- **decembrie, 24: a doua personală la Bacău, - itinerată la Focşani şi Roman.”**

**-** *„Artişti plastici băcăuani în colecţia Muzeului de Artă Bacău”,* pag. 11:

**„**La 28 octombrie 1926 s**e căsătoreşte cu Elvira Paloşanu – Gîrleanu,** nepoata colonelului Emanoil Gârleanu, tatăl prozatorului Emil Gârleanu, născută la 7/20 aprilie 1905, **pe atunci** studentă **în primul an de studiu la Academia de arte frumoase din Bucureşti..**

În iarna aceluiaşi an, pe 24 decembrie, deschide **a doua personală la Bacău, itinerată la Focşani şi Roman."**

**IV -** *„Nicu Enea – album monografic",* pag. 276:

**„1930, februarie. A doua expoziţie personală la Ateneul român, premiată de Ministerul Instrucţiei şi Cultelor (direcţia Arte), cu suma de 40.000 lei.** (…)

**1931, 8 februarie – 2 martie. Expune împreună cu sculptorul C. Barasky în sala „Ileana" de la Cartea românească. M. S. Regina Maria îi reţine o luxcrare.** (…)

**1933, martie. Vernisează a cincea expoziţie personală – în mare parte rod al vacanţei de la Balcic -, în sala „Universul" (transferată mai apoi şi în sala „Mozart") (…)".**

**-** *„Artişti plastici băcăuani în colecţia Muzeului de Artă Bacău",* pag. 12, col. 1:

„În februarie1930, tot în sala **Ateneul român,** expoziţia personală a lui Nicu Enea **premiată de Ministerul Instrucţiei şi Cultelor - direcţia Arte cu 40.000 lei.**

În februarie 1931 **expune împreună cu sculptorul C**(onstantin)**. Barasky** la **sala „Ileana" de la Cartea românească. M. S. Regina Maria îi reţine o lucrare.** (…) iar

în martie 1933 **vernisează** cea de-a şasea **expoziţie personală, rod al vacanţei de la Balcic,**

**în sala „Universul”, transferată mai apoi şi în sala „Mozart”.**

**V -** *„Nicu Enea – album monografic”,* pag. 276:

**„1933 - participă la Salonul Oficial cu lucrările: „Natură moartă”, cat. 67 şi „Portretul soţiei”, cat. 68, - lucrarea va fi premiată şi va fi „trimisă apoi la exp. internaţională de la Paris unde mi s-a acordat „Medalia de argint”.**

**- Invitat de Regina Marioara a Jugoslaviei pleacă în ţara vecină pentru o perioadă mai ungă de timp. Va studia pictura bizantină în bisericile ortodoxe din Serbia cu întreruperi impuse de vernisarea unor expoziţii sau de excursiile (în mare parte de documentare) la Roma, Veneţia etc.**

**1934, martie: Expune o serie de lucrări inspirate de natura lugoslaviei de Sud şi a Dalmaţiei, în sala Au cercle des amis de la France,** (…)

**- aprilie: Expoziţie personală la Zagreb, sala Eddo Ullrich.”**

**-** *„Artişti plastici băcăuani în colecţia Muzeului de Artă Bacău”,* pag. 12, col. 1:

**„Participă** în 1933 **la Salonul Oficial cu** două lucrări, dintre care una, **„Portretul soţiei”,** este **premiată; „trimisă** în 1935 **la exp. internaţională de la Paris,** obţine **„Medalia de argint”.**

În 1933, la **invita**(ţia) **Regin**(ei) **Marioara a Jugoslaviei,** fiica Reginei Maria, **pleacă în ţara vecină pentru** un an şi trei luni **cu întreruperi impuse de vernisarea** a două expoziţii şi **de excursii documentare la Roma şi Veneţia.** S**tudia**(ză) **pictura bizantină în bisericile din Serbia,** vernisează două expoziţii personale, în martie 1934 la Belgrad, la **Au cercle des amis de la France** şi
în aprilie 1934 **la Zagreb, sala Eddo Ullrich."**

**VI -** *„Nicu Enea – album monografic",* pag. 277:

**„1935 – 1936 – Execută după schiţele făcute în atelierul de la Bacău, citez din *„Autobiografie": „la Palatul din C-lea Victoriei (Palatul Reg.) în aripa dreaptă"*, şase compoziţii alegorice, pictură maruflată de mari dimensiuni: *„Pictura", „Sculptura", „Arhitectura", „Dansul", „Muzica", „Poezia"* şi cinci uleiuri de dimensiuni mai mici: *„Scenă de familie"*, *„Cosaşi"*, *„Munca"*, *„Botezul"* şi *„Pe câmp".* Din presa vremii: *„Numai cine a văzut cele câteva compoziţii de mari dimensiuni executate de pictor în noul palat regal, poate aprecia rolul pe care, mânat de însuşirile sale, va trebui să-l joace în arta noastră plastică."* – Din nefericire, în urma bombardamentelor din 1944, odată cu o parte din Palatul Regal au fost distruse şi picturile lui Nicu Enea. Restaurate peste ani, Tudor Octavian consideră în volumul său *„Pictori români***

***uitaţi”*, că prin monumentalitatea lor renascentistă demonstrează *„clasă europeană”*.**

**-** *„Artişti plastici băcăuani în colecţia Muzeului de Artă Bacău”,* pag. 12, col. 1:

**„**În perioada **1935 – 1936** obţine prin concurs, **la Palatul din C(**a)**lea Victoriei,** o lucrare constând în **şase compoziţii alegorice, pictură maruflată de mari dimensiuni: *„Pictura”, „Sculptura”, „Arhitectura”, „Dansul”, „Muzica”, „Poezia”*** **şi cinci uleiuri de dimensiuni mai mici: *„Scenă de familie”*, *„Cosaşi”*, *„Munca”*, *„Botezul”* şi *„Pe câmp”*.** (…) (Î)**n urma bombardamentelor din 1944,** acestea **au fost distruse;** (r)**estaurate peste ani, Tudor Octavian consideră în volumul său *„Pictori români uitaţi”*, că prin monumentalitatea lor renascentistă demonstrează *„clasă europeană”.”***

**VII -** *„Nicu Enea – album monografic”,* pag. 277:

**„1938 – 1939.** (…) ***în 1938, în vederea* (deschiderii, n.n.) *unui Muzeu de pictură şi sculptură, am adus primăriei din Bacău, peste 130 picturi şi sculpturi de-ale artiştilor bucureşteni obţinute fie prin donaţii, fie prin schimb cu lucrări de-ale mele.”***

**-** *„Artişti plastici băcăuani în colecţia Muzeului de Artă Bacău”,* pag. 12, col. 1:

„…în perioada 1937 – 1938, pune bazele primei Pinacoteci - **Muzeu de pictură şi sculptură** din Bacău. În acest scop a **adus primăriei din Bacău, peste 130 picturi şi sculpturi de-ale artiştilor bucureşteni, obţinute fie prin donaţii, fie prin schimb cu lucrări de-ale** lui**.”**

**VIII -** *„Nicu Enea – album monografic”,* pag. 278:

**„1938, 10 – 31 martie. O nouă personală, - 106 lucrări: nuduri, portrete, peisaje din ţară şi din Iugoslavia (Macedonia sârbească, Muntenegru şi Coasta Dalmată), în sala *„Ileana”* de la Cartea românească.”**

**-** *„Artişti plastici băcăuani în colecţia Muzeului de Artă Bacău”,* pag. 12, col. 2:

**„**În martie 1938 deschide **o nouă** expoziţie **personală,** a opta, **la Sala Ileana de la Cartea Românească,** prezentând **106 lucrări: nud, portret, peisaj din ţară şi din Iugoslavia.”**

**IX -** *„Nicu Enea – album monografic”,* pag. 278:

**„1942. Premiul *„C. Stahi”* la Saloanele Moldovei pentru participarea cu lucrările**

**„*Autoportret*", „*Studiu*" şi „*Interior*" (cat. 53, 54 şi 55)."**

**-** *„Artişti plastici băcăuani în colecţia Muzeului de Artă Bacău",* pag. 12, col. 2:

„În anul 1942 participă **la Saloanele Oficiale ale Moldovei** (…) La prima participare expune trei lucrări: **„*Autoportret*", „*Studiu*" şi „*Interior*"** şi primeşte **Premiul Constantin Stahi**."

**X -** *„Nicu Enea – album monografic",* pag. 278:

**„1942 – 1943.** (…) **…participă împreună cu pictorul Nicolae Stoica şi restauratorii Emil Ivănescu şi Constantin Mihalcea la pictarea Catedralei din Chişinău. – Datorită precipitării evenimentelor pe frontul de răsărit, sfinţirea catedralei nu s-a mai putut face."**

**-** *„Artişti plastici băcăuani în colecţia Muzeului de Artă Bacău",* pag. 12, col. 2:

„În perioada **1942 – 1943 participă,** alături de trei colegi, **la pictarea Catedralei din Chişinău. Înrăutăţirea situaţiei de pe front face ca slujba de sfinţire a catedralei din Chişinău să nu mai aibă loc.**"

**XI -** *„Nicu Enea – album monografic",* pag. 278:

**„1944 – 1946. Trăieşte într-un fel de exil, autoimpus din motive neelucidate de noi, la Brăieşti – Buzău."**

**-** *„Artişti plastici băcăuani în colecţia Muzeului de Artă Bacău",* pag. 12, col. 2:

**„**Între **1944 – 1946** Nicu Enea **se retrage la Brăieşti, judeţul Buzău, într-un fel de exil, autoimpus…"**

**XII -** *„Nicu Enea – album monografic",* pag. 279:

**„1948-1959 –** (…) **Ostracizat de regim, pentru a supravieţui se încadrează ca muncitor vopsitor la fabrica „Proletarul" din Bacău.** (…) **Pictează lozinci, portrete ale „clasicilor comunismului", reproduce pentru demonstraţiile curente stema Republicii, diverse alte „simboluri revoluţionare", pictează tablouri cu tematică proletcultistă."**

**-** *„Artişti plastici băcăuani în colecţia…",* pag. 12, col. 2:

**„**Între anii **1948-1959,** perioada cea mai grea a vieţii sale, (…) în încercarea disperată de **a supravieţui** pictorul **se** angajează **ca muncitor vopsitor la fabrica „Proletarul" din Bacău, pictează lozinci, portrete ale „clasicilor comunismului", reproduce „simboluri**

**revoluţionare" pentru demonstraţii, pictează tablouri cu tematică proletcultistă."**

Ne oprim cu expunerea dovezilor, aici.

În continuare, autorii albumului rezumă la nivelul înţelegerii lor textul albumului monografic *„Nicu Enea"* sau **preiau citate din cealaltă carte a mea**: **„***Nicu Enea (Viaţa alcătuită din scrisori, articole şi poze)***", fără să indice sursa originală (sau măcar intermediarul acesteia), însă cu flagrante imixtiuni în corpul lor.**

*

Întrebare: **ce i-a determinat** pe autorii al căror „competent" efort ştiinţific evit să îl calific aici **să uite** să îmi menţioneze măcar în **„***Bibliografia selectivă***"** volumul din care… au ciordit fără nici un fel de scrupul?

Răspuns: **însăşi practicarea** cu fervoare a plagiatului şi a protecţiei lui, complice, la vârful societăţii româneşti [53] - salariaţii Complexului muzeal Bacău nefăcând altceva decât să fie, ca să zicem aşa, **„**în trend"! -, neputinţa intelectuală a autorilor, dar şi dorinţa lor irepresibilă de a se făli

[53] Click pe google: „Indexul suspiciunilor de opere plagiate în România" sau „Plagiatul ca stare a naţiunii" sau „Plagiatul judeţul Arad", „Plagiatul judeţul Bacău", „Plagiatul judeţul Iaşi", etc., etc., etc!

în lume; chiar „împrumutând” cu necuviinţă veşmintele minţii altuia!

În atare situaţie nu îmi rămâne să închei cartea altfel decât repetând, cu speranţa că nu voi întâlni doar urechi surde:

- DE-AJUNS!...

*(Luncani, 12 martie 2016)*

# Cuprins:

**I – Argument, Ionel Rusei / 5**

**II – De-ajuns! / 7**

**III – Cinci întrebări despre plagiat / 35**

Vasile AGAPIE **(38),** Paul Aretzu **(40),** Mirela BALAN **(44),** Nicolae BĂCIUŢ **(47),** Mioara BĂLUŢĂ **(51),** Adrian BOTEZ **(54),** Mihai Nechita BURCULEŢ **(57),** Alexandru CETĂŢEANU **(59),** Doru CIUCESCU **(63),** Livia CIUPERCĂ **(66),** Theodor CODREANU **(80),** Grigore CODRESCU **(85),** Constantin CUBLEŞAN **(88),** Ioan Dumitru DENCIU **(92),** Virgil DIACONU **(96),** Ştefan DUMITRESCU **(101),** Ioan ENACHE **(106),** Adrian Alui Gheorghe **(115),** Constantin ISACHE **(122),** Petre ISACHI **(130),** Rodica LĂZĂRESCU **(142),** Victor MITOCARU **(148),** Gheorghe Andrei NEAGU **(151),** Ioan NEACŞU **(156),** Daniel NICOLESCU **(160),** Gruia NOVAC **(164),** Gheorghe PARASCAN **(168),** Adrian DINU RACHIERU **(170),** George ROCA **(176),** Adrian G. ROMILA **(179),** Cristina ŞTEFAN **(183),** Adrian ŢION **(187),** Lucian VASILIU **(191),** Alexa VISARION **(192)**

**IV – Corespondenţă / 197**

Elena BULAI **(199),** Daniel CORBU **(200),** Bianca MARCOVICI **(210),** Isabela Vasiliu SCRABA **(213),** Vasile SPIRIDON **(217)**

**V – Un proaspăt exemplu / 219**

**Colecția de cultură**

- Cărțile din ziar vol. I, II, III - Constantin Călin
- Opere - George Bacovia
- În jurul lui Bacovia - Constantin Calin
- Dosarul Bacovia vol I-Eseuri despre om și epoca - Constantin Calin
- Dosarul Bacovia vol II-O descriere a operei - Constantin Calin
- Provinciale - Constantin Calin
- Scrisori, critici, vederile sale politice - Eminescu
- Articole politice - Eminescu
- Zborul unui înger înapoi la cer - Mihai Stere Derdena
- Mosche - Sever Bodron
- De vorba cu Badea Gheorghe vol I, II - Constantin Brin
- Dulce minune-i limba română - Mihai Stere Derdena
- Principele - N. Machiavelli

**Colecția de istorie**

- Săptămâna roșie - Paul Goma
- Avocatura, între mit și istoria profesiei - Constantin Antoniu
- Salazar şi revoluţia în Portugalia - Mircea Eliade
- În descendența lui Pârvan - Ioan Mitrea
- Din arheologia şi istoria Moldovei în primul mileniu creştin – I. Mitrea
- Ultimul Constantin. Romanul brâncovenilor - Ileana Toma
- Căderea Imperiului Bizantin - Dan Lucinescu
- Paradigme ale tragediei Basarabiei - Gheorghe Buzatu
- Destinul unei generații - Nae Ionescu & Constantin Papanace
- File din procesul comunismului -Traian Popescu
- Lichidarea burgheziei române - Grigore Alexandrescu
- Maramureşul în lupta anticomunistă - Marius Vişovan
- Armata Națională a Guvernului de la Viena - Carlos Caballero Jurado & Richard Landwehr